

ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ
พระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

AN ANALYTICAL STUDY OF THE DESIRABLE BEHAVIOR IN USING
INFORMATION TECHNOLOGY OF STUDENTS AT
SISAKET SANGHA COLLEGE

พระพรสวรรค์ รัฐิญาโน(ใจตรง)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติ
รายวิชา สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
ของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

พระพรสวรรค์ รัฐิธินาโณ(ใจตรง)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติ
รายวิชา สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

An Analytical Study of The Desirable Behavior in Using Information Technology of Students at Sisaket Sangha College

Phra Phonsawan Thitiyano (Jaitrong)

A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of Qualifying Examination
Related to the Subject in Seminar on Buddhism and Modern Sciences

Submitted in

Degree of Doctor of Philosophy

(Buddhist Studies)

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Bangkok, Thailand

C.E 2014

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อสารนิพนธ์ : ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ
พระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

ผู้วิจัย : พระพรสวรรค์ ฐิติญาโณ(ใจตรง)

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ดร. ประยูร แสงใส ป.ธ.๔, พ.ม., พธ.บ.(ครุศาสตร์), M.A. (Ed.),
P.G. (Journalism), Ph.D.(Education)

วันเสร็จสมบูรณ์ : ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร(Document Research) จากพระไตรปิฎก เป็นหลักและข้อมูลชั้นทุติยภูมิ ในหนังสือวิชาการ เอกสาร งานวิจัย มีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์แล้วนำผลมาประกอบสารนิพนธ์ นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแสวงหาและการเข้าถึงสารสนเทศ ซึ่งพฤติกรรมนี้อาจจะเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น ผู้ใช้อาจจะใช้ระบบสารสนเทศที่เป็นทางการโดยใช้ระบบการให้บริการแบบออนไลน์หรือศูนย์สารสนเทศ หรืออาจใช้ระบบสารสนเทศที่ไม่เป็นทางการ คือระบบที่ไม่ได้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศเป็นหลักแต่อาจจะให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการได้ เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในหลายด้าน เช่น ด้านการศึกษาช่วยให้การศึกษามีความสะดวกขึ้น

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตในด้านต่างๆ แสดงให้เห็นว่า พระนิสิตของวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์ไปได้หลายประการเช่น การใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลด้านการศึกษา การใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร การใช้เพื่อเป็นสื่อในการเจริญจิตภาวนา การใช้ผลิตสื่อประกอบการสอน รวมทั้งการใช้เพื่อพิมพ์งานส่วนตัวหรืองานคณะสงฆ์ เทคโนโลยีสารสนเทศก็คือวิชาการอย่างหนึ่งที่พระควรศึกษาและคณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้พระได้มีโอกาสศึกษาให้มากขึ้น โดยใช้หลักปฏิสัมพันธ์คือรู้จักความหมาย รู้จักหลักการ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทันและนำไปอธิบาย หลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้กับคนร่วมสมัยเข้าใจได้ ประโยชน์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีมีความเกี่ยวข้องกับพระนิสิตนั้น ได้แก่ ประโยชน์ด้านการติดต่อสื่อสาร ทำให้สามารถได้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ประโยชน์ในด้านการศึกษาทำให้หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และโทษของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตที่มากเกินไปจะก่อให้เกิดโทษที่มีผลต่อสุขภาพ และโทษที่มีผลต่อสังคมสงฆ์

Thematic Paper Title: An Analytical Study of The Desirable Behavior in Using Information Technology of Students at Sisaket Sangha College

Researcher : Phra Ponsawan Thitiyano (Jaitong)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Thematic Supervisor : Dr.Prayoon Saengsai(Pali IV, B.A., M.A. (Ed.), P.G. (Journalism), Ph.D.(Education)

Date of Completion : 22 February 2015

ABSTRACT

This thematic paper had two main purposes: (1) to study the concept and theory about the behavior in using information technology, and (2) to study the desirable behavior in using information technology of students at Sisaket. This was a document research that analyzed all data collected from Tripitaka and secondary data from document, target groups interview with the descriptive analysis.

The result of this research found that the behavior in using information technology is anintegral part of the inquiry process and in to information. These behavior many were: information center has used with system or not. Information technology had useful for man,example; easy to search information from education.

The behavior in using information technology of students indicates that students at Sisaket used information technology for: collected data education, communication, meditation, produce teaching Medias and printed paper. Information technology was a subject for monks and promoted by Patisampita. It was meaning and principle from information technology by wisely thinking and explained Buddhist principle with contemporary issue. Benefit of technology for monks were communication; had fast received, benefit of education; found data for efficiency of teaching and demerit monk' using information technology was health of monks and monks social.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติ รายวิชาสัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ เป็นการทำสารนิพนธ์ประกอบการเรียนการสอน ตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.ประยูร แสงใส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้แนะนำในการเขียน เรื่องศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ โดยเริ่มจากการสอนแนะนำในเรื่องต่างๆเช่น รูปแบบการเขียน เลือกเรื่องที่สมควรนำมาเขียน เนื้อหาต้องเขียนแบบไหน และต้องวิเคราะห์อย่างไร โดยเน้นให้นิสิตพยายามเขียนเรื่องที่ตนเองมีความสนใจเพื่อหาความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง เนื่องจากงานเขียนสารนิพนธ์ชิ้นนี้ เป็นงานที่ทำหาความสามารถ และท่านได้พยายามถ่ายทอดให้ความรู้กับนิสิตอย่างเต็มที่ ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณที่ช่วยแนะนำในการทำงานจนสำเร็จได้เป็นอย่างดี

กราบขอบคุณประธานกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์เล่มนี้ โดยท่านได้ให้คำแนะนำแก่ผู้ทำวิจัยไว้เป็นอย่างดี จนสามารถทำให้งานวิจัยเล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบสารนิพนธ์เล่มนี้ ท่านได้แนะนำสาระที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ทำวิจัยไว้เป็นอย่างมาก จากคำแนะนำต่าง ๆ ที่ได้แนะนำมานั้น ผู้วิจัยได้แก้ไขและตรวจสอบตามที่ได้แนะนำมา ผลที่ได้รับคือทำให้งานวิจัยเล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งในความมีน้ำใจของท่านเป็นอย่างมาก จึงขอขอบคุณด้วยความเคารพไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านของศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น ที่ได้มีเมตตาในการตรวจรูปแบบสารนิพนธ์ และแนะนำเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่และบุคลากรห้องสมุดวิทยาเขตขอนแก่น ที่ได้เอื้อเฟื้อ หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้อนุเคราะห์ด้วยดีมาตลอดในการค้นคว้าข้อมูลต่างๆ

ขอขอบคุณมารดา บิดา ญาติพี่น้อง และญาติโยมทั้งหลาย ที่ได้ให้ความอุปถัมภ์ในเรื่องของปัจจัยในการใช้จ่ายในการทำงานวิจัยนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐานน้อมนำเอาความดีทุกประการในการสารนิพนธ์นี้ ขอถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และบูชาคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ของข้าพเจ้าทุกท่านที่ได้ให้วิชาการความรู้ จนกระทั่งได้ทำสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

พระพรสวรรค์ ฐิติญาโน (ใจตรง)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๓
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๔
บทที่ ๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๑๕
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม	๑๖
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ	๑๘
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๒๕
๒.๔ ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ	๓๖
๒.๕ ทฤษฎีวิธีการศึกษาพฤติกรรม	๓๙
๒.๖ สรุป	๔๑
บทที่ ๓ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต	๔๓
๓.๑ การปฏิสัมพันธ์กับโลกตามหลักอายตนะ ๖	๔๓
๓.๒ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตในด้านต่างๆ	๔๖
๓.๒.๑ การใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลด้านการศึกษา	๔๖
๓.๒.๒ การใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร	๔๘
๓.๒.๓ การใช้เพื่อเป็นสื่อในการเจริญจิตภาวนา	๕๑
๓.๒.๔ การใช้ผลิตสื่อประกอบการสอน	๕๒

๓.๒.๕ การใช้เพื่อพิมพ์งานส่วนตัวหรืองานคณะสงฆ์	๕๘
๓.๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๕๙
๓.๔ ประโยชน์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยี	๖๒
๓.๕ โทษของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต	๖๖
๓.๖ บทสรุป	๖๗
 บทที่ ๔ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๖๙
๔.๑ สรุปผลการวิจัย	๖๙
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๗๑
 บรรณานุกรม	๗๓
ภาคผนวก ก	๗๘
ภาคผนวก ข	๘๕
ภาคผนวก ค	๘๙
ภาคผนวก ง	๙๒
ประวัติผู้วิจัย	๙๗

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๒.๑ ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการศึกษาพฤติกรรม

หน้า

๔๑

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎกในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจาก พระไตรปิฎก-อรรถกถา-ฎีกาภาษาบาลี พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนคำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อเกี่ยวกับอรรถกถาและฎีกา หมายถึง อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การใช้หมายเลขในพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา จะแจ้ง เล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ ตัวอย่างเช่น ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๑๘๒/๑๔๐. หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค (ภาษาไทย) เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๑๘๒ หน้าที่ ๑๔ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

พระสุตตันตปิฎก

๙	ที.สี.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
๑๐	ที.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
๑๑	ที.ปา.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
๑๒	ม.มู.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสก	(ภาษาไทย)
๑๕	ส.ส.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
๑๖	ส.นิ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
๒๑	อง. จตฺก.(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตฺกกนิบาต		(ภาษาไทย)
๓๑	ขุ.ปฎิ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฎิสัมภิตามรรค	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกยุคปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางด้านโทรคมนาคมทำให้ข้อมูลข่าวสาร สามารถส่งผ่านถึงกันทั่วโลก เกิดสังคมที่เรียกว่า “สังคมข้อมูลข่าวสาร” (Information Society) ซึ่งเป็นสังคมที่มีการใช้ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานด้านต่างๆ มีการกระจายภาพ เสียง และ ข้อมูล ไม่ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ใดในโลก ก็สามารถกระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และ แลกเปลี่ยนข่าวสารได้อย่างทั่วถึงกัน ความสามารถดังกล่าวเป็นผลมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศ^๑ ที่ทำให้ระบบการสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ^๒ ซึ่งข้อมูล ข่าวสารถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินธุรกิจทุกประเภท คนที่มีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลได้ รวดเร็วและลึกกว่าจะได้เปรียบคนที่เข้าถึงข้อมูลได้ช้ากว่า ซึ่งเปรียบเสมือนขุมทรัพย์ข้อมูลข่าวสาร ที่คนส่วนใหญ่หันมาให้ความสนใจ โดยมีนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยจำนวนมากค้นคว้า และผลิต เทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นมา จนเกิด “กระแสเทคโนโลยีสารสนเทศท่วมท้น” (Information Explosion) เป็นการเพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณของเนื้อหาวิชาและปริมาณของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้กันอยู่ และรวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งการเพิ่มจำนวนของเทคโนโลยีสารสนเทศนอกจากจะมีผลกระทบกับการผลิต และเผยแพร่เอกสารแล้วยังมีผลกระทบ และเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อนต่อสถาบันการศึกษา ที่ให้บริการสารสนเทศในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน และสามารถให้บริการสืบค้นสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันการศึกษาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเตรียมการเพื่อรับปัญหาดังกล่าวโดยการพัฒนาเทคนิคและกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถจัดการกับสารสนเทศ จำนวนมากที่มีอยู่อย่างเหมาะสม และค้นหาสารสนเทศต่างๆ จากแหล่งสารสนเทศอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๓ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology - IT) ที่กำลังมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ถูกให้คำจำกัดความ โดยสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติว่า หมายถึง เทคโนโลยีหลายๆ กลุ่มรวมกันเพื่อก่อให้เกิดการติดต่อเชื่อมโยงหรือจัดหา การวิเคราะห์ประมวลผล การจัดเก็บและการจัดการ การเผยแพร่ และการใช้สารสนเทศ (ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ข่าวสารและข้อมูลดิบ จนถึงความรู้วิชาการ) ให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบของสื่อต่างๆ ทั้งเสียง ภาพ และตัวอักษร ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ “เทคโนโลยีสารสนเทศ

^๑ ฝ่ายวิชาการภาษาไทย, **พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัยและสมบูรณ์**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่นจำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๕๒๙.

^๒ มนัส นามวงศ์, “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้าน อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต”, **รายงานการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต, ๒๕๔๓), หน้า ๘.

^๓ ปรีติศนา มัชฌิมา, **พฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗), หน้า ๑๔.

จึงประกอบด้วย เทคโนโลยีหลายประเภท อาทิ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และฐานข้อมูล เทคโนโลยีโทรคมนาคมระบบมีสายและไร้สายซึ่งรวมไปถึงระบบสื่อสารมวลชน (วิทยุโทรทัศน์) เทคโนโลยีสำนักงาน โรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล บ้าน ห้างสรรพสินค้า” เป็นต้น^๔ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงคอมพิวเตอร์รูปแบบต่างๆ เช่น เครื่องพิมพ์ จานคอม แฟกซ์ โทรศัพท์ โทรสาร อุปกรณ์สลับสาย อินเทอร์เน็ต ดาวเทียมใยแก้วนำแสง โมเด็ม โทรศัพท์ เครื่องเล่นวิทยุ เครื่องเล่นอิเล็กทรอนิกส์ เกมคอมพิวเตอร์ เครื่องอ่านบาร์โค้ด รวมถึงซอฟต์แวร์ ระบบและซอฟต์แวร์ประยุกต์เฉพาะด้าน และเทคโนโลยีอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก เช่น ตู้ ATM (Automatic Teller Machine) เป็นต้น จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีให้เลือกมากมายตามความต้องการของมนุษย์ เพราะปัจจุบันโลกได้มีการวิวัฒนาการเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศจากประเทศที่เจริญมากกว่าก็จะไหลไปสู่ประเทศที่เจริญน้อยกว่า พระนิสิตนั้นไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงไปจากยุคแห่งสังคมสารสนเทศไปได้ จำเป็นต้องปรับตัวและเรียนรู้เพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ควรจะเลือกเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไรจึงไม่ก่อให้เกิดปัญหา^๕ อันเป็นการสนองตอบนโยบายของประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ที่มุ่งเน้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และยังเป็นการดำเนินการตามนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ หรือ IT ๒๐๐๐^๖

สื่อสารสนเทศทุกวันนี้ได้เจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเครื่องมือ การสื่อสาร ที่ทันสมัยและรวดเร็ว รวมทั้งจำนวนของสื่อที่มีอยู่ทำให้สื่อสารสนเทศ หรือสถาบันสื่อสารมวลชนกลายเป็นสถาบันที่สำคัญอีกสถาบันหนึ่ง ที่จะช่วยให้สามารถแสวงหาข่าวสาร ความรู้เพื่อการศึกษา เพื่อให้เขาเหล่านั้นเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อสังคม ช่วยพัฒนา ประเทศชาติในอนาคต แม้สื่อสารสนเทศจะมีวิธีที่นำเสนอข่าวสารแตกต่างไปตามวิธีการ เฉพาะตัวของสื่อแต่ละชนิด แต่ในฐานะของผู้สะท้อนสังคมก็จะต้องเสนอข่าวสารที่เป็นจริงในรูปแบบที่เหมาะสม และต้องให้สารนั้นสัมฤทธิ์ผลตามกระบวนการสื่อสาร คือ ผู้ส่งสาร (Sender) ข่าวสาร (Message) โดยผ่านช่องทาง (Channel) ไปยังผู้รับสาร (Receiver) ปฏิกริยาตอบกลับ (Feedback) จากภาวะของผลกระทบต่างๆ ที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีต่อพระนิสิตในขณะนี้ ซึ่งจะทวีคูณขึ้นในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาวิจัย เพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทั้งในทางการวางแผนให้เกิดผลในทางสร้างสรรค์และประโยชน์ทางองค์ความรู้ด้านสารสนเทศ

พระนิสิตที่เข้ารับการศึกษาในระดับชั้นอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้พัฒนาสติปัญญาของตนให้สามารถก้าวทันความเจริญของโลก ทั้งทางด้านธรรมะที่เป็นพื้นฐานเดิมของพระอยู่แล้ว และการศึกษาในกระบวนการตามขั้นตอนของมหาวิทยาลัย ซึ่งในการศึกษานั้นมีทั้งรูปแบบที่เป็นของเดิม คือการศึกษา

^๔ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, **กรอบแนวคิดและความเป็นมาของความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้**, (กรุงเทพมหานคร:ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙.

^๕ กาญจนา แก้วเทพ, **สื่อสองวัฒนธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา, ๒๕๓๙), หน้า ๖๖-๖๗.

^๖ อำนวย วีรวรรณ และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, **เมืองไทยในปี๒๕๖๐ : อนาคตเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า**, (กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๓๙), หน้า ๕๐.

เฉพาะในตำรา ค้นคว้าความรู้จากหนังสือต่าง ๆ แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป กระบวนการหรือเทคนิคที่นำมาช่วยในการศึกษานั้นก็มากขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเข้ามามีบทบาทกับการศึกษาของพระนิสิต ไม่ว่าจะเป็น อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ไอแพด ไอโฟน เครื่องเล่น mp3 แท็บเล็ต และสิ่งอื่นๆอีกมากมาย เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วพระนิสิตมีพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาหรือการใช้งานอย่างอื่นในยุคสมัยนี้ ได้เหมาะสมตามสมณสาธูปมากน้อยเพียงใด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ โดยจะนำเสนอเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในสถานศึกษาของพระนิสิต ทั้งนี้ในการศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตนี้ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่พระนิสิต อันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมสงฆ์เป็นลำดับต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ ค้นคว้าจาก หนังสือ เอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต จากข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช ๒๕๓๙ ในส่วนเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Resources) ค้นคว้าจาก หนังสือ เอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

๑. หัวหน้าสาขาวิชาพระพุทธศาสนา	จำนวน ๑ รูป
๒. หัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์	จำนวน ๑ รูป
๓. ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ	จำนวน ๑ คน
๔. ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ	จำนวน ๑ คน
๕. นิสิตวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ	จำนวน ๑๘ รูป
รวมกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาทั้งสิ้น	จำนวน ๒๔ รูป/คน

การได้มาซึ่งกลุ่มเป้าหมายได้มาโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) ในกลุ่มหัวหน้าสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ ปี ๑ – ๔ เลือกโดย วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการเลือกเอาเฉพาะหัวหน้าห้องและเลขานุการห้องในแต่ละสาขา แต่ละชั้นปี รวม ๒๐ รูป

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ ควรเป็นอย่างไร

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการที่แสดงออกทางกาย วาจา หรือการเกิดปฏิกิริยาเมื่อเผชิญกับสิ่งภายนอกซึ่งการแสดงออกนั้นเกิดจากอุปนิสัยที่ได้สะสมมา

เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การจัดหา จัดเก็บ ประมวลผล และการเผยแพร่สารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคม และรวมถึงเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลข่าวสารใช้ให้เป็นประโยชน์

พระนิสิต หมายถึง พระภิกษุที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ – ปีที่ ๔ ทุกสาขาวิชา

วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ หมายถึง วิทยาลัยสงฆ์ที่อยู่ภายใต้การดูแลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมาย “พฤติกรรม” (Behavior) คือ การประพฤติในชีวิตประจำวัน การทำตัว คุณสมบัติของบุคคลที่แสดงออกส่วนหลักพุทธธรรมได้ระบุว่า “พฤติกรรม” หรือความประพฤติของมนุษย์นั้น จัดอยู่ในกลุ่มกรรมนิยาม (Law of Karma) ซึ่งหมายถึง กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือ กระบวนการกระทำและการให้ผลของการกระทำ หรือเป็นกระบวนการแห่งเจตนา หรือความคิดปรุงแต่ง สร้างสรรค์ต่างๆ พร้อมทั้งผลที่สืบเนื่องออกไปอันสอดคล้องสมกัน เช่น สร้างพฤติกรรมดี ก็มีผลดี สร้างพฤติกรรมชั่ว ก็ได้รับผลชั่ว เป็นต้น^๗

^๗ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยายความ, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๙.

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า^๘

พรรณราย ทรัพย์ะประภา ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม (Behavior) คือ การกระทำใดๆ ก็ตามซึ่งสามารถสังเกตได้โดยบุคคลอื่น หรือ โดยการใช้เครื่องมือ พฤติกรรมมิได้หมายความว่าเฉพาะแต่เพียงการแสดงออกทางด้านร่างกายภายนอกเท่านั้น ยังรวมไปถึงการกระทำหรือกิจกรรมภายในความรู้สึกของบุคคลด้วย^๙

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออกตอบสนอง หรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยินนับได้ วัดได้ตรงกัน ด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกาย^{๑๐}

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในลักษณะการตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสอย่างเป็นรูปธรรม^{๑๑}

ลักขณา ศรีวัฒน์ กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของจิตที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งอาจสังเกตได้ทางตรงหรือทางอ้อมบางลักษณะอาจสังเกตได้โดยไม่ใช้เครื่องมือหรือต้องใช้เครื่องมือ^{๑๒}

สุขุม เฉลยทรัพย์ และคณะ ได้ให้ความหมายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นคำที่ใช้ทดแทนกันได้ ซึ่งหมายถึงเทคโนโลยีสองสาขาหลักที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมที่ผนวกเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ในการกระบวนการสร้างสรรค์ จัดหา จัดเก็บ ค้นคืน จัดการถ่ายทอดและเผยแพร่ข้อมูลในรูปดิจิทัล (Digital Data) ไม่ว่าจะเป็นเสียง ภาพ ภาพเคลื่อนไหวข้อความหรือตัวอักษร และตัวเลข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความแม่นยำ และความรวดเร็วให้ทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์^{๑๓}

ฐิตียา เนตรวงศ์ ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่าพฤติกรรม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นการกระทำของร่างกายในแต่ละวัน โดยเริ่มตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้า การแต่งตัว และการกินอาหาร ไม่เพียงแต่เท่านั้น ยังมีการกระทำอีกมากมายจนกระทั่งเรากลับไปยังเตียงนอน และนอนหลับ^{๑๔}

ประสาน – ทิพวรรณ หอมพูล ได้ให้ความหมายของคำว่า”พฤติกรรม” ไว้ดังนี้

^๘ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๒๕, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๘), หน้า ๕๘๐.

^๙ พรรณราย ทรัพย์ะประภา, จิตวิทยาอุตสาหกรรม, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๒.

^{๑๐} สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๓.

^{๑๑} พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์, การปรับพฤติกรรม, (มหาสารคาม : ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๔), หน้า ๔.

^{๑๒} ลักขณา ศรีวัฒน์, จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๗.

^{๑๓} สุขุม เฉลยทรัพย์ และคณะ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

^{๑๔} ฐิตียา เนตรวงศ์, “การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศของอาจารย์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗), หน้า ๖.

๑. หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสิ่งมีชีวิตและบุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้จากการกระทำกิจกรรมเหล่านั้น ซึ่งมีทั้งทางดีและทางไม่ดี เช่น การหัวเราะ การร้องไห้ เสียใจ การออกกำลังกาย เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นผลจากกระบวนการทางจิตวิทยา ได้แก่ การสนใจ การเรียนรู้ การจำ การลืม และความรู้สึกนึกคิด เป็นต้น

๒. หมายถึง กระบวนการต่างๆ ของบุคคลที่ปฏิบัติต่อสภาพแวดล้อมของบุคคลเหล่านั้น ออกมาในรูปของการกระทำ หรือการแสดงออกของมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ภายใต้กลไกของความรู้สึกนึกคิดของตนเองมนุษย์ทุกคนจะมีกระบวนการของพฤติกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทุกคนจะมีความต้องการและมีสาเหตุจูงใจเป็นของตนเองอยู่ตลอดเวลา และสามารถตัดสินใจที่จะกระทำการต่างๆ ด้วยความรู้สึกนึกคิดเป็นของตนเอง สิ่งปรากฏออกมานั้นเป็นพฤติกรรมของมนุษย์^{๑๕}

กันยา สุวรรณแสง ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม คือ กิริยาอาการ บทบาท ลีลา ท่าทางการประพฤติ ปฏิบัติ การกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งใน ๕ ทวาร คือ โสตสัมผัส จักขุสัมผัส ชิวหาสัมผัส ฆานสัมผัส และทางผิวหนัง หรือมีฉะนั้นก็สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือ^{๑๖}

สงวน สุทธิเลิศอรุณและคณะ ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำหรือกิริยาที่ปรากฏออกมาทางร่างกาย ทางกล้ามเนื้อ ทางสมอง ทางอารมณ์ และทางความรู้สึกนึกคิด ซึ่งโดยปรกติมนุษย์และสัตว์ย่อมแสดงออกมาให้เป็นที่สังเกตเห็นได้ชัด และเห็นไม่ได้ชัด ซึ่งขึ้นอยู่กับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากระตุ้นเป็นสำคัญ^{๑๗}

สร้อยตระกูล (ตวยานนท์) อรรถมานะ ได้อธิบายความหมายของพฤติกรรมไว้ว่าพฤติกรรม (behavior) นั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการกระทำหรืออาการที่แสดงออกของบุคคล (Action) ทั้งนี้รวมถึงการงดเว้นการกระทำด้วย (Inaction) นอกจากนั้นการตัดสินใจที่รู้สึกได้ของบุคคล กลุ่มหรือองค์การ หรือการกระทำที่ซ่อนเร้นแต่พร้อมที่จะแสดงออก อาทิ การมีความคิดริเริ่ม ก็นับเป็นการกระทำเช่นกัน ดังนั้น คำว่า “พฤติกรรม” จึงรวมถึงสิ่งที่บุคคล กลุ่มหรือองค์การประพฤติปฏิบัติซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เปิดเผย (Overt behavior) และยักรวมถึงพฤติกรรมที่ยังไม่แสดงออกหรือพฤติกรรมซ่อนเร้น (Covert behavior) ทั้งนี้รวมถึงกระบวนการภายในอื่น ๆ ได้แก่ ความคิดความรู้สึก ทัศนคติ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังรวมถึงการงดเว้นการกระทำ หรือการไม่แสดงออกทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจอีกด้วย^{๑๘}

วสันต์ เชื่อมทอง กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ในปัจจุบันทุกหน่วยงานทั้งภาคเอกชนหรือราชการต่างให้ความสนใจ และนำมาใช้งานอย่างแพร่หลาย อาทิ การใช้งานทางด้าน

^{๑๕} ประสาน- ทิพวรรณ หอมพูล, จิตวิทยาทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร: พิเศษการพิมพ์, ๒๕๓๗), หน้า ๗๓-๗๔.

^{๑๖} กันยา สุวรรณแสง,รศ.ดร., จิตวิทยาทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา, ๒๕๔๒), หน้า ๙๒.

^{๑๗} สงวน สุทธิเลิศอรุณและคณะ, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร: ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๑.

^{๑๘} สร้อยตระกูล (ตวยานนท์) อรรถมานะ, พฤติกรรมองค์การทฤษฎีและการประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓-๑๔.

ประมวลผลทางสถิติที่ซับซ้อนและทำซ้ำๆ เป็นจำนวนมาก การจัดทำรายงานและเอกสารต่างๆ ในสำนักงาน การออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดทำคำสั่งเป็นชุดเพื่อให้ควบคุมระบบสัญญาณ เช่น ฟันยนต์ ในโรงงานอุตสาหกรรม ระบบการควบคุมสัญญาณจราจร เป็นต้น ทั้งยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้งาน ด้านธุรกิจ การศึกษา การแพทย์ การทหาร การคมนาคมและการสื่อสาร^{๑๙}

วิเชียร ภูสุวรรณ กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้ชิดกับเครื่องคอมพิวเตอร์ และเห็นว่าไม่ใช่เรื่องยาก และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองสามารถคิดที่จะใช้สร้างโปรแกรมใหม่ๆ ซึ่งจะเป็นการบ่งชี้ว่านโยบายการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จจริง^{๒๐}

จากความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” ซึ่งหมายถึง เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม เพื่อใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ จัดหา จัดเก็บ ค้นคืน จัดการ ถ่ายทอดและเผยแพร่ข้อมูลในรูปดิจิทัล (DigitalData) ไม่ว่าจะเป็นเสียง ภาพ ภาพเคลื่อนไหว ข้อความหรือตัวอักษร และตัวเลข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความแม่นยำ และความรวดเร็วให้ทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภอักษร ปรีดาสุทธิจิตต์ ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกรณีศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านตนเอง โดยบิดา - มารดาเป็นผู้จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ และชั่วโมงอินเทอร์เน็ตมาให้ สถานที่อื่น ที่ใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ ร้านอินเทอร์เน็ต และโรงเรียน เริ่มใช้ตั้งแต่เวลา ๒๐.๐๐ น. เป็นต้นไป และเลิกใช้เวลาประมาณ ๒๒.๐๐ น. ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตครั้งละ ๒ ชั่วโมง โดยใช้อินเทอร์เน็ตนาน ที่สุด ๓ ชั่วโมง ใช้สัปดาห์ละ ๕ วันขึ้นไป ใช้เพียงคนเดียว และเป็นลักษณะการใช้อินเทอร์เน็ตฟรี กลุ่มเพื่อนที่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้แล้ว เป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการกระตุ้นการใช้อินเทอร์เน็ต ของนักเรียน เพื่อแสดงถึงการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือผู้นำกลุ่ม วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ เพื่อติดต่อสื่อสารในกลุ่มเพื่อน เพื่อความบันเทิง และค้นคว้าหาข้อมูลทำรายงาน ส่วนมากใช้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบ E - mail การสนทนาบนเครือข่าย (Chat) และ Web Board^{๒๑}

พัชรี ไชยฤกษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมก่อนการใช้อินเทอร์เน็ต นักศึกษามีการเรียนรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตจากเพื่อน สถานที่ ที่คาดว่าจะใช้คือ ศูนย์บริการ

^{๑๙} วสันต์ เชื้อมทอง, “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนายทหารนักเรียน หลักสูตรหลักประจำชุดที่ ๗๓-๗๔ และ ๗๕ ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสังคมวิทยาประยุกต์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๒.

^{๒๐} วิเชียร ภูสุวรรณ, การใช้เทคโนโลยี, วิชาการ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๙ (กันยายน) (๒๕๔๔) : ๒๕ -๒๗.

^{๒๑} ศุภอักษร ปรีดาสุทธิจิตต์, “พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

อินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย และมีวัตถุประสงค์เพื่อความ เพลิดเพลิน ความถี่ในการใช้ ๑ - ๓ ครั้ง/ต่อสัปดาห์ เวลาเฉลี่ยที่ใช้ ๑ - ๓ ชั่วโมงต่อครั้ง เลือกใช้ บริการเวปไซด์ไวด์เว็บ และเลือกเข้าเว็บไซต์ ด้านบันเทิง ส่วนพฤติกรรมหลังการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า นักศึกษามีการปฏิบัติหลังจากใช้ อินเทอร์เน็ต โดยนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา ส่วน การใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต พบว่า มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียน ในห้องเรียน และใช้เพื่อส่งจดหมายหรือ ข้อความ โดยมีจุดมุ่งหมายในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อ ตรวจสอบผลการศึกษา เพื่อท่องเว็บไซต์ศึกษา ข้อมูลตามความสนใจ และเพื่อติดต่อสื่อสาร กับผู้อื่นที่รู้จักทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ห้องสนทนา และกลุ่มข่าวสาร^{๒๒}

พรชัย สิงห์แก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ไม่มีผู้ใดที่ใช้เพจเจอร์ทุกๆ วัน ใช้โทรศัพท์มือถือ เคเบิลทีวี (ยูบีส) เครื่องเสียงสเตอริโอ ใช้ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ๔-๖ ครั้งต่อสัปดาห์ใช้อีเมล ๒-๓ ครั้ง ต่อสัปดาห์ ใช้โทรสาร โสมเบียเตอร์ เครื่องเล่นวิดีโอเกมคอมพิวเตอร์ เพลย์สเตชัน เกมที่บ้าน เกมที่ศูนย์การค้า ซาวนอะเบาท์ ไม่เกิน ๑ ครั้งต่อสัปดาห์ ไม่ได้ใช้โทรศัพท์ผ่านจานรับสัญญาณ ดาวเทียม (DTH) การพิจารณาระยะที่ใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ตอบแบบสอบถามจะมี ระยะเวลาการใช้เคเบิลทีวี (ยูบีส) เครื่องเสียงสเตอริโอแต่ละครั้งมากกว่า ๒ ชั่วโมง ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต วิดีโอเกม คอมพิวเตอร์เกม เพลย์สเตชัน แต่ละครั้ง ๑-๒ ชั่วโมง ใช้ซาวนอะเบาท์ แต่ ละครั้ง ๓๑ - ๕๙ นาที และใช้โทรศัพท์มือถือ โทรสาร อีเมล โทรศัพท์ผ่านสัญญาณดาวเทียม (DTH) โสมเบียเตอร์ เกมที่บ้าน เกมที่ศูนย์การค้า เครื่องเล่น คอมแพ็คดิสก์ แต่ละครั้งน้อยกว่า ๑๕ นาที วัตถุประสงค์การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การติดต่อสื่อสารและเพื่อความบันเทิง ในการติดต่อสื่อสารจะใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ โทรสาร และอีเมล และเพื่อความ บันเทิงจะใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี(ยูบีส) โทรศัพท์ผ่านจานรับสัญญาณดาวเทียม (DTH) โสมเบียเตอร์ วิดีโอเกม คอมพิวเตอร์ เกมเพลย์สเตชัน เกมที่ ศูนย์การค้า ซาวนอะเบาท์ เครื่องเสียงสเตอริโอ และเครื่องเล่นคอมแพ็คดิสก์^{๒๓}

นันทยา แสงสิงแก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ตของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอบึง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การถ่ายโอนข้อมูล (File Transfer Protocol or FTP) รองลงมา คือ การเข้าชมเว็บไซต์ (World Wide Web) การสื่อสารด้วย ข้อความ (Chat, IRC, ICQ, Pirch) การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บบอร์ดและการใช้ไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail or E - mail) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การซื้อ ขายสินค้าและบริการ ปัจจัยที่มีผลต่อ

^{๒๒} พชร ไซยฤกษ์, “การศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

^{๒๓} พรชัย สิงห์แก้ว, “การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖), บทคัดย่อ.

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนได้แก่ เพศ สถานที่ ใช้งานอินเทอร์เน็ตและที่พักอาศัยของนักเรียน ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ของนักเรียน ได้แก่ อายุ ระดับชั้น ภูมิภาคเดิม โปรแกรมวิชา ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง แหล่งเรียนรู้ วิธีใช้งานอินเทอร์เน็ตและช่วงเวลาที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต^{๒๔}

พบรัก แยมฉิม ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ๑) สถานภาพของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๖๔.๘๘ อายุระหว่าง ๑๘-๒๐ ปี ร้อยละ ๔๙.๐๗ กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ ๓ ร้อยละ ๕๓.๕๘ สถานที่เรียนในสถาบัน ร้อยละ ๗๔.๑๒ และระยะเวลาที่ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่า ๔ ปี ร้อยละ ๓๙.๐๗ ๒) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาในภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับปานกลางโดยมีพฤติกรรมการใช้ระดับมากอันดับแรกคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านวัตถุประสงค์ ในการใช้ และมีพฤติกรรมการใช้ระดับปานกลางคือ ด้านเครื่องมือที่ใช้ และด้านระยะเวลาที่ใช้ ๓) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาเพศต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านเครื่องมือที่ใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นักศึกษาชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านระยะเวลาที่ใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และนักศึกษาสถานที่เรียนต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านเครื่องมือที่ใช้ ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ ด้านระยะเวลาที่ใช้ และ ด้านประโยชน์ที่ได้รับแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๒๕}

กุลธิดา วีระแพทย์ ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อดูน ปรีสุทโธ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อดูน ปรีสุทโธ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๓.๘๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ ค่าเฉลี่ย ๔.๑๖ รองลงมา คือ ด้าน การเรียน ค่าเฉลี่ย ๓.๘๖ ด้านการติดต่อสื่อสาร ค่าเฉลี่ย ๓.๗๘ และด้านบันเทิง ค่าเฉลี่ย ๓.๖๗ มี พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาระดับชั้น ปวช. และนักศึกษา ระดับชั้น ปวส. พบว่าพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ หากพิจารณาเป็นรายด้านการเรียนและด้านการติดต่อสื่อสาร โดย นักศึกษาระดับชั้น ปวส. มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่านักศึกษาระดับชั้น ปวช. ส่วนพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน^{๒๖}

^{๒๔} นันทยา แสงสิงแก้ว, “พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”, *ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

^{๒๕} พบรัก แยมฉิม, “พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

^{๒๖} กุลธิดา วีระแพทย์, “พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อดูน ปรีสุทโธ”, *ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

วิจัย สมอ้าย ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพนักงานบริษัท ทรูมูฟ จำกัด ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลของการวิจัยในภาพรวมพบว่าพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ของพนักงานชายและพนักงานหญิงของบริษัท ทรูมูฟ จำกัด ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับ ปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๖ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า พนักงานชายและพนักงานหญิงมี พฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแต่ละด้านอยู่ในระดับเดียวกัน และพบว่าพนักงานชายและ พนักงานหญิงมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการใช้งานสำนักงานมากที่สุด อยู่ใน ระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าพนักงานชายและพนักงานหญิงของบริษัท ทรูมูฟ จำกัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่ต่างกัน^{๒๗}

เชียวชาญ ทองคำ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร (ปวช.) ประเภทอุตสาหกรรมวิทยาลัยเทคนิคน้ำพอง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากไม่มีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้าน และผลจากการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่างพบว่า บริเวณที่กลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ บริการสืบค้นผ่าน WWW สืบค้นข้อมูลทั่วไป ซึ่งเว็บไซต์ที่นักศึกษาสนใจมากที่สุด คือ เว็บไซต์เล่นเกมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๕ รองลงมาเป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลเพื่อทำรายงานประกอบการเรียน ค้นคว้าหา ความรู้เพิ่มเติม สถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างใช้บริการอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ วิทยาลัยเทคนิคน้ำพอง^{๒๘}

หทัยรัตน์ แสนธิ ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ บุคลากรเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี พบว่า บุคลากรของเทศบาลนครอุดรธานีส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับปาน กลาง โดยมีความแตกต่างของพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในแต่ละกลุ่มระดับการศึกษา จำนวน ๑๖ เรื่อง ส่วนใหญ่มีความแตกต่างในเรื่องการใช้อุปกรณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และการใช้ฐานข้อมูลของเทศบาล ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกันมากที่สุด จำนวน ๗๙ เรื่อง และในแต่ละกลุ่ม ประสบการณ์การทำงานในเทศบาลนครอุดรธานีมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่าง กันน้อยที่สุด จำนวน ๑๑ เรื่อง ความแตกต่างส่วนใหญ่เกิดขึ้นในส่วนของการใช้ฐานข้อมูลของเทศบาลและการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของเทศบาล^{๒๙}

^{๒๗} วิจัย สมอ้าย, “การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพนักงานบริษัท ทรูมูฟ จำกัด ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, **ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๒๘} เชียวชาญ ทองคำ, “การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร (ปวช.) ประเภทอุตสาหกรรมวิทยาลัยเทคนิคน้ำพอง”, **ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๒๙} หทัยรัตน์ แสนธิ, “พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ บุคลากรเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี”, **ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ๑. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาส่วนใหญ่สังกัด คณะวิทยาการจัดการ โดยส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเองทั้ง คอมพิวเตอร์แบบโน้ตบุ๊กส์และแบบตั้งโต๊ะ และสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ที่บ้าน ๒. นักศึกษามีพื้นฐานการใช้งานคอมพิวเตอร์ ก่อนที่จะเข้ารับการศึกษาศาสนา สถานที่ในการ ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้งานที่บ้านตนเอง กรณีที่นักศึกษาไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ ส่วนตัว พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ที่ร้านอินเทอร์เน็ตทั่วไป นักศึกษาส่วนใหญ่มีการ ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาเฉลี่ย ๓-๕ ครั้ง/สัปดาห์ ๓. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และใช้สื่อ มัลติมีเดียต่างๆที่บ้าน/ที่พักอาศัยของตนเอง ปริมาณการใช้โดยรวมของนักศึกษาพบว่าอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยมีปริมาณการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยรวมอยู่ในระดับมาก โปรแกรมที่มีการ ใช้มากที่สุด คือโปรแกรมประมวลผลคำ นักศึกษามีการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารประเภทต่างๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยใช้เพื่อทำรายงาน/การบ้านมากที่สุด รองลงมาคือ ใช้ค้นหาข้อมูลต่างๆจากอินเทอร์เน็ต ๔. นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ปลั๊กให้บริการต่อกับคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กส์มีจำนวนไม่เพียงพอ เครื่องคอมพิวเตอร์ติดไวรัสคอมพิวเตอร์ จำนวนเครื่องที่ให้บริการไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการซ่อมแซมคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กส์มีจำนวนไม่เพียงพอ ใช้สัญญาณ wireless ได้เป็นบางครั้ง และเอกสารให้คำแนะนำการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศมีจำนวนไม่เพียงพอและข้อมูลไม่ละเอียด ๕. เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการศึกษา ของนักศึกษาพบว่า ๑) นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในสถานที่ต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒) นักศึกษาที่ เรียนคณะต่างกัณมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๓) นักศึกษาระดับปริญญาตรีและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามี พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานที่ต่างๆ ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีปริมาณการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสูง กว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นักศึกษาระดับปริญญาตรี และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามี การเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่ แตกต่างกันในทุกด้าน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีวัตถุประสงค์การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศมากกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๓๐}

รัชนิพรพร ทะแพงพันธุ์ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการใช้วาจาในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ ๔ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิตปทุมธานี พบว่า ๑. ระดับ

^{๓๐} บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร, “การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต”, รายงานการวิจัย, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

พฤติกรรมการใช้วาจาในมหาวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ เมื่อ ($x = ๓.๓๗$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ การพูดเท็จ การพูดส่อเสียด การพูดคำหยาบ อยู่ในระดับ จริง ($x = ๓.๕๖ - ๓.๔๔$) ส่วนการพูดเพื่อเจ้อ มีพฤติกรรมการใช้วาจาอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($x = ๓.๐๒$) ดังนั้นค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการใช้วาจาในมหาวิทยาลัยด้านการพูดเท็จมีค่าเฉลี่ยมาก

๒. นักศึกษาผู้มีเพศ อายุ คณะที่เรียน คณะเนนเฉลี่ยสะสม การนับถือศาสนา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับพฤติกรรมการใช้วาจาในมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ๓. ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมการใช้วาจาในมหาวิทยาลัยด้านการพูดเท็จ(มุสาวาท) พยายามพูดแต่ความจริง ศึกษาธรรมะเพราะจะทำให้เกรงกลัวบาปด้านการพูดส่อเสียด (ปิสุณาวาจา) ไม่ยุให้ผู้อื่นทะเลาะกัน มีสติระลึกละอู่เสมอว่าสิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร ด้านการพูดคำหยาบ (ผรุสวาจา) ให้พูดจาสุภาพ คิดก่อนพูด แนะนำตักเตือนตัวเราอย่าพูดคำหยาบ ด้านการพูดเพื่อเจ้อ (สัมผัปปลาปะ) พูดสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่พูดจาเหลวไหลไร้สาระหรือพูดมากเกินไป เอาเวลาไปทำสิ่งที่มีประโยชน์ เป็นต้น ตามลำดับ^{๓๑}

พระมหาศุภวัฒน์ ชุตินนโต (สุขดำ) ได้เปรียบเทียบแนวคิดเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ในวรรณคดีพุทธปรัชญาเถรวาทกับซิกมันด์ ฟรอยด์ ไว้นิพนธ์เรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่อง พฤติกรรมของมนุษย์ในวรรณคดีของพุทธปรัชญาเถรวาทกับ ซิกมันด์ฟรอยด์” จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท หมายถึง การแสดงออกทางกายวาจา และสิ่งที่สืบเนื่องมาจากจิตที่อยู่ภายใน การแสดงออกมาทางกายภาพทั้งหมด เรียกว่ากายกรรม ทางวาจา เรียกว่า วาจกรรม และทางใจ เรียกว่า มโนกรรม ตามทฤษฎีตะวันตก มีความเชื่อวามมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องมีพฤติกรรมสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทั้งที่สังเกตได้และไม่สามารถสังเกตได้ โดยนักจิตวิทยา ถือว่าจิตเป็นผู้คอยกำกับพฤติกรรม กลุ่มสัญนิยมเชื่อวามมนุษย์ประกอบด้วยร่างกายและวิญญาณหรือจิตใจ พฤติกรรมในวรรณคดีของซิกมันด์ ฟรอยด์ หมายถึงการแสดงออกทางกายภาพทั้งหมดของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสิ่งอื่นๆ ซึ่งมีทั้งทางดีและไม่ดี เช่น การเดิน การหัวเราะ การร้องไห้ ดีใจเสียใจ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ถ้ามนุษย์ในสังคมมีพฤติกรรมไปในทางที่สร้างสรรค์และเป็นไปตามทำนองคลองธรรม ย่อมได้รับประโยชน์ต่อวิถีของตนเอง และสังคมกล่าวคือ ๑. ความสมบูรณ์หรือความดีงามด้านร่างกาย ๒.ความสมบูรณ์หรือความดีงามทางด้านจิตใจ ๓.ความสงบเรียบร้อยดีงามของสังคม ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อบุคคลมีพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามถูกต้องตามครรลองคลองธรรมแล้ว ย่อมเอื้อต่อการพัฒนาสังคมของมนุษยชาติโดยรวมได้ง่ายยิ่งขึ้น อันเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความดีสูงสุด และจะมีมาตรฐานทางจริยธรรม เมื่อมนุษย์มีพฤติกรรมเช่นนี้ ย่อมทำให้สังคมมนุษย์โดยรวม^{๓๒}

^{๓๑} รัชนิพรรณ ทะแพงพันธุ์, “การศึกษาพฤติกรรมการใช้วาจาในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ ๔ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิตปทุมธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๓๒} พระมหาศุภวัฒน์ ชุตินนโต (สุขดำ), “ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่อง พฤติกรรมของมนุษย์ในวรรณคดีของพุทธปรัชญาเถรวาทกับ ซิกมันด์ ฟรอยด์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

เพียว เกาทัณฑ์ทอง ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมผิดวินัยอยู่ในระดับต่ำ โดยมีการผิดวินัยในด้านการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความประพฤติและด้านการแต่งกาย นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ตัวแปรที่มีอำนาจในการพยากรณ์พฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียน คือ การอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน^{๓๓}

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่จะนำไปเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมกับเพศภาวะของพระนิสิตด้วย

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประเภทวิเคราะห์เอกสารและด้วยการสัมภาษณ์ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ผลนำมาประกอบการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

๑.๗.๑ ขั้นรวบรวมข้อมูล

๑. ศึกษาการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมได้แก่ พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

๒. ศึกษาการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือเอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ เช่น นิตยสาร เว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต ที่มีความเกี่ยวข้อง

๑.๗.๒ การศึกษาภาคสนาม

๑. การสัมภาษณ์ ดังนี้

- เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ตามหัวข้อที่กำหนดขึ้นมาก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา ภาษาและโครงสร้างก่อนนำไปสัมภาษณ์ โดยการบันทึกและสังเกตการณ์แล้วนำมา รวบรวม เรียบเรียง สังเคราะห์ แล้วนำเสนอผลงานวิจัย

๑.๗.๓ เครื่องมืออุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

๑. กล้องบันทึกภาพนิ่ง

๒. เทปบันทึกเสียงสนทนา mp3

๓. นำเอกสารที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าและการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงและนำมาวิเคราะห์

๔. นำเสนอผลการศึกษาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่

^{๓๓} เพียว เกาทัณฑ์ทอง, “การศึกษาพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๔), บทคัดย่อ.

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.๘.๒ ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ และนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนิสิตสืบต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีรายละเอียดที่ต้องศึกษา คือ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทฤษฎีวิธีการศึกษาพฤติกรรม และสรุป ดังนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

พฤติกรรม คือการกระทำของมนุษย์ เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ สัญชาตญาณ โดยกำเนิด แรงขับชีวภาพ จิตใจ อารมณ์ การเรียนรู้ แรงจูงใจ ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน กฎเกณฑ์และประเพณีทางสังคม ทำให้มนุษย์มีการปรับพฤติกรรมของตนเองในทางดีและไม่ดี เพื่อความอยู่รอดในสังคมนั้น ๆ ในแง่ของพระพุทธศาสนา พฤติกรรมมีอิทธิพลมาจากจิตใจ ที่สั่งการให้กระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกรรมกับผลของกรรม แสดงออกทางกาย วาจา ใจ ทั้งด้านดีเรียกว่า กุศลกรรม ด้านไม่ดี เรียกว่า อकुศลกรรม การกระทำชื่อว่า กรรม หรือ สัตว์ทั้งหลายย่อมกระทำกรรมโดยอาศัยธรรมชาติ ที่เป็นเหตุให้สำเร็จการกระทำเหล่านั้น โดยมี เจตนาและโลภภัยกุศลจิต^๑ หมายถึงพฤติกรรมภายในจิตใจและแสดงออกมาให้ปรากฏทางกายและทางการพูด เป็นการกระทำที่เกิดจากความตั้งใจ (เจตนา) เรียกว่า กายกรรม วาจากรรม มโนกรรม^๒ การกระทำที่ดีเรียกว่า “กรรมดี” ที่ชั่วเรียกว่า “กรรมชั่ว”^๓ จะเห็นว่าพฤติกรรมมีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์คุณภาพชีวิตจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลนั้น มนุษย์สามารถที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในทางดีได้ หากมีจิตใจมีความแข็งแกร่งและแน่วแน่

พระโฆสิต สุเมธ (คัมภีร์) ได้ให้ความหมาย “พฤติกรรม”(Behavior) หมายถึง การประพฤติในชีวิตประจำวัน การทำตัว คุณสมบัติของบุคคลที่แสดงออก เป็นกระบวนการกระทำและให้ผลของการกระทำแห่งเจตนาหรือความคิดปรุงแต่ง สร้างสรรค์ต่างๆ พร้อมทั้งผลที่สืบเนื่อง ซึ่งมีการสร้างพฤติกรรมดี ก็มีผลดี สร้างพฤติกรรมชั่ว ก็ได้รับผลชั่วเป็นต้น^๔

^๑พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, **ปรมัตถโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคหฎีกา ปริจเฉทที่ ๕ เล่ม ๒ กัมมจตุกษมณูปัตติจตุกกะ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๓๙), หน้า ๙.

^๒วิจารณ์ นาคชาตรี, **พุทธปรัชญาเถรวาท**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙๒.

^๓พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๓.

^๔พระโฆสิต สุเมธ (คัมภีร์), **หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันในชุมชน, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๘), หน้า ๗๙.

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ได้ให้ความหมายของการประพจน์ธรรม คือ การเว้นจากอกุศลกรรมบถ ตั้งอยู่ในกุศลกรรมบถ^๕

พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมาย “พฤติกรรม” (Behavior) คือ การประพจน์ในชีวิตประจำวัน การทำตัว คุณสมบัติของบุคคลที่แสดงออกส่วนหลักพุทธธรรมได้ระบุว่า “พฤติกรรม” หรือความประพจน์ของมนุษย์นั้น จัดอยู่ในกลุ่มกรรมนิยาม (Law of Karma) ซึ่งหมายถึง กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือ กระบวนการกระทำและการให้ผลของการกระทำ หรือเป็นกระบวนการแห่งเจตนา หรือความคิดปรุงแต่ง สร้างสรรค์ต่างๆ พร้อมทั้งผลที่สืบเนื่องออกไปอันสอดคล้องสมกัน เช่น สร้างพฤติกรรมดี ก็มีผลดี สร้างพฤติกรรมชั่ว ก็ได้รับผลชั่ว เป็นต้น^๖

ส. ศิวรักษ์ กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำใดๆ ที่ให้คนได้รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของสังคมตน (และของสังคมอื่นถ้าเป็นไปได้) กับให้รู้ว่าทำอะไรเขาถือว่าถูก ทำอะไรถือว่าผิด ส่วนการฝึกหัดอบรมทางจริยธรรม น่าจะหมายถึงการเลี้ยงลูกเพื่อให้เข้าได้กับหลักความประพฤติปฏิบัติที่ถือกันว่าดีในสังคมนั้นๆ^๗

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต กล่าวว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึงสิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออกตอบสนองหรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยิน อีกทั้งวัดได้ตรงกัน ด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ว่าการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกายก็ตาม เช่น การร้องไห้ การกิน การวิ่ง การขว้างการอ่านหนังสือ การเต้นของชีพจร การเต้นของหัวใจ การกระตุกของกล้ามเนื้อ เป็นต้น^๘

พรรณราย ทรัพย์ประภา ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม (Behavior) คือ การกระทำใดๆ ก็ตามซึ่งสามารถสังเกตได้โดยบุคคลอื่น หรือ โดยการใช้เครื่องมือ พฤติกรรมมิได้หมายความว่าเฉพาะแต่เพียงการแสดงออกทางด้านร่างกายภายนอกเท่านั้น ยังรวมไปถึงการกระทำหรือกิจกรรมภายในความรู้สึกของบุคคลด้วย^๙

ประสาน – ทิพวรรณ หอมพูล ได้ให้ความหมายของคำว่า “พฤติกรรม” ไว้ดังนี้ ๑. หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสิ่งมีชีวิตและบุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้จากการกระทำกิจกรรมเหล่านั้น ซึ่งมีทั้งทางดีและทางไม่ดี เช่น การหัวเราะ การร้องไห้ เสียใจ การออกกำลังกาย เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นผลจากกระบวนการทางจิตวิทยา ได้แก่ การสนใจ การเรียนรู้ การจำ การลืม และความรู้สึกนึกคิด เป็นต้น ๒. หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ของบุคคลที่ปฏิบัติต่อสภาพแวดล้อมของบุคคลเหล่านั้นออกมาในรูปของการกระทำ หรือการแสดงออกของมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใด

^๕สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร), มงคลยอตชีวิต ฉบับสมบูรณ์, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๕๒), หน้า ๒๘๘-๒๘๙.

^๖พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยายความ, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๙.

^๗ส. ศิวรักษ์, ปรัชญาการศึกษา : ศาสตร์และศิลป์แห่งการปฏิรูปการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเด็ก, ๒๕๔๕), หน้า ๗๘.

^๘สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต ดร., การปรับพฤติกรรม, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๒.

^๙พรรณราย ทรัพย์ประภา, จิตวิทยาอุตสาหกรรม, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๒.

อย่างหนึ่งอยู่ภายใต้กลไกของความรู้สึกนึกคิดของตนเองมนุษย์ทุกคนจะมีกระบวนการของพฤติกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทุกคนจะมีความต้องการและมีสาเหตุจูงใจเป็นของตนเองอยู่ตลอดเวลา และสามารถตัดสินใจที่จะกระทำการต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกนึกคิดเป็นของตนเอง สิ่งที่ปรากฏออกมา นั้นเป็นพฤติกรรมของมนุษย์^{๑๐}

กันยา สุวรรณแสง ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม คือ กิริยาอาการ บทบาท ลีลา ท่าทางการประพฤติ ปฏิบัติ การกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งใน ๕ ทวาร คือ โสตสัมผัส จักขุสัมผัส ชิวหาสัมผัส ฆานสัมผัส และทางผิวหนัง หรือมีฉะนั้นก็สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือ^{๑๑}

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า^{๑๒}

สงวน สุทธิเลิศอรุณและคณะ ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำหรือกิริยาที่ปรากฏออกมาทางร่างกาย ทางกล้ามเนื้อ ทางสมอง ทางอารมณ์ และทางความรู้สึกนึกคิด ซึ่งโดยปรกติมนุษย์และสัตว์ย่อมแสดงออกมาให้เป็นที่สังเกตเห็นได้ชัด และเห็นไม่ได้ชัด ซึ่งขึ้นอยู่กับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากระตุ้นเป็นสำคัญ^{๑๓}

สร้อยตระกูล (ตวยานนท์) อรรถมานะ ได้อธิบายความหมายของพฤติกรรมไว้ว่าพฤติกรรม (behavior) นั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการกระทำหรืออาการที่แสดงออกของบุคคล (Action) ทั้งนี้รวมถึงการงดเว้นการกระทำด้วย (Inaction) นอกจากนั้นการตัดสินใจที่รู้สึกได้ของบุคคล กลุ่มหรือองค์การ หรือการกระทำที่ซ่อนเร้นแต่พร้อมที่จะแสดงออก อาทิ การมีความคิดริเริ่ม ก็นับเป็นการกระทำเช่นกัน ดังนั้น คำว่า “พฤติกรรม” จึงรวมถึงสิ่งที่บุคคล กลุ่มหรือองค์การประพฤติปฏิบัติซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เปิดเผย (Overt behavior) และยังรวมถึงพฤติกรรมที่ยังไม่แสดงออกหรือพฤติกรรมซ่อนเร้น (Covert behavior) ทั้งนี้รวมถึงกระบวนการภายในอื่น ๆ ได้แก่ ความคิดความรู้สึก ทัศนคติ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังรวมถึงการงดเว้นการกระทำ หรือการไม่แสดงออกทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจอีกด้วย^{๑๔}

สรุปว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออากัปกริยาต่าง ๆ ของมนุษย์ที่ปรากฏออกมาทางทวารทั้ง ๓ อันบุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ และไม่สามารถสังเกตเห็นได้ โดยการกระทำนั้นมีทั้งดีและไม่ดี อันเป็นผลมาจากการตอบสนองความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้า

^{๑๐} ประสาน-ทิพวรรณ หอมพูล, **จิตวิทยาทั่วไป**, (กรุงเทพมหานคร: พิศัยการพิมพ์, ๒๕๓๗), หน้า ๗๓-๗๔.

^{๑๑} กันยา สุวรรณแสง รศ.ดร., **จิตวิทยาทั่วไป**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : อักษรพิทยา, ๒๕๔๒), หน้า ๙๒.

^{๑๒} ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๒๕**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๘), หน้า ๕๘๐.

^{๑๓} สงวน สุทธิเลิศอรุณและคณะ, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๑.

^{๑๔} สร้อยตระกูล (ตวยานนท์) อรรถมานะ, **พฤติกรรมองค์การทฤษฎีและการประยุกต์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓-๑๔.

๒.๒. แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วย ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศของระบบเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทคโนโลยีฐานข้อมูล บทบาทและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ดังนี้

๒.๒.๑) ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ คำว่า เทคโนโลยี หมายถึง การประยุกต์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และเป็นการศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติ กฎเกณฑ์ของสิ่งต่างๆ และหาทางนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และคำว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ แล้วเกิดกระบวนการในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงหมายถึง เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการสารสนเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลการประมวลผล การพิมพ์ การสร้างรายงาน และการสื่อสารข้อมูล และยังรวมถึงเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดระบบการให้บริการการใช้และการดูแลข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บประมวลผล และการเผยแพร่สารสนเทศ ซึ่งรวมแล้วเรียกว่า เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ หรือเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม (Computer and Communications หรือ C&C) และมีแนวโน้มที่จะนับเทคโนโลยีอื่นๆ เข้ามาเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย เช่น เทคโนโลยีไมโครอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีระบบอัตโนมัติ เทคโนโลยีการพิมพ์ เทคโนโลยีสำนักงานอัตโนมัติ และเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศได้มีนักวิชาการศึกษาและนักการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

มนัส นามวงศ์ ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การประยุกต์ความรู้ความเข้าใจในระบบการสื่อสารและการใช้คอมพิวเตอร์บนฐานข้อมูลเดียวกัน ในการค้นคว้าหาข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล และการติดต่อสื่อสาร^{๑๕}

สุชาติ กิระนันท์ ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เทคโนโลยีทุกด้านที่เข้าร่วมกันในกระบวนการจัดเก็บสร้าง และสื่อสารสนเทศ ดังนั้น จึงครอบคลุมเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก จัดเก็บประมวลผล ค้นหา ส่งและรับข้อมูล ซึ่งรวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการข้างต้น เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล บันทึก เป็นต้น รวมทั้งระบบที่ควบคุมการทำงานของอุปกรณ์เหล่านี้ เช่น ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสาร^{๑๖}

บิ๊ป เมธาคุณวุฒิ ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ระบบสารสนเทศ ระบบคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม รวมทั้งประเด็นทางจริยธรรม และทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ผลกระทบที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

^{๑๕} มนัส นามวงศ์, รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๓), หน้า ๘.

^{๑๖} สุชาติ กิระนันท์, เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๙.

ในสังคม โดยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือและเทคนิควิธีการสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล เรียกใช้ส่งผ่านและรับข้อมูล ซึ่งเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ เครื่องใช้สำนักงานและอุปกรณ์โทรคมนาคม^{๑๗}

อัญญา บุญเรือง ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เครื่องมือในการจัดการข้อมูลข่าวสาร และเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ทางการสื่อสารหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บ ประมวลผล คั่นคืน และเผยแพร่สารสนเทศได้แก่ คอมพิวเตอร์ระบบสื่อสารข้อมูลและโทรคมนาคม รวมทั้งการประยุกต์ใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์สารสนเทศเหล่านั้นในงานสารสนเทศ ซึ่งแบ่งออกได้ ๓ ประเภท คือ

๑. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Computer Technology) หมายถึง เทคโนโลยีที่ถ่ายทอดการใช้คอมพิวเตอร์ ทั้งไมโครคอมพิวเตอร์ มินิคอมพิวเตอร์ และเวิร์คสเตชันในการรับข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูลจากภายนอก และมีการแปลงเป็นสารสนเทศ โดยผ่านอุปกรณ์รับข้อมูล ต่างๆ ได้แก่ แป้นพิมพ์ ดิจิไวเซอร์ และสแกนเนอร์

๒. เทคโนโลยีทางการสื่อสารคมนาคม (Telecommunication Technology) หมายถึง เครื่องมือเพื่อการสื่อสารโทรคมนาคมต่างๆ ได้แก่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรศัพท์ วิทยุติดตามตัว เครื่องโทรสาร เครื่องโทรพิมพ์/เทเล็กซ์ และเครื่องโทรภาพ

๓. เทคโนโลยีระบบสื่อสาร (Communication System Technology) หมายถึง ระบบการสื่อสารหรือเครือข่ายที่เป็นส่วนเชื่อมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบข้อมูลดิจิทัล เช่น เครือข่ายโทรศัพท์ดิจิทัล ระบบสื่อสารเคเบิลใยแก้ว แฟกซ์ โมเด็ม เครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบแลน (LAN) แวน (WAN) เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และอินทราเน็ต^{๑๘}

จากความหมายดังกล่าวของคำ ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ สรุป ความหมายได้กว้างๆ คือ เทคโนโลยีสองด้านหลักๆ ที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมที่ผนวกเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ในกระบวนการจัดหา จัดเก็บ สร้างและเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเสียง ภาพ ภาพเคลื่อนไหว ข้อความตัวอักษร และตัวเลข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความแม่นยำ และความรวดเร็วให้ทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์

๒.๒.๒ องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นอาจกล่าวได้ว่าประกอบขึ้นจากเทคโนโลยีสองสาขาหลักคือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม

๑) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถจดจำข้อมูลต่างๆ และปฏิบัติตามคำสั่งที่บอก เพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำงานได้อย่างใดอย่างหนึ่ง คอมพิวเตอร์นั้นประกอบด้วยอุปกรณ์ต่างๆ ต่อเชื่อมกันเรียกว่า ฮาร์ดแวร์ (Hardware) และอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์นี้จะต้องทำงาน

^{๑๗} ปิปปิ เมธาคูณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑.

^{๑๘} อัญญา บุญเรือง, การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหญิงและชายในองค์กรธุรกิจ, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์พัฒนการณมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕.

ร่วมกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือที่เรียกว่า ซอฟต์แวร์ (Software) ฮาร์ดแวร์ ประกอบด้วย ๕ ส่วน คือ

๑.อุปกรณ์รับข้อมูล (Input) เช่น แผงแป้นอักขระ (Keyboard),เมาส์ (Mouse), เครื่องตรวจภาพ (Scanner), จอภาพสัมผัส (Touch Screen), ปากกาแสง (LightPen), เครื่องอ่านบัตรแม่เหล็ก (Magnetic Strip Reader), และเครื่องอ่านรหัสแท่ง (BarCode Reader)

๒.อุปกรณ์ส่งข้อมูล (Output) เช่น จอภาพ (Monitor), เครื่องพิมพ์(Printer), และเทอร์มินัล

๓.หน่วยประมวลผลกลาง จะทำงานร่วมกับหน่วยความจำหลักในขณะคำนวณหรือประมวลผล โดยปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการดึงข้อมูลและคำสั่งที่เก็บไว้ในหน่วยความจำหลักมาประมวลผล

๔.หน่วยความจำหลัก มีหน้าที่เก็บข้อมูลที่มาจากอุปกรณ์รับข้อมูลเพื่อใช้ในการคำนวณ และผลลัพธ์ของการคำนวณก่อนที่จะส่งไปยังอุปกรณ์ส่งข้อมูล รวมทั้งการเก็บคำสั่งขณะกำลังประมวลผล

๕.หน่วยความจำรอง ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลและโปรแกรมขณะยังไม่ได้ใช้งาน เพื่อการใช้ในอนาคตซอฟต์แวร์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นมากในการควบคุมการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑)ซอฟต์แวร์ระบบมีหน้าที่ควบคุมอุปกรณ์ต่างๆ ภายในระบบคอมพิวเตอร์ และเป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้กับคอมพิวเตอร์หรือฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ระบบสามารถแบ่งเป็น ๓ ชนิดใหญ่ๆ คือ

๑.๑ โปรแกรมระบบปฏิบัติการ ใช้ควบคุมการทำงาน ของคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์พ่วงต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างโปรแกรมที่นิยมใช้กันในปัจจุบันเช่น UNIX, Linux, Microsoft Windows

๑.๒ โปรแกรมอรรถประโยชน์ใช้ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ในระหว่างการประมวลผลข้อมูล หรือในระหว่างที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ตัวอย่างโปรแกรมที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เช่น โปรแกรมเอดิเตอร์ (Editor)

๑.๓ โปรแกรมแปลภาษาใช้ในการแปลความหมายของคำสั่งที่เป็นภาษาคอมพิวเตอร์ ให้อยู่ในรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์เข้าใจ และทำงานตามที่ผู้ใช้ต้องการ

๒)ซอฟต์แวร์ประยุกต์ เป็นโปรแกรมที่เขียนขึ้นเพื่อทำงานเฉพาะด้านตามความต้องการ ซึ่งซอฟต์แวร์ประยุกต์นี้สามารถแบ่งเป็น ๓ ชนิด คือ

๒.๑ ซอฟต์แวร์ประยุกต์เพื่องานทั่วไป เป็นซอฟต์แวร์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้งานทั่วไปไม่เจาะจงประเภทของธุรกิจ ตัวอย่างเช่น โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล (DatabaseManagement), โปรแกรมตารางการทำงาน (Spreadsheet), โปรแกรมพิมพ์เอกสาร (WordProcessing), เป็นต้น

๒.๒ ซอฟต์แวร์ประยุกต์เฉพาะงาน เป็นซอฟต์แวร์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในธุรกิจเฉพาะตามแต่วัตถุประสงค์ของการนำไปใช้

๒.๓ ซอฟต์แวร์ประยุกต์อื่นๆ เป็นซอฟต์แวร์ที่เขียนขึ้นเพื่อความบันเทิงและอื่นๆ นอกเหนือจากซอฟต์แวร์ประยุกต์สองชนิดข้างต้น เช่น ซอฟต์แวร์เกมต่างๆ เป็นต้น

๒.๒.๓ เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม

เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม ใช้ในการติดต่อสื่อสารรับ/ส่งข้อมูลจากที่ไกลๆ เป็นการส่งของข้อมูลระหว่างคอมพิวเตอร์หรือเครื่องมือที่อยู่ห่างไกลกัน ซึ่งจะช่วยให้การเผยแพร่ข้อมูลหรือ

สารสนเทศไปยังผู้ใช้ในแหล่งต่างๆ เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องครบถ้วนและทันการณ์ ซึ่งรูปแบบของข้อมูลที่รับ/ส่งอาจเป็นตัวเลข (Numeric Data) ตัวอักษร (Text) ภาพ (Image) และเสียง (Voice)

เทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารหรือเผยแพร่สารสนเทศ ได้แก่ เทคโนโลยีที่ใช้ในระบบโทรคมนาคมทั้งชนิดมีสายและไร้สาย เช่น ระบบโทรศัพท์, โมเด็ม, แฟกซ์, โทรเลข, วิทยุกระจายเสียง, วิทยุโทรทัศน์, เคเบิลใยแก้วนำแสง, คลื่นไมโครเวฟ และดาวเทียม เป็นต้นสำหรับกลไกหลักของการสื่อสารโทรคมนาคมมีองค์ประกอบพื้นฐาน ๓ ส่วน ได้แก่ ต้นแหล่งของข้อความ (Source/Sender), สื่อกลางสำหรับการรับ/ส่งข้อความ (Medium), และส่วนรับข้อความ (Sink/Decoder)

นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถจำแนกตามลักษณะการใช้งานได้เป็น ๖ รูปแบบดังต่อไปนี้ คือ

๑. เทคโนโลยีที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น ดาวเทียมถ่ายภาพทางอากาศ, กล้องดิจิทัล, กล้องถ่ายภาพวีดิทัศน์, เครื่องเอกซเรย์ ฯลฯ
๒. เทคโนโลยีที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล จะเป็นสื่อบันทึกข้อมูลต่างๆ เช่น เทปแม่เหล็ก, จานแม่เหล็ก, จานแสงหรือจานเลเซอร์, บัตรเอทีเอ็ม ฯลฯ
๓. เทคโนโลยีที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูล ได้แก่ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ทั้งฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์
๔. เทคโนโลยีที่ใช้ในการแสดงผลข้อมูล เช่น เครื่องพิมพ์, จอภาพ, พล็อตเตอร์ ฯลฯ
๕. เทคโนโลยีที่ใช้ในการทำสำเนาเอกสาร เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร, เครื่องถ่ายไมโครฟิล์ม
๖. เทคโนโลยีสำหรับถ่ายทอดหรือสื่อสารข้อมูล ได้แก่ ระบบโทรคมนาคมต่างๆ เช่น โทรศัพท์, วิทยุกระจายเสียง, โทรเลข, เทเล็กซ์ และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งระยะใกล้และไกล

๒.๒.๔ เทคโนโลยีสารสนเทศของระบบเครือข่าย

ในช่วงที่ยังไม่มีบริษัทใดผลิตเครื่องพีซีออกมาจำหน่าย คอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นเครื่องขนาดใหญ่ซึ่งทำงานแบบรวมศูนย์ (Centralized) คือมีเครื่องปลายทาง หรือเทอร์มินัลเชื่อมโยงยังผู้ใช้ทั่วทั้งหน่วยงาน เทอร์มินัลที่ใช้ในช่วงนั้นเป็นชนิดไม่มีหน่วยประมวลผลตัวเทอร์มินัลทำหน้าที่รับข้อมูลและคำสั่งจากผู้ใช้ เพื่อส่งต่อไปให้เครื่องใหญ่ประมวลผล เมื่อได้ผลลัพธ์แล้วก็จะแสดงผลบนจอภาพ เมื่อมีผู้ผลิตเครื่องพีซีออกมา ก็มีการใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น แต่ไม่สามารถติดต่อและทำงานประสานกันได้เหมือนการใช้เครื่องใหญ่ จึงมีการหาทางเชื่อมต่อเครื่องพีซีขึ้น สามารถส่งโปรแกรมและข้อมูลไปให้เครื่องใหญ่ทำงานได้ เรียกว่าเป็นการ Upload ข้อมูล เมื่อมีการเชื่อมโยงกับเครื่องใหญ่ได้แล้ว จึงมีการพัฒนาไปสู่การเชื่อมโยงเครื่องพีซีที่อยู่ในเครือข่ายการทำงานของตนเอง และต้องใช้อุปกรณ์พิเศษเพิ่มขึ้นอีก ๓ ชนิด คือ Network Interface Card หรือแผ่นวงจรเครือข่าย, Network Operating System เป็นซอฟต์แวร์ระบบปฏิบัติการเครือข่าย และเคเบิล (Cable) เป็นตัวกลางสำหรับให้เครื่องพีซีส่งถ่ายข้อมูลและโปรแกรมไปให้เครื่องพีซีอื่นๆ ส่วนสายเคเบิลที่ใช้เชื่อมโยงระหว่างเครื่องพีซีส่วนใหญ่เป็นสายทองแดง เส้นใยนำแสงชนิดไร้สาย (Wireless) และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใช้กันอยู่มากในขณะนี้ คือ

๑. ระบบเครือข่ายบริเวณเฉพาะที่ (Local Area Network หรือ LAN) เป็นระบบเครือข่ายขนาดเล็ก ที่มีการเชื่อมคอมพิวเตอร์กับอุปกรณ์ไม่มากนัก และมักจะจำกัดในอาคารหลังเดียวหรือละแวกเดียวกัน

๒. ระบบเครือข่ายบริเวณกว้าง (Wide Area Network หรือ WAN) เป็นระบบเครือข่ายที่มีคอมพิวเตอร์กระจายอย่างกว้างขวางทั่วประเทศหรือข้ามทวีป ระบบ WAN อีกแบบหนึ่งที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ ระบบอินเทอร์เน็ต^{๑๙}

๒.๒.๕ เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วย (Computer Assisted Instruction หรือเป็นการประยุกต์คอมพิวเตอร์ที่ได้รับความสนใจมาตั้งแต่เมื่อมีคอมพิวเตอร์ใช้งานใหม่ๆ การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้น มีแนวคิดสืบสนอยู่หลายเรื่อง แนวคิดหนึ่งคือ การให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้เร็วช้าตามความสามารถของตนเอง ผู้ที่เก่งก็เรียนก้าวหน้าไปได้เร็ว ผู้ที่ถ่วงน้อยกว่าก็ก้าวหน้าไปช้า แนวคิดนี้ต่างไปจากการสอนในชั้นเรียน แนวคิดที่สองคือ เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ คนเราอาจเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เรื่องนี้มีความสำคัญมาก หากไม่เรียนรู้ อาจจะไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แนวคิดที่สามคือ เป็นการใช้ความสามารถในการโต้ตอบ (Interactivity) ของคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้คอมพิวเตอร์ตอบผู้เรียนได้ทันที^{๒๐}

การนำระบบ CAI มาใช้ในการสอนจะต้องจัดทำโปรแกรมบทเรียนขึ้นก่อน โปรแกรมบทเรียนนั้นรวมคำอธิบาย ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหวอื่นๆ สำหรับใช้นำเสนอบทเรียนต่างๆ และอาจมีคำถามสำหรับใช้ทดสอบความเข้าใจในบทเรียนด้วยระบบมัลติมีเดียมัลติมีเดียหรือสื่อประสม เป็นเทคโนโลยีการผสมผสานภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหว เสียง และข้อความเข้าด้วยกัน ระบบมัลติมีเดียเป็นระบบที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับงานในหลากหลายรูปแบบ สามารถสร้างความรู้และความบันเทิงควบคู่กันไป

๒.๒.๖ เทคโนโลยีฐานข้อมูล

ฐานข้อมูล เป็นงานสำคัญของการประยุกต์คอมพิวเตอร์ ข้อมูลที่ต้องใช้ในหน่วยงานหนึ่งๆ มีความแตกต่างกันออกไป ข้อมูลบางรายการอาจจะเป็นข้อมูลตัวเลขบางรายการอาจจะเป็นตัวอักษร ข้อความ รูปภาพหรือข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบของมัลติมีเดียในห้องสมุดหรือศูนย์ข้อมูลยังมีการเก็บข้อมูลอีกลักษณะหนึ่งคือ ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร บทความ รายงาน และหนังสือ ฯลฯ สำหรับใช้อ้างอิง ซึ่งรวมเรียกว่า บริการจัดทำบรรณานุกรม (Bibliographic Database) ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อนักวิจัยที่ต้องการค้นหาข้อมูลหรือเรื่องเกี่ยวกับงานที่ทำอยู่ ข้อมูลนี้ปกติหน่วยงานมักจะไม่จัดทำเอง เนื่องจากมีบริษัทข้อมูลจัดทำจำหน่ายหลายราย แล้วความจริงบริษัทขายข้อมูลเวลานี้ไม่ได้รวบรวมจัดทำเฉพาะข้อมูลเชิงวิชาการเท่านั้น บริษัทขายข้อมูลอาจจะให้บริการในแบบออนไลน์ หรือแบบแบตช์ โดยใช้วิธีส่งข้อมูลผ่านระบบโทรคมนาคมจากศูนย์ข้อมูลไปให้ลูกค้าโดยตรง ส่วนแบบแบตช์นั้น

^{๑๙} สุชาติ กิระนันท์, เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ: ข้อมูลในระบบสารสนเทศ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๙.

^{๒๐} ปรีป เมธาคูณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

อาจจะเป็นการค้นหาข้อมูลมาพิมพ์บนกระดาษ แล้วส่งให้ลูกค้าทางโทรสารหรือให้ลูกค้ามาค้นหาข้อมูลที่ศูนย์ข้อมูลเองก็ได้

๒.๒.๗ บทบาทและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในช่วงสองทศวรรษสุดท้ายของคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบนี้ เทคโนโลยีสมัยใหม่คงหนีไม่พ้นเทคโนโลยีสารสนเทศไปได้ ด้วยบทบาทที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนในการดำเนินชีวิตของเรา ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงานหรือที่บ้านก็ตาม ในชีวิตประจำวันนั้น จะเห็นได้ว่าความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล และความสามารถในการส่งหรือสื่อสารข้อมูลได้เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา ด้วยวิวัฒนาการด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ เช่นจากรายการข่าวทางโทรทัศน์ จะเห็นการสื่อสารที่นำข่าวจากจุดต่างๆ ทั่วโลกเข้ามาพร้อมกันในเวลาเดียวกัน สามารถสื่อสารโต้ตอบและส่งภาพถึงกันได้แม้ว่าจะอยู่คนละสถานที่ที่ห่างไกลกันมาก หรือจากคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในบ้าน สามารถเข้าไปในเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเพื่อเรียกดูหรือสืบค้นข้อมูลที่สนใจ สามารถสร้างข่าวสารใส่ในระบบ และสามารถส่งข่าวสารในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นข้อความ ภาพ และเสียงไปให้ผู้รับคนอื่นๆ ได้ และสื่อสารโต้ตอบกันได้ในเวลาที่เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะระบบเครือข่ายสื่อสารที่เป็นที่รู้จักกันดีในปัจจุบันคือ ระบบอินเทอร์เน็ต(Internet) ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างมากและจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างสูงยิ่งต่อไปในอนาคต อินเทอร์เน็ตได้สร้างระบบการติดต่อสื่อสารการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเปิดตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic market) ขึ้นในลักษณะที่ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถติดต่อทำธุรกรรมผ่านระบบคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายได้โดยปราศจากขีดจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ แม้ว่าแต่ละคนอาจจะมองเห็นภาพและบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่มีเหมือนกันอยู่ประการหนึ่งก็คือเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้ผู้ใช้มีข้อมูลสารสนเทศและความรู้มากขึ้น ช่วยให้สามารถแสวงหาข้อมูลสารสนเทศและความรู้ได้สะดวกและมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งขึ้น ช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว รวมทั้งทำให้สารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสูงขึ้นอย่างมากมาในการดำเนินงาน และการตัดสินใจของทุกคนในสังคม ปัจจุบันที่อาจเรียกว่าสังคมสารสนเทศ^{๒๑}

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนับวันจะมีความก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้น และบทบาทสำคัญที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต การพัฒนาเทคโนโลยีหรือการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยเสริมปัจจัยที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ให้สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้มากขึ้น อีกทั้งยังสามารถพัฒนาด้านการผลิตสินค้า การให้บริการที่มีคุณภาพ และช่วยในการลดต้นทุนการผลิต การติดต่อสื่อสารให้เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว และประหยัดเวลาในการเดินทาง การเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ โดยไม่มีขีดจำกัดของเวลาและระยะทาง^{๒๒}

เทคโนโลยีสารสนเทศ มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และที่สำคัญคือด้านการศึกษา ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนา

^{๒๑} สุชาติ กิระนันท์, อ้างแล้ว, หน้า ๒๐.

^{๒๒} ปราวีณยา สุวรรณรัฐโชติ, การศึกษากระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓.

ทางการศึกษาเป็นอย่างดี โดยสถาบันการศึกษาต่างนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ และพัฒนาการเรียนการสอนในสถาบันมากขึ้น รวมถึงการนำเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน การปรับระบบการปฏิบัติงาน การให้บริการของทางสถาบัน อีกทั้งยังนำมาใช้ในการบริการด้านวิชาการ การค้นคว้าการเรียนของนักศึกษา การสอนของอาจารย์ การให้บริการในห้องสมุด การจัดเก็บข้อมูลของบุคลากร และทุกอย่างเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ

๑. เพื่อการวิจัย ค้นคว้า สรรพวิทยาการ และความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ
๒. เพื่อการถ่ายทอดวิชาการความรู้แก่นักศึกษา ด้วยวิธีการและรูปแบบต่างๆ
๓. เพื่อรับใช้สังคมและประเทศชาติ ด้วยการชี้แนะแสดงความเห็นและช่วยเหลือในงานต่างๆ ที่จะประโยชน์ และที่จะสามารถยกระดับชีวิตความเป็นอยู่และจิตใจของมนุษยชาติได้
๔. เพื่อบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้วยการเผยแพร่ความรู้ และจัดแสดงงาน ศิลปวัฒนธรรม ตามความเหมาะสม

๒.๒.๘ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ประเทศไทยได้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในวงการศึกษาเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องจากการเผยแพร่อย่างรวดเร็วของอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทต่างๆ อาทิ เช่น ดาวเทียมสื่อสาร ใยแก้วนำแสง คอมพิวเตอร์ ซีดีรอม มัลติมีเดียอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ก่อให้เกิดระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer - Aided Instruction หรือ CAI) และ (Computer - Aided Learning หรือ CAL) ทั้งในระบบท้องถิ่นและทางไกล รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนทางเว็บไซต์ ซึ่งสามารถจำแนกคุณลักษณะการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการศึกษาในมิติที่สำคัญ ดังนี้

๑) เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา เป็นการตอบสนองนโยบายการศึกษาที่เป็น “การศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน” ที่จะเป็นการสร้างความเท่าเทียมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเท่าเทียมทางการศึกษา เช่น การเรียนการสอนทางไกลที่ทำให้ผู้เรียนในที่ห่างไกลในชนบทที่ด้อยโอกาสให้มีโอกาสเท่าเทียมกับผู้เรียนที่อยู่ในสถานที่ในเมือง รวมทั้งการที่ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโลกผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือการที่เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนพิการสามารถมีโอกาสรับการศึกษาในสิ่งแวดล้อมของคนปกติ และยังเปิดโอกาสให้คนพิการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้และการประกอบอาชีพอีกด้วย

๒) เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาเทคโนโลยีสามารถทำได้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การที่ผู้เรียนเรียนรู้โดยสามารถใช้เวลาเพิ่มเติมกับบทเรียนด้วยสื่อซีดีรอม ผู้เรียนที่รับข้อมูลได้ปกติสามารถเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเองอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นฐานข้อมูลทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้จากฐานข้อมูลที่หลากหลาย และกว้างขวางอย่างที่มีระบบฐานข้อมูลหรือห้องสมุดเดิมไม่สามารถรองรับได้

๓) อินเทอร์เน็ตกับการศึกษา อินเทอร์เน็ตใช้เทคโนโลยีเครือข่ายแบบ TCP/IP ที่ใช้งานง่ายทำให้เป็นบริการที่ประชาชนทั่วไปใช้ได้อย่างสะดวก โดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้ด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์

เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สอนและนักศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้หลากหลาย จากสิ่งที่เรียกว่า ห้องสมุดโลก โดยการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต^{๒๓}

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วย ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศของระบบเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทคโนโลยีฐานข้อมูล บทบาทและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

พฤติกรรม (Behavior) เป็นการแสดงออกแห่งการตอบสนองต่อสิ่งต่างๆหรือปฏิกิริยาตอบสนองที่เลือกแล้วว่าเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้นๆแรกเริ่มเดิมที นักจิตวิทยาเชื่อเรื่องสัญชาตญาณ (Instinct) มาก จึงอธิบายพฤติกรรมในแง่ของสัญชาตญาณเสมอ ต่อมานักจิตวิทยาหลายท่านไม่เห็นด้วย จึงคัดค้านขึ้น จอห์น บี. วัตสัน (John B. Watson) เชื่อว่าพฤติกรรมที่ได้้นั้นมาจากการฝึกฝน การเรียนรู้ เขาได้ทดลองข้อกล่าวนี้ในกรณีที่ว่า แมวมีสัญชาตญาณในการจับหนู ปรากฏผลว่าการที่แมวจับหนูเป็นเพราะได้รับการฝึกฝนจนเป็นนิสัย (Habit) ไม่ใช่เพราะสัญชาตญาณ หลังจากนั้นนักจิตวิทยาหลายท่านตื่นตัวค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตหลายอย่างแล้ว จึงได้สรุปว่า พฤติกรรมของสัตว์ชั้นต่ำมักจะเป็นเรื่องของสัญชาตญาณ พฤติกรรมของสัตว์ชั้นสูงเป็นเรื่องของสัญชาตญาณน้อยลง แต่เป็นเรื่องของการเรียนรู้ และวุฒิภาวะมากขึ้น เฉพาะพฤติกรรมของมนุษย์เชื่อกันว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากการปรุงใจและวุฒิภาวะทั้งสิ้น ไม่มีเรื่องของสัญชาตญาณเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเลย ตั้งเป็นหลักเกณฑ์ได้ว่า ยิ่งเป็นสัตว์ชั้นสูงมากขึ้นเท่าไร พฤติกรรมอันเนื่องจากสัญชาตญาณก็จะยิ่งน้อยลง กลายเป็นเรื่องของวุฒิภาวะและการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น

ฟรอยด์ (Freud) ว่าพฤติกรรมมิได้มาจากสิ่งลึกลับ แต่มาจากภายในตัวบุคคลนั้นๆ เอง เรียกว่า Id ซึ่งทุกคนมีเหมือนกันหมด เจมส์ (James) ให้ชื่อสาเหตุแห่งพฤติกรรมว่า สัญชาตญาณ (Instinct) เขากล่าวว่า “พฤติกรรมใดที่มนุษย์ทำได้เหมือนกันนั้นมีสาเหตุมาจากสัญชาตญาณทั้งสิ้น” เขาให้ความหมายของสัญชาตญาณว่า “เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (Innate) แล้วเป็นสาเหตุก่อให้เกิดพฤติกรรมขึ้นเองโดยไม่ต้องมีการสั่งสอน (Unlearned) เป็นมรดกที่สืบทอดกันมาทางพันธุกรรม (Biological Heritage)” ดังนั้นอินทรีย์ (Organism) ในสกุลเดียวกัน (Species) ก็ได้รับมรดกนี้เหมือนกัน ทำให้มีพฤติกรรมที่คล้ายกัน ซึ่งอินทรีย์ต่างสกุลทำได้ยาก หรือทำไม่ได้ดีเพราะไม่ได้รับมรดกที่ว่านี้ วัตสัน (Watson) กล่าวว่า “พฤติกรรมของมนุษย์ที่เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มีผลมาจากการเรียนรู้มิใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (Most human adult behavior is greatly affected by learning)” กลุ่มนักมานุษยวิทยาและนักสังคมวิทยาก็พากันคัดค้านแนวคิดที่ว่าสัญชาตญาณเป็นสาเหตุแห่งพฤติกรรม เขาสรุปว่าพฤติกรรมของมนุษย์ทั่วโลกไม่เหมือนกันแต่เป็นแบบฉบับขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมในสังคมที่เขาอยู่ลinton (Linton, L.) พบว่า ชาวมาดากาสการ์เผ่าหนึ่ง เมื่อสตรีหย่ากับสามีไปแต่งงานใหม่ ลูกสามคนแรกที่เกิดจากสามีใหม่ต้องยกให้กับสามีเก่า ซึ่งสามีเก่าก็รักและทะนุถนอมเช่นเดียวกับลูกของตน ซึ่งแสดงว่าความรักระหว่างพ่อแม่ที่มีต่อบุตรนั้นเกิดจากการเลี้ยงดูใกล้ชิด

^{๒๓} ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓.

มากกว่าสัญชาตญาณ ส่วน มีด (Margaret Mead) พบว่าชนเผ่าแมนัสในนิวกินีนั้น หน้าที่เลี้ยงลูกทุกอย่างเป็นเรื่องของพ่อ ไม่ใช่แม่ และเด็กผู้ชายเฝ้านี้ชอบเล่นตุ๊กตามากกว่าเด็กผู้หญิง นี่ก็เป็นการยืนยันว่า การที่เด็กผู้ชายชอบเล่นตุ๊กตาเหมือนเด็กผู้หญิงชอบเล่นในสังคมเรานั้นเป็นเรื่องของสังคมวัฒนธรรมมากกว่าจะเป็นสัญชาตญาณ ถ้าการที่แม่เลี้ยงลูกเป็นเพราะสัญชาตญาณแล้วก็ไม่ควรมีข้อยกเว้น โบแอส (Fraz Boas) พบว่าชาวอินเดียนเผ่าหนึ่งนั้นไม่ทะเลาะชกต่อยกันเลย ถ้าโกรธกันจะนำเอาอาหารมาเลี้ยงเพื่อน ที่เหลือก็เผาไฟ ใครมีเอามาเลี้ยงได้มาก เผาไฟได้มาก คนนั้นก็ชนะ โกลเดนไวเซอร์ (Alexander Goldenweiser) พบว่า ชาวเอสกีโมที่ทะเลาะกันจะร้องเพลงแข่งขัน ใครร้องดัง ร้องเก่ง มีคนชอบมากจะเป็นผู้ชนะ แสดงว่าการทำร้ายร่างกายกันไม่ใช่สัญชาตญาณ คนจะต่อสู้กันในวิธีที่สังคมนั้นนิยม จนในที่สุดนักการศึกษาและนักจิตวิทยา

ในปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่ไม่ยอมใช้สัญชาตญาณเพื่ออธิบายพฤติกรรมมนุษย์อีกต่อไปเมื่อแนวคิดเรื่องสัญชาตญาณถูกลบล้างจนหมดความสำคัญ ประกอบกับความก้าวหน้าในวิชาวิทยาศาสตร์ มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับร่างกายของมนุษย์มากขึ้น จึงพากันลงความเห็นว่าคนที่คนเรามีพฤติกรรมหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น เกิดขึ้นเนื่องจากภาวะความเป็นไปในร่างกายของเรานั้นเอง วัตเวิร์ธ (Woodworth) อธิบายว่าเมื่อร่างกายมีความต้องการ (Physiological Needs) ก็จะก่อให้เกิดพลังงานขึ้น พลังงานนี้เขาเรียกว่า “แรงขับ (Drive)” ที่เร่งเร้าให้เรามีพฤติกรรม เช่น ความคิด ความกระหาย การขับถ่าย อุณหภูมิที่พอเหมาะ เป็นต้น

นักสังคมวิทยาได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมจากแรงขับภายในร่างกายว่าแรงขับเป็นสาเหตุพื้นฐานของพฤติกรรม แต่บางครั้งพฤติกรรมก็มีสาเหตุจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในสังคมเหมือนกัน ยิ่งสังคมมีความเจริญมากขึ้นเท่าไรก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ใหญ่ในสังคมมากขึ้นเท่านั้น สังคมจึงมีบทบาท ๒ ประการคือ สร้างความต้องการของสังคม (Social needs) ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมประการหนึ่ง และเป็นตัวปรุงแต่งขัดเกลาพฤติกรรมอันเกิดจากความต้องการทางร่างกายอีกประการหนึ่ง เช่น เมื่ออากาศหนาว ร่างกายต้องการความอบอุ่น เราก็ต้องดิ้นรนหาเครื่องนุ่งห่ม นี่เป็นพฤติกรรมอันเกิดจากความต้องการของร่างกาย แต่เครื่องกันหนาวที่ใช้ควรจะมีลักษณะรูปร่างอย่างไร เข้ากับแฟชั่นหรือไม่ สีสันฉูดฉาดบาดตาเพียงไร บางคนมีตัวเก่าแล้วต้องดิ้นรนหาซื้อตัวใหม่ นี่เป็นพฤติกรรมอันเกิดจากความต้องการของสังคม^{๒๔}

๒.๓.๑ พฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตวิทยา

นักจิตวิทยาเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์ส่วนใหญ่จะประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนของกฎระเบียบหรือวิธีการ ที่มีอยู่ในสังคม รวมทั้งในวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคมนั้นๆ ซึ่งมนุษย์ยอมเข้าใจในสถานภาพและบทบาทตามที่กลุ่มสังคมคาดหวัง ดังนั้นพฤติกรรมมนุษย์ อาจจะเกิดขึ้นได้ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

๑. การติดต่อสื่อสาร (Communication)
๒. การขัดแย้ง (Conflict)
๓. การแข่งขัน (Competition)
๔. การประนีประนอมผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน (Accommodation)
๕. การผสมผสานกลมกลืนเข้าหากัน (Assimilation)

^{๒๔} กัญญา สุวรรณแสง, จิตวิทยาทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น, ๒๕๓๖), หน้า ๘๘.

๖. การร่วมมือสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Cooperation)

๒.๓.๒ พฤติกรรมมนุษย์ตามแนวสังคมวิทยา

นักสังคมวิทยา เชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือสภาวะภายนอก ทั้งปวง (Eternal Conditions) ที่อยู่รอบตัวของมนุษย์ ทั้งสิ่งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่างตลอดจนพลังงานต่างๆ ที่จับต้อง รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ อากาศ แสงแดด ความร้อน ความเย็น แร่ธาตุ กระแสไฟฟ้า เครื่องมือสื่อสาร สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลเหนือมนุษย์ทั้งในแง่ที่อำนวยความสะดวกให้เกิดผลดี และผลร้าย โดยที่มนุษย์ไม่มีทางเลือกหนี เราอาจจะแบ่งประเภทของสิ่งแวดล้อม ออกเป็น ๓ ประการใหญ่ๆ คือ

๑. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

๒. สิ่งแวดล้อมทางสังคม

๓. สิ่งแวดล้อมทางครอบครัว

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ เหล่านี้ ทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมที่จะหาทางต่อสู้และเอาชนะทำให้เกิดวัฒนธรรม รูปแบบต่างๆ ขึ้น เช่น การคิดประดิษฐ์สิ่งต่างๆ การเพาะปลูก การสร้างถนนหนทาง การสร้างเครื่องมือสื่อสาร เป็นต้น

๒.๓.๓ พฤติกรรมมนุษย์ทางวิทยาศาสตร์

การใช้หลักวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ จำแนกได้ดังนี้

๑. ความสมบูรณ์ หรือความปกติของสมอง จะมีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์ในด้านความรู้สึกรู้จักคิด ตลอดจนด้านจิตใจ หากสมองผิดปกติย่อมมีผลให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปด้วยการผิดปกติของสมอง อาจเนื่องมาจากโรคหลายอย่าง เช่น ไข้มาเลเรียขึ้นสมอง สมองได้รับความกระทบการเทือนหรือเนื้องอกในสมอง เป็นต้น

๒. ความพิการทางร่างกาย หรือเจ็บป่วยเรื้อรัง

๓. โรคจิต และโรคประสาท

นอกจากนี้ยังมีส่วนของสมองที่เรียกว่า ต่อมไร้ท่อ (Ductless Gland) ต่อมเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มาก อาจกล่าวโดยย่อๆ ถึงความสำคัญได้ดังนี้

๑. ต่อมไทรอยด์ (Thyroid Gland) ต่อมนี้มี 2 ต่อม ติดอยู่ข้างหลอดลมข้างละต่อม ถ้าขาดสติปัญญาของคนจะเสื่อมถอย มีอาการซีดเซียวหงายหงอย ฯลฯ

๒. ต่อมพาราไทรอยด์ (Parathyroid Gland) ต่อมนี้อยู่เหนือต่อมไทรอยด์ถ้าต่อมนี้มีฮอร์โมนน้อยเกินไป คนจะเป็นโรคต้นตื้นเตี้ยง่าย โกรธง่าย มีจิตใจหดหู่อยู่เสมอ

๓. ต่อมพิทูอิทารี (Pituitary Gland) ต่อมนี้ฝังอยู่กลางศีรษะ ถ้าต่อมทำงานไม่ปกติจะเป็นคนแคระแกร็น จะขาดความเจริญทางเพศ

๔. ต่อมแอดรีนาล (Adrenal Gland) อยู่บนไตทั้งสองข้าง ถ้าต่อมนี้มีฮอร์โมนมากเกินไป ความเจริญทางเพศจะรวดเร็วผิดปกติ

๕. ต่อมทางเพศ (Sex Gland) ต่อมนี้มีหน้าที่เกี่ยวกับการสืบพันธุ์ หากต่อมนี้ผิดปกติก็จะทำให้เกิดอาการทางเพศผิดปกติด้วย

ลักษณะความแตกต่างของพฤติกรรมมนุษย์

- ๑.ความแตกต่างทางอารมณ์ (Emotion)
- ๒.ความแตกต่างทางความถนัด (Aptitude)
- ๓.ความแตกต่างของความประพฤติ (Behaviour)
- ๔.ความแตกต่างของความสามารถ (Ability)
- ๕.ความแตกต่างของทัศนคติ (Attitude)
- ๖.ความแตกต่างของความต้องการ (Needs)
- ๗.ความแตกต่างของรสนิยม (Tests)
- ๘.ความแตกต่างทางสังคม (Social)
- ๙.ความแตกต่างของลักษณะนิสัย (Habit)

ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้บุคคลมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งเรียกว่าเป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักจิตวิทยายอมรับว่าทุกคนย่อมมีความแตกต่างกันแม้แต่ฝ่าแฝดก็ไม่เหมือนกัน สิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลแตกต่างกัน คือ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม^{๒๕}

พฤติกรรมเป็นผลของการเลือกปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดมาตอบสนองสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ในการสร้างบ้านใหม่ ย่อมต้องมีเป้าหมายปลายทางว่าจะให้เกิดเป็นรูปร่างลักษณะอย่างไร เจ้าของต้องเลือกการตอบสนองอยู่ตลอดเวลา เช่น แบบแปลน วัสดุก่อสร้าง นายช่างผู้มีฝีมือ ฯลฯ ครอนบาค (L.J. Cronbach) กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีองค์ประกอบ) ประการ

๑.เป้าหมายหรือความมุ่งหมาย (Goal) คือวัตถุประสงค์หรือความต้องการซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรม เช่น ความต้องการมีหน้ามีตาในสังคม

๒.ความพร้อม (Readiness) หมายถึง ระดับวุฒิภาวะและความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

๓.สถานการณ์ (Situation) หมายถึง ลู่ทางหรือโอกาส หรือเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

๔.การแปลความหมาย (Interpretation) เป็นการพิจารณาลู่ทางหรือสถานการณ์ เพื่อเลือกหาวิธีที่คิดว่าจะสนองความต้องการเป็นที่พอใจมากที่สุด

๕.การตอบสนอง (Response) คือการดำเนินการทำกิจกรรมตามที่ตัดสินใจเลือกสรรแล้ว

๖.ผลรับที่ตามมา (Consequence) คือผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำกิจกรรมนั้น ซึ่งอาจได้ผลตรงกับที่คาดไว้ (Confirm) หรือตรงข้ามกับที่คิดหวังไว้ (Contradict) ก็ได้

๗.ปฏิกิริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Thwarting) เป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นไม่สามารถตอบสนองตามความต้องการ จึงต้องกลับไปแปลความหมายใหม่เพื่อเลือกหาวิธีที่จะตอบสนองความต้องการได้ แต่ถ้าเห็นว่าเป้าประสงค์นั้นมันเกินความสามารถก็ต้องยอมละเลิกความต้องการนั้นเสีย พฤติกรรมจะสมบูรณ์และสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อผลที่ตามมาตรงกับความคิดหวัง หากไม่สมหวังคนเราก็จะมีปฏิกิริยาต่อไปอีก การที่พฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งจะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้อง

^{๒๕}พระมหาบุญโฮม ปริบุญณสีโล, พฤติกรรมมนุษย์,[ออนไลน์],แหล่งที่มา: <http://www.geocities.com/articleindex/BEHAVIOUR.html> , [๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๗]

ประกอบด้วย ๑. สิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้น (Stimulus) ๒. เหตุจูงใจ (Motivation) ซึ่ง หมายถึงความพร้อมภายในร่างกายของสัตว์ ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรม เช่น ความหิว ความกระหาย^{๒๖}

๒.๓.๔ ประเภทของพฤติกรรม

นักวิชาการได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมไว้หลายประเภทแต่ที่มีความสอดคล้องกัน ได้แก่ ประเทือง ภูมิภักทราคม และเพชรสุตา เพชรใส ซึ่งได้แบ่งพฤติกรรมของคนออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) หมายถึง การกระทำ การแสดงออกหรือการตอบสนองที่สามารถสังเกตได้และไม่ได้ ที่สังเกตไม่ได้จะวัดด้วยเครื่องมือ ดังนั้นพฤติกรรมภายนอกจึงแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ พฤติกรรมแบบโมลาร์ (Molar Behavior) เป็นการกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกาย การเดิน การยืน การหัวเราะ เป็นต้นพฤติกรรมที่คนเราแสดงออกต่อกันล้วนเป็นพฤติกรรมแบบโมลาร์ทั้งสิ้น

๑.๒ พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior) เป็นการกระทำของหน่วยย่อยที่ต้องอาศัยเครื่องมือช่วยในการสังเกต เช่น การเต้นของหัวใจ ความดันโลหิตคลื่นสมอง เป็นต้น

๒. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกต หรือวัดได้โดยตรง เช่น ความเข้าใจ การรับรู้ การคิด การตัดสินใจ ความรู้สึก พฤติกรรมภายในเป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ด้วยประสาทสัมผัสการเกิดพฤติกรรม ผู้นำกลุ่มพฤติกรรมนิยมได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมว่า

๑. พฤติกรรมทุกอย่างย่อมมีสาเหตุ

๒. พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการที่อินทรีย์หรือร่างกายถูกเร้าโดยสิ่งเร้าและมีการตอบสนองเกิดขึ้น^{๒๗}

๒.๓.๕ พฤติกรรมการเรียนรู้ (Learning Behavior)

พฤติกรรมการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่พึงปรารถนาจะเกิดขึ้นมีขึ้นในตัวผู้เรียนภายหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรมแล้ว โดยทั่วไปพฤติกรรมที่พึงปรารถนาจะกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เรียกว่า วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective) ในวงการศึกษาได้จัดหมวดหมู่ของพฤติกรรมการเรียนออกเป็น ๓ หมวดด้วยกัน คือ

๑. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงศักยภาพของสมองที่เกี่ยวข้องกับการจดจำข้อมูลต่างๆ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวลผลก่อให้เกิดผลผลิตทางความคิดแบบต่างๆ พฤติกรรมทางด้านพุทธิพิสัยนี้แบ่งออกเป็น ๖ ระดับ คือ

๑.๑ ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถทรงไว้ซึ่งเรื่องราวข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ได้รับมาไม่ว่าจะด้วยการอ่าน การฟัง หรือด้วยประสาทสัมผัสใดๆ และสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ทรงไว้นั้นออกมาได้ในสภาพเดียวกับที่รับรู้เอาไว้ ความสามารถด้านนี้มักจะเรียกกันทั่วไปว่าความจำ

^{๒๖} กันยา สุวรรณแสง, อ้างแล้ว, หน้า ๙๒.

^{๒๗} ประเทือง ภูมิภักทราคม, การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๖-๑๗.

๑.๒ ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลที่ได้รับมาให้ความหมายสำหรับตนเองและแสดงออกในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากสภาพที่รับเข้ามาแต่ยังคงความหมายเดิมเอาไว้

๑.๓ การประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาแนวคิดหลัก การวิธีการ กระบวน กฎ ทฤษฎี หรือข้อสรุปทั่วไปที่จดจำได้ไปใช้อธิบาย ทำนาย หรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ใหม่ที่ยังไม่เคยทำมาก่อน

๑.๔ การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวข่าวสารข้อมูลที่ได้รับออกเป็นส่วนประกอบย่อยๆ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบย่อยๆ เหล่านั้นว่ารวมตัวกันอยู่ได้อย่างไร

๑.๕ การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาข่าวสารเรื่องราว ข้อเท็จจริงต่างๆ มาประสานสัมพันธ์กันสร้างเป็นผลผลิตใหม่ที่ยังไม่เคยมีมาก่อน

๑.๖ การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง การนำเอาความรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์ หลักการ วิธีการ กฎ ทฤษฎี ต่างๆ มาใช้ตัดสินคุณค่าให้กับปรากฏการณ์ต่างๆ

๒. พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกต่อสิ่งต่างๆ รวมถึงลักษณะนิสัยบางอย่างที่ประพฤติปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เช่น รู้สึกยอมรับอย่างเต็มใจ ไม่มีความรู้สึกต่อต้าน รู้สึกชื่นชมยินดี รักหวงแหน ภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า รู้สึกซาบซึ้งศรัทธา ประพฤติปฏิบัติจนชินเป็นนิสัย ไม่แสเส่ง ตัวอย่างพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ได้แก่ มีความสนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ มีความรักและภูมิใจในท้องถิ่นมีเจตคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีความศรัทธาในวิธีการทางวิทยาศาสตร์มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น

๓. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการบังคับอวัยวะต่างๆ ของร่างกายให้เคลื่อนไหวหรือทำงานเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายบางอย่างอย่างสอดคล้องประสานกัน เช่น การออกเสียงอักขระต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน การแกะสลักผลไม้เป็นลวดลายรูปต่างๆ ได้อย่างสวยงาม การเล่นเกมดนตรีการร้องเพลง การอ่านทำนองเสนาะ การเขียนตัวอักษรต่างๆ เป็นต้น^{๒๘}

๒.๓.๖ ทฤษฎีการเรียนรู้ ได้มีผู้สนใจศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ ดังนี้

กัททรี (Edwin R.Guthrie) เป็นผู้สนใจศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดลัทธิพฤติกรรมนิยม และนิยมชมชอบคือ อธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมและเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ เขาเชื่อว่าหลักการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการวางเงื่อนไขและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (สภาวะแวดล้อมภายนอก) กับอินทรีย์ (สภาวะแวดล้อมภายในร่างกาย) หลักการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของกัททรีมีดังนี้

๑. เมื่อสภาวะสมดุลในกระบวนการงูใจ (Homeostasis) สูญสิ้นอินทรีย์จะเริ่มสร้างแรงงูใจจะสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมซึ่งบุคคลเคยเรียนรู้มาแล้ว

^{๒๘} จักรกฤษณ์ สำราญใจ, พฤติกรรมการเรียนรู้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.jakkrit.lpru.ac.th/pdf/27-11-44/4.pdf>, [๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๗].

๒. พฤติกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นตามสภาวะสมดุลในการจูงใจจะสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมซึ่งบุคคลเคยเรียนรู้มาแล้ว

๓. พฤติกรรมทั้งหลายของคนเราไม่ว่าจะซับซ้อนอย่างไร ก็สามารถอธิบายได้ตามลักษณะนิสัยและเหตุจูงใจตามหลักการดังกล่าวข้างต้น (ข้อ ๑ และ ข้อ ๒)

กัททรี ได้เน้นศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ระดับโมเลกุล (Molecular Level) กับระดับ โมลาร์ (Molar Level) กล่าวคือ พฤติกรรมการเรียนรู้ระดับโมเลกุลนั้นเกิดขึ้นเชื่อมโยงกับระบบประสาทส่วนกลาง (Central Nervous System) การเกิดพฤติกรรมใหม่แต่ละครั้งเกี่ยวข้องกับการทำงานของระบบประสาทแต่ละส่วนที่กระตุ้น เช่นการกระพริบตาเมื่อถูกวางเงื่อนไขโดยการเป่าลมที่ตา ทุกครั้งที่ลูกโป่งสำหรับเป่าลมถูกยกมาบริเวณใกล้ตา ตาจะกระพริบทันที ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ทำการเป่าลมออกมา ส่วนพฤติกรรมโมลาร์เกี่ยวข้องกับการทำงานของกล้ามเนื้อและประสาทควบคุมการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นการทำงานรวมระบบสั่งการตอบสนอง (S-R Pattern) พฤติกรรมต่างๆ จะมีลักษณะต่อเนื่องเป็นโซ่ และมีแรงจูงใจในการเสริมแรงจึงทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ ทวีความเข้มข้นอย่างเด่นชัดมากขึ้น เช่นท่าทางการเดินของแต่ละคนจะผสมกลมกลืนระบบการทำงานของกล้ามเนื้อ การสั่งงานของระบบประสาทสัมผัสกับอวัยวะมอเตอร์ตลอดจนลักษณะกรียาเดินที่เลียนแบบจากบิดามารดาเป็นต้น ผลจากการเรียนรู้พฤติกรรมการเดินจากบิดามารดา(สิ่งแวดล้อมภายนอก) รวมกับตัวบุคคลผู้นั้น (สิ่งแวดล้อมภายใน) ได้กำหนดแบบพฤติกรรมการเดินคล้ายคลึงกับต้นแบบ จึงดูเหมือนว่าเป็นการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

๒.๓.๗ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) ของไอวาน พาร์ฟลอฟ (Ivan Pavlov) พฤติกรรมที่จะเกิดการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกได้มักเป็นพฤติกรรมหรือการตอบสนองที่เกิดจากปฏิกิริยาสะท้อนอันมีพื้นฐานมาจากการทำงานของระบบประสาทอัตโนมัติ เช่นการทำงานของต่อมต่างๆ ในร่างกาย การทำงานของระบบกล้ามเนื้อต่างๆ

พฤติกรรมการตอบสนองในการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น พฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเหล่านี้ เรียกว่า พฤติกรรมตอบสนอง หรือพฤติกรรมที่เป็นไปโดยไม่ตั้งใจ พาร์ฟลอฟ เชื่อว่าการเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตจำนวนมากเกิดจากการวางเงื่อนไข (conditioning) กล่าวคือ การตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้าหนึ่ง มักมีเงื่อนไขหรือสถานการณ์เกิดขึ้น ซึ่งในสภาพปกติหรือในชีวิตประจำวันการตอบสนองเช่นนั้นอาจไม่มี เช่น กรณีสุนัขได้ยินเสียงกระดิ่งและน้ำลายไหล เสียงกระดิ่งเป็นสิ่งเร้าที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไข (เพราะโดยปกติเสียงกระดิ่งมิได้ทำให้สุนัขน้ำลายไหล แต่คนต้องการให้สุนัขน้ำลายไหลเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่ง) พาร์ฟลอฟ เรียกว่า สิ่งเร้าที่มีเงื่อนไข (conditioned stimulus) และปฏิกิริยาน้ำลายไหล เป็นการตอบสนองที่เรียกว่าการตอบสนองที่มีเงื่อนไข (conditioned response) ทฤษฎีการเรียนรู้ของโคล์เลอร์ การเรียนรู้ด้วยการหยั่งรู้ (Insight) เป็นแนวคิดของ โคห์เลอร์ (Kohler) ซึ่งการเรียนรู้ด้วยการหยั่งรู้เป็นการอธิบายถึง กระบวนการรู้คิด (Cognitive Processes) ที่เกิดในระหว่างการเรียนรู้ โดยมีการเน้นความสำคัญของผู้เรียนว่าจะต้องเป็นผู้ลงมือกระทำหรือเป็นผู้ที่ริเริ่มและกระตือรือร้น การนำความรู้ทฤษฎีการหยั่งเห็นไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีแนวทางในการนำไปใช้ ดังนี้

๑. ลักษณะของประสบการณ์การเรียนรู้ (สถานการณ์) ที่เหมาะสม โดยจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ ให้ประสบการณ์ที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกระหว่าง มีความชำนาญในการพิจารณา สถานการณ์ และปัญหา ครั้นเมื่อผู้เรียนพบปัญหาใหม่ก็จะเกิดการใคร่ครวญและจัดประสบการณ์ เหล่านั้น หากคำตอบหรือวิธีการแก้ปัญหา อันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้โดยการหยั่งเห็นได้ คือการ ค้นพบวิธีการ หรือคำตอบได้ในทันทีทันใด

๒. ความแตกต่างทางสติปัญญาของผู้เรียน การเรียนรู้โดยการหยั่งเห็นเป็นการใช้ ประสบการณ์และความสามารถทางสติปัญญาประกอบกัน ฉะนั้นผู้ที่มีสติปัญญาสูงย่อมมีโอกาสที่จะ เกิดการหยั่งเห็นได้ดีกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ

๓. แบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้แบบการเรียนรู้ได้หลายแบบ เพราะบางแบบเหมาะกับบางคน เมื่อผู้เรียนได้พบแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองเลือกไว้เป็นแบบ เฉพาะเพื่อการนำไปใช้ ผู้เรียนบางคนอาจเหมาะสมกับการเรียนรู้โดยการหยั่งเห็น บางคนอาจ เหมาะสมกับการเรียนรู้โดยการกระทำ หรือบางคนอาจเหมาะสมกับการเรียนรู้ทางปัญญา (จากการ สังเกต)

๔. การรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริง ถ้าผู้สอนรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริงย่อมสามารถเลือก และจัด บทเรียน ได้เหมาะสมกับสภาพและความสามารถทางการเรียนของผู้เรียนย่อมจะรู้ว่าผู้เรียนคนใดมี ความสามารถทางการเรียนสูง มีความสามารถทางการเรียนต่ำ หรือผู้เรียนคนใดเหมาะสมกับ สถานการณ์การเรียนรู้แบบใด เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้สอนสามารถที่จะส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนแต่ละคน ให้เกิดขึ้นได้ และย่อมเข้าใจในผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีทฤษฎีการเรียนรู้ของ อัลเบิร์ต บัน ดูรา (Albert Bandura)

อัลเบิร์ต บันดูรา (Albert Bandura) ซึ่งเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมและผู้เรียนมีความสำคัญเท่าๆ กัน พฤติกรรมของคนเราส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือการ เลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) และตัวแบบก็ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่มีชีวิตเสมอไปด้วย อาจเป็น สัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่เห็นในโทรทัศน์ ภาพการ์ตูนหนังสือ หรือคำบอกเล่า เป็นต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ วัตสัน (John B. Watson) วัตสัน (John B. Watson) ผู้ริเริ่มลัทธิ พฤติกรรมนิยมซึ่งหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงจิตใจของมนุษย์ เขาอธิบายเรื่องจิตใจโดยเน้นการกระทำเป็น หลัก กล่าวคือพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์เกิดขึ้นและแปรเปลี่ยนไปตามสภาวะแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ต่างๆ ที่ถูกจัดสร้างขึ้นหรือเป็นไปตามสภาพธรรมชาติ จะช่วยให้เราสามารถควบคุมและทำนาย พฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลได้ เขาสังเกตเห็นว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปตามปฏิกิริยาในของ อินทรีย์ซึ่งหมายถึงระบบประสาทและอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งจะเกิดการเรียนรู้และ ตอบสนองตามปริมาณความเข้มของสิ่งเร้าในขณะนั้น ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้ตามประสบการณ์ ภายในร่างกายของบุคคลมีพฤติกรรมมากมาย ที่วัตสันอธิบายว่าเป็นเพราะการทำงานของสมอง รวมทั้งระบบประสาททั้งหมด เขาพยายามที่จะจำกัดขอบเขตการศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะพฤติกรรม ภายนอกและการศึกษาพฤติกรรมนี้ประกอบด้วยตัวแปร ๓ ประการ คือ

๑. ประสาทรับสัมผัสของอินทรีย์ (Organism's Receptors)

๒. ประสาทสนองตอบของอินทรีย์ (Organism's Effectors)

๓. ระบบประสาททั้งหมด (The Nervous System)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ บี เอฟ สกินเนอร์ B.F. Skinner บี เอฟ สกินเนอร์ มีแนวความคิดพื้นฐานว่า พฤติกรรมของมนุษย์ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเงื่อนไขการเสริมแรงและลงโทษ การเสริมแรงมี ๒ ประเภท คือ

๑. การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement)

๒. การเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement)

การเสริมแรงทางบวก เป็นการกระทำชนิดหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจกับผู้เรียนและความพึงพอใจนั้นทำให้เกิดการตอบสนองที่ต้องการมาครั้งขึ้นหรือตอบสนองอย่างเข้มข้นขึ้น เช่น การให้อาหาร คำชมเชย ของขวัญ ฯลฯ การเสริมแรงทางลบ เป็นการพยายามทำให้เกิดการตอบสนองเพิ่มขึ้น หรือเข้มข้นขึ้น โดยการกำจัดสิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์ออกไป เช่น การกำจัดเสียงดัง การลดการลงโทษ การลดการดุด่า เป็นต้น

การลงโทษ (Punishment) การลงโทษจะให้ผลตรงกันข้ามกับการเสริมแรงกล่าวคือ การเสริมแรงเป็นการทำให้การตอบสนองเพิ่มมากขึ้น แต่การลงโทษเป็นการทำให้การตอบสนองลดน้อยลง การลงโทษทำได้โดยการให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์ หรือสิ่งเร้าที่เป็นภัยในทันทีทันใด หลังจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือไม่ต้องการออกมา ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำนั้น พฤติกรรมหรือการตอบสนองจะขึ้นอยู่กับการเสริมแรงเป็นสำคัญการเสริมแรงพฤติกรรมดำเนินไปอย่างซ้ำๆ สม่ำเสมอ พฤติกรรมการทำโทษ พฤติกรรมจะค่อยๆ ลดลง^{๒๙}

๒.๓.๘ พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned behavior) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้โดยอาศัยประสบการณ์หรือการเรียนรู้ของสัตว์ พฤติกรรมแบบนี้ส่วนใหญ่พบในสัตว์ชั้นสูงที่มีระบบประสาทที่เจริญดี แต่ในสัตว์ชั้นต่ำบางชนิดก็สามารถแสดงพฤติกรรมประเภทนี้ได้ พฤติกรรมประเภทนี้สามารถแบ่งย่อยออกเป็นแบบต่างๆ ได้ดังนี้

พฤติกรรมการเรียนรู้แบบแฮบิซูเอชัน (Habituation) เป็นพฤติกรรมที่สัตว์หยุดตอบสนองต่อสิ่งเร้าเดิม แม้จะยังได้รับการกระตุ้นอยู่ เนื่องจากสัตว์เรียนรู้แล้วว่าสิ่งเร้านั้นไม่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง เช่น การที่นกกล่อตราบการบินหนีหนูลูกกา การเลิกแหงนมองตามเสียงเครื่องบินของสุนัขที่อาศัยอยู่แถวสนามบิน

พฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข (Conditioning) เป็นพฤติกรรมการตอบสนองสิ่งเร้าที่ไม่แท้จริงได้เช่นเดียวกับสิ่งเร้าที่แท้จริง เช่น การทดลองของ อีวาน พาฟลอฟ (IvanPavlov) นักสรีรวิทยาชาวรัสเซียเป็นการทดลองว่า สุนัขหลั่งน้ำลายเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่ง (สิ่งเร้าที่ไม่แท้จริง)

๑. ก่อนการเรียนรู้ ให้อาหาร (สิ่งเร้าที่แท้จริง) สุนัขน้ำลายไหล

๒. ระหว่างการเรียนรู้ ให้อาหาร (สิ่งเร้าที่แท้จริง) สุนัขน้ำลายไหล พร้อมกัน กระดิ่ง (สิ่งเร้าที่ไม่แท้จริง)

^{๒๙} วัชรพล ผลนาม, ทฤษฎีการเรียนรู้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.geocities.com/Aewatcharaphon> [๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๗].

๓. หลังการเรียนรู้ สันกระดิง (สิ่งเร้าที่ไม่แท้จริง) สุนัขน้ำลายไหลการฝึกสัตว์เลี้ยงที่บ้านให้ แสนรู้ ฝึกสัตว์ไว้ใช้งาน ฝึกสัตว์แสดงละคร ล้วนมีพื้นฐานมาจากพฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข ทั้งสิ้น

พฤติกรรมการเรียนรู้แบบฝังใจ (Imprinting) เป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองสิ่งเร้าในช่วงแรก ของชีวิตด้วยการจดจำสิ่งเร้าต่างๆ ได้ เช่น

- การที่สัตว์ต่างๆ เดินตามแม่ เพราะเป็นสิ่งแรกที่เห็นเมื่อเกิดมาคือแม่
- ตัวอ่อนของแมลงหวี่ที่ฟักออกมาจากไข่จะผูกพันกับกลิ่นของพืชที่แม่แมลงหวี่วางไข่ไว้ และเมื่อโตขึ้นเต็มวัยก็จะมาวางไข่บนพืชชนิดนั้น
- ปลาแซลมอนจะฝังใจต่อกลิ่นที่ได้สัมผัสเมื่อออกจากไข่ เมื่อโตขึ้นถึงช่วงวางไข่ก็จะว่ายทวน น้ำกลับไปวางไข่ยังบริเวณแหล่งน้ำจืดที่เคยฟักออกมาจากไข่

๒.๓.๔ พฤติกรรมการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (Trial and Error) เป็นพฤติกรรมที่ แสดงออกโดยการให้สัตว์มีการทดลองก่อน โดยไม่รู้ว่าจะผลดีหรือไม่ ผลของการตอบสนองจะทำให้สัตว์ เกิดการเรียนรู้ที่เลือกตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นผลดีหรือพอใจเท่านั้น- การเดินในทางวกวนไปหา อาหารของหนู และหนูสามารถเดินทางไปหาอาหารและหาทางออกได้ในระยะเวลาอันสั้น หลังจากที่ได้ทดลองเดินมาก่อน

- การเลือกทางเดินของไส้เดือนที่อยู่ในกล่องรูปตัว T โดยมีด้านหนึ่งที่มีมืดและชื้น กับอีกด้าน หนึ่งที่มีกระแสไฟฟ้าอ่อนๆ ซึ่งไส้เดือนที่ผ่านการฝึกมาแล้ว จะสามารถเลือกทางที่ถูกต้องได้ถึง ประมาณร้อยละ ๙๐

- เด็กเอามือไปจับยากันยุงที่ร้อน เมื่อเกิดการเรียนรู้จะไม่ทำพฤติกรรมเช่นนั้นอีก

พฤติกรรมการเรียนรู้แบบใช้เหตุผล (Reasoning) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยใช้สติปัญญา ในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยไม่ต้องทดลองทำ ซึ่งเป็นการใช้ประสบการณ์หลายอย่างในอดีตมาช่วยใน การแก้ปัญหาสถานการณ์ใหม่ในครั้งแรก เช่น- การทดลองของโคเลอร์ เกี่ยวกับการแก้ปัญหาของลิง ซิมแพนซี

- การให้เหตุผลของคนในการแก้ปัญหาต่างๆ การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ได้มีนักจิตวิทยา สังคม นักสังคมวิทยา นักมนุษยวิทยาสังคมและนักพฤติกรรมศาสตร์ ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมไวหลาย ทฤษฎี สำหรับทางด้านสังคมวิทยา ซึ่งจะศึกษาทางด้านพฤติกรรมหรือพฤติกรรมศาสตร์ ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และพฤติกรรมของมนุษย์ ส่วนจิตวิทยาสังคมเป็นสาขาวิชาหนึ่งใน กระบวนการวิชาการทางสังคม ที่มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมของบุคคลอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากตัวกระตุ้น ทางสังคม ทางด้านมนุษยวิทยาทางวัฒนธรรมเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่ได้รับการเรียนรู้ มา โดยการรับอิทธิพลหรือผลงานจากสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่ครอบคลุมในสังคมนั้นและมีผู้ให้ ความหมายไว้ ดังนี้ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนอง หรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยินนับได้ วัดได้ตรงกัน ด้วยเครื่องมือ ที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ว่าการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกาย^{๓๐} พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึงการแสดงออกของบุคคลในลักษณะการ

^{๓๐} สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ ๓), (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๓.

ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัส
 อย่างเป็นรูปธรรม^{๓๑} ลักษณะ สรีรวิวัฒน์ การกระทำซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก นึกคิด ความ
 ต้องการของจิตที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งอาจสังเกตได้ทางตรงหรือทางอ้อมบางลักษณะอาจสังเกตได้
 โดยไม่ใช้เครื่องมือหรือต้องใช้เครื่องมือ^{๓๒}

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การ
 กระทำต่างๆ ของมนุษย์ จำแนกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ การกระทำที่ผู้อื่นสังเกตเห็นได้โดยตรงหรือ
 พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เช่น พฤติกรรมการทำงานส่งครู และการกระทำที่ผู้อื่นไม่
 สามารถสังเกตได้โดยตรงหรือพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับ
 ความคิด เช่น การวางแผน ความรู้สึก การตัดสินใจ เป็นต้น

ฐิตยา เนตรวงษ์ ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่าพฤติกรรม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นการ
 กระทำของร่างกายในแต่ละวัน โดยเริ่มตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้า การแต่งตัว และการกินอาหาร ไม่
 เพียงแต่เท่านั้น ยังมีการกระทำอีกมากมายจนกระทั่งเรากลับไปยังเตียงนอน และนอนหลับ^{๓๓}
 นักจิตวิทยาถือว่า การเกิดพฤติกรรมต้องมีมูลเหตุจูงใจ พฤติกรรมทุกรูปแบบจึงต้องมีเหตุจูงใจหนุน
 หลัง เช่น ความกลัว ความกระหาย เป็นต้น พฤติกรรมนี้เกิดจากความต้องการทางกายภาพ
 (Physiological Needs) เช่นเดียวกัน พฤติกรรมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศจึงเป็นผลมาจากความ
 ต้องการใช้อินเทอร์เน็ต พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ
 ค้นหาข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกระบวนการนี้ ผู้ใช้จะเริ่มต้นการค้นหาข้อมูลจากสภาพที่ไม่มีความรู้มาก่อน
 ทั้งนี้ผู้ใช้อาจจะมีความรู้ไม่เพียงพอเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการนำไปใช้ แต่เมื่อใช้ความพยายามมากขึ้นใน
 การค้นหา ผู้ใช้ก็จะทราบถึงลักษณะเฉพาะเจาะจงของหัวข้อเรื่องที่ต้องการค้น และเมื่อผู้ใช้มีความ
 เข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการก็จะทำให้การค้นหาข้อมูลข่าวสารสามารถตอบสนองความต้องการ
 ได้มากขึ้น ซึ่งมีกระบวนการค้นหาข้อมูลข่าวสารนี้มี ๖ ขั้นตอน คือ

๑. ขั้นเริ่มต้น (Task Initiation) เป็นขั้นตอนที่ผู้ใช้จะคิดเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการ แต่ยัง
 ไม่แน่ใจเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องการ

๒. ขั้นคัดเลือก (Selection) ผู้ใช้จะเริ่มกำหนดหัวข้อเรื่องทั่วไป และจะคิดว่าหัวข้อเรื่องนั้น
 ตรงกับความต้องการส่วนตัวหรือไม่

๓. ขั้นสำรวจ (Exploration) ผู้ใช้จะเริ่มการวิจัยเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องพื้นฐานเพื่อเพิ่มความ
 เข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องนั้น โดยจะเน้นบางแง่มุมของหัวข้อเรื่องนั้น แต่ผู้ใช้อาจจะเริ่มสับสนและไม่
 แน่ใจเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องจากปริมาณข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมากเกินไป

๔. ขั้นกำหนดหัวข้อเรื่อง (Formulation) ผู้ใช้จะกำหนดหัวข้อเรื่องจากข้อมูลข่าวสารที่
 รวบรวมได้ โดยอาจจะพิจารณาคัดเลือกความคิดที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารที่ตรงกับหัวข้อเรื่องที่
 ต้องการ

^{๓๑} พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์, การปรับพฤติกรรม, (มหาสารคาม : ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏ
 มหาสารคาม, ๒๕๔๔), หน้า ๔.

^{๓๒} ลักษณะ สรีรวิวัฒน์, จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๗.

^{๓๓} ฐิตยา เนตรวงษ์, การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศของอาจารย์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต,
 (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗), หน้า ๖.

๕. ชั้นรวบรวม (Collection) ผู้ใช้จะอาศัยระบบข้อมูลข่าวสารเช่น ห้องสมุดเพื่อแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการ

๖. ชั้นเสร็จสิ้น (Closure) ผู้ใช้เสร็จสิ้นกระบวนการค้นหาข้อมูลข่าวสารและสามารถนำเอาข้อมูลนั้นไปใช้ในการปฏิบัติการกิจที่ต้องการ เช่น การนำข้อมูลไปเขียนรายงานในขั้นตอนที่ผู้ใช้จะพึงพอใจกับกระบวนการค้นหาข้อมูลและข่าวสารที่ได้รับ

ดังนั้น พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแสวงหาและการเข้าถึงสารสนเทศ ซึ่งพฤติกรรมนี้อาจจะเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น ผู้ใช้อาจจะใช้ระบบสารสนเทศที่เป็นทางการโดยใช้ระบบการให้บริการแบบออนไลน์หรือศูนย์สารสนเทศ หรืออาจใช้ระบบสารสนเทศที่ไม่เป็นทางการ คือระบบที่ไม่ได้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศเป็นหลักแต่อาจจะให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการได้

๒.๔ ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับสังคมสารสนเทศในปัจจุบันก่อให้เกิดการสื่อสารและการใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศมีดังต่อไปนี้ คือ

๑. ช่วยให้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างรวดเร็ว โดยใช้โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์หรือในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

๒. ช่วยในการจัดระบบข่าวสารจำนวนมหาศาล ซึ่งผลิตออกมาในแต่ละวัน

๓. ช่วยให้เก็บสารสนเทศไว้ในรูปที่สามารถเรียกใช้ได้ครั้งแล้วครั้งเล่าอย่างสะดวก

๔. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสารสนเทศ เช่น ช่วยนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร ด้วยการช่วยคำนวณตัวเลขที่ยู่งยาก ซับซ้อนซึ่งไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยมือ

๕. ช่วยให้สามารถจัดระบบอัตโนมัติเพื่อการเก็บ เรียกใช้และประมวลผลสารสนเทศ

๖. สามารถจำลองแบบระบบการวางแผนและทำนาย เพื่อทดลองกับสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น

๗. อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศดีกว่าสมัยก่อน ทำให้ผู้ใช้สารสนเทศมีทางเลือกที่ดีกว่า มีประสิทธิภาพกว่า และสามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ดีกว่า

๘. ลดอุปสรรคเกี่ยวกับเวลาและระยะทางระหว่างประเทศ^{๓๔}

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังมีส่วนทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบันมีความสะดวกสบายมากขึ้น ทำให้คนในสังคมมีการติดต่อสื่อสารถึงกันได้ง่ายและรวดเร็ว มีการทำกิจกรรมหลายสิ่งหลายอย่างร่วมกันง่ายขึ้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น

๑. ด้านการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารด้านการศึกษา เช่น ระบบการลงทะเบียน และระบบการจัดตารางสอน นอกจากนี้ยังใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนตัวอย่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านการศึกษา

^{๓๔} จูฑารีย์ งามอาจิทธิชัย, ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

<http://learners.in.th/blog/add/72404>, [๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗]

- การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ทำให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลหรือไม่สะดวกในการเดินทางสามารถได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับผู้ที่อยู่ในเมือง

- บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ ภาษาต่างประเทศ ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจมากขึ้น และเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น การแสดงสถานการณ์จำลอง แบบจำลอง ภาพเคลื่อนไหว แสงสีและเสียงประกอบ นักเรียนสามารถเตรียมตัวก่อนเรียน หรือทบทวนบทเรียนด้วยตนเองเมื่อใดก็ได้ที่มีเวลาว่าง

- บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ให้กับผู้พิการทางสายตาหรือหู
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทต่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางด้านการศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งในและนอกสถานศึกษา หน่วยงานต่างๆ ใช้บทเรียนออนไลน์ในการฝึกอบรมพนักงานเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญทั้งที่ครูและนักเรียนหรือบุคคลทั่วไป ใช้สำหรับค้นหาข้อมูลเรื่องต่างๆ ในการทำรายงาน หรือเพื่อศึกษาหาความรู้ เว็บไซต์สำหรับค้นหาข้อมูลที่ใช้กันมากในปัจจุบัน เช่น google.com, ask.com, dogpile.com และ wikipedia.org ตัวอย่างการค้นหาข้อมูลจากหลักฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

๒. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้เริ่มตั้งแต่การทำทะเบียนคนไข้ การรักษาพยาบาลทั่วไป ตลอดจนการวินิจฉัยและรักษาโรคต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ นอกจากนี้ยังใช้ในห้องทดลอง การศึกษาและการวิจัยทางการแพทย์ รักษาคนไข้ด้วยระบบการรักษาทางไกลตลอดเวลาผ่านเครือข่ายการสื่อสาร เครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า อีเอ็มไอสแกนเนอร์ (EMI scanner) ถูกนำมาใช้ถ่ายภาพสมองมนุษย์เพื่อตรวจหาความผิดปกติในสมอง เช่น ดูเนื้องอกพยาธิเลือดออกในสมอง และต่อมาได้พัฒนาให้ถ่ายภาพหน้าตัดได้ทั่วร่างกาย เรียกชื่อว่า ซีเอที (CAT-Computerized Axial Tomography scanner: CAT scanner) ใช้วิธีฉายแสงเป็นจังหวะไปรอบๆ ร่างกายของมนุษย์ ถ่ายเอกซเรย์และเครื่องรับแสงเอกซเรย์ที่อยู่ตรงข้ามจะเปลี่ยนแสงเอกซเรย์ให้เป็นสัญญาณไฟฟ้าเก็บไว้ในจานแม่เหล็ก จากนั้นจะนำสัญญาณไฟฟ้าเหล่านี้เข้าไปวิเคราะห์ในเครื่องคอมพิวเตอร์ และแสดงผลเป็นภาพทางจอโทรทัศน์หรือพิมพ์ภาพออกมาทางเครื่องพิมพ์ ตัวอย่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านการแพทย์และสาธารณสุข

๓. ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม เช่น การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการเกษตรและพยากรณ์ผลผลิตด้านการเกษตร นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรม การประดิษฐ์หุ่นยนต์เพื่อใช้ทำงานบ้าน และหุ่นยนต์เพื่องานอุตสาหกรรมที่ต้องเสี่ยงภัยและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น โรงงานสารเคมี โรงผลิตและควบคุมการจ่ายไฟฟ้า รวมถึงงานที่ต้องทำซ้ำๆ เช่น โรงงานประกอบรถยนต์ และโรงงานแบตเตอรี่ ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการผลิตและควบคุมคุณภาพสินค้า การส่งสินค้าตามใบสั่งซื้อสินค้า การควบคุมวัสดุคงคลัง และการคิดราคาต้นทุนสินค้า ตัวอย่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านอุตสาหกรรม

๔. ด้านการเงินการธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้ในด้านการเงินและธนาคาร โดยใช้ช่วยงานต้นบัญชี การฝากถอนเงิน โอนเงิน บริการสินเชื่อ แลกเปลี่ยนเงินตรา บริการข่าวสารการธนาคาร การใช้คอมพิวเตอร์ด้านการเงินการธนาคารที่รู้จักและนิยมใช้กันทั่วไป

เช่น บริการฝากถอนเงิน การโอนเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วต่อการดำเนินธุรกิจต่างๆ

๕. ด้านความมั่นคง มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกันอย่างแพร่หลาย เช่น ใช้ในการควบคุมประสานงานวงจรสื่อสารทหาร การแปลรหัสลับในงานจารกรรมระหว่างประเทศ การส่งดาวเทียมและการคำนวณวิถีการโคจรของจรวดไปสู่อวกาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติของประเทศไทยมีศูนย์ประมวลข่าวสาร มีระบบมีระบบจัดทำระเบียบปิ่น ทะเบียนประวัติอาชญากร ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการสืบสวนคดีต่างๆ ตัวอย่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านความมั่นคง

๖. ด้านการคมนาคม มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในส่วนที่เกี่ยวกับการเดินทาง เช่น การเดินทางโดยรถไฟ มีการเชื่อมโยงข้อมูลการจองที่นั่งไปยังทุกสถานี ทำให้สะดวกต่อผู้โดยสาร การเช็คอินของสายการบิน ได้จัดทำเครื่องมือที่สะดวกต่อลูกค้า ในรูปแบบของการเช็คอินด้วยตนเอง

๗. ด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการออกแบบ หรือจำลองสภาพการณ์ต่างๆ เช่น การรับแรงสั่นสะเทือนของอาคารเมื่อเกิดแผ่นดินไหว โดยการคำนวณและแสดงภาพสถานการณ์ใกล้เคียงความจริง ตัวอย่างซอฟต์แวร์การเกิดแผ่นดินไหว

๘. ด้านการพาณิชย์ องค์กรในภาคธุรกิจใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการ เพื่อช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับองค์กรในการทำงาน ทำให้การประสานงานหรือการทํากิจการกรมต่างๆ ของแต่ละหน่วยงานในองค์กร หรือระหว่างองค์กรเป็นไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้ปรับปรุงการให้บริการกับลูกค้าซึ่งเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีขององค์กรต่อลูกค้าทั่วไป สิ่งเหล่านี้นับเป็นการสร้างโอกาสความได้เปรียบแข่งขันให้กับองค์กร ตัวอย่างของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการพาณิชย์ เช่น การให้บริการชำระค่าสินค้าบริการ การสั่งซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ต และการตรวจสอบราคาสินค้าผ่านเครื่องอ่านราคาสินค้า^{๓๕}

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในหลายด้าน เช่น ด้านการศึกษาช่วยให้ การศึกษามีความสะดวกรวดเร็ว ด้านการแพทย์และสาธารณสุขเป็นประโยชน์ในด้านการเช็คประวัติ รวมถึงการรักษาโรคต่างๆของมนุษย์ ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเป็นตัวช่วยให้การเกษตรมี ความก้าวหน้า ด้านการเงินการธนาคารมีความสะดวกรวดเร็ว ด้านความมั่นคงทำให้เกิดความ เชื่อมั่นและแม่นยำในด้านความมั่นคง ด้านการคมนาคมทำให้มีความสะดวกรวดเร็วขึ้น ด้าน วิศวกรรมและสถาปัตยกรรมมีประโยชน์ต่อการวัดค่าสั่นสะเทือนของแผ่นดิน และด้านการพาณิชย์ การค้า

^{๓๕} ยงยุทธ ชมไชย, ประโยชน์และตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/kruyutbw/prayochn-laea-tawxyang> [๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗].

๒.๕ ทฤษฎีวิธีการศึกษาพฤติกรรม

วิธีการศึกษาพฤติกรรมมีหลายวิธีและแต่ละวิธีมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่ แต่ทุกวิธีล้วนมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือ มีลักษณะการจัดหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Approach) ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ มีการสังเกต พิสูจน์หรือทดลองได้ วิธีการศึกษามีระบบ สามารถควบคุมได้ มีคำ นิยามที่ชัดเจนแน่นอนและเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีความแม่นยำ ถูกต้อง เทียบตรง การรายงานผลการศึกษาไม่มีอคติ มีความเป็นปรนัย น่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบได้ สำหรับวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่สำคัญมี ๕ วิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้^{๓๖}

๑. การสังเกต

การสังเกต (Observation) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัสหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอวัยวะรับสัมผัสทางตาและหู การสังเกตใช้ได้ดีสำหรับการศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมภายนอกของบุคคล รวมถึงปรากฏการณ์ต่างๆ วิธีการสังเกตแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑.๑ การสังเกตทางตรง (Direct Observation) เป็นการสังเกตโดยที่ผู้สังเกตจะต้องเฝ้าดูแลเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยส่วนใหญ่อาศัยประสาทสัมผัสทางตาและหู ซึ่งอาจเป็นการสังเกตจากสภาพการณ์ทางธรรมชาติ หรือการสังเกตจากการทดลองก็ได้ แต่ไม่ว่าจะสังเกตในสภาพการณ์ใดก็ตาม ในขณะที่สังเกตไม่ควรให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกต เพราะจะทำให้ผู้ถูกสังเกตบิดเบือนพฤติกรรมของตนเองไปได้

๑.๒ การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นการสังเกตขณะที่ผู้สังเกตไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์หรือเห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง แต่สังเกตผ่านสื่อต่างๆ หรือร่องรอยของพฤติกรรมที่หลงเหลือไว้ให้สังเกตเห็นได้ เช่น ร่องรอยนิ้วมือ สิ่งของที่ทำตกไว้ อาการบาดเจ็บทางกาย เป็นต้น

๒. การสำรวจ

การสำรวจ (Survey) เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในการศึกษาด้านสังคมศาสตร์เป็นการรวบรวมข้อมูลจากประชากรหรือจากกลุ่มตัวอย่าง และมักเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติ ความสนใจ การรับรู้ ความคิดเห็น ฯลฯ ข้อดีของการศึกษาโดยวิธีนี้ คือสามารถตั้งคำถามได้ตรงจุดและคำตอบก็ได้จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ อย่างแท้จริงต้องมีการวางแผนในการเลือกกลุ่มประชากรอย่างระมัดระวังเพื่อเป็นประชากรที่แท้จริง เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ คือแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ขึ้นหรือใช้กับบุคคลที่อ่านหนังสือไม่ออก และเขียนไม่ได้หรือไม่มีความถนัดในการใช้ภาษา

๓. การศึกษาแบบคลินิก

วิธีการศึกษาแบบคลินิก (Clinic) นี้ จะใช้มากในกรณีที่ผู้ป่วยมีความผิดปกติทางจิต โดยมุ่งศึกษาผู้ป่วยในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านบุคลิกภาพ การรับรู้ อารมณ์ ความคิด การเรียนรู้ เป็นต้น ในการศึกษาจะค้นคว้าปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง และนำเอาวิธีหลายๆ วิธีมาใช้ร่วมกัน เช่น การตรวจประวัติส่วนตัว การสังเกต การศึกษาหลายกรณี การตรวจด้านร่างกาย การใช้แบบทดสอบต่างๆ การสัมภาษณ์ การสำรวจภูมิหลังทางครอบครัว ฯลฯ เพื่อพยายามที่ค้นหาสาเหตุของความผิดปกตินี้

^{๓๖} ลักขณา สิริวัฒน์, จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๓๐.

เพราะเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์มักจะเป็นผลเนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านมารวมเข้ากับสภาพการณ์รอบๆ ตัวของบุคคลนั้น การนำเอาวิธีต่างๆ มาใช้ร่วมกันจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้นมากยิ่งขึ้น

๔. การทดสอบ

การทดสอบ (Testing) เป็นวิธีการนำเสนอสิ่งเร้าให้บุคคลตอบสนองตามวิธีการหรือเกณฑ์ที่กำหนด สิ่งเร้าที่ใช้ในการทดสอบเรียกว่า แบบทดสอบ ซึ่งมักอยู่ในรูปของคำถาม รูปภาพหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ผู้ถูกทดสอบอาจแสดงพฤติกรรมด้วยการเขียนตอบ การพูด การเล่น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นสามารถสังเกตได้ วัดได้ และนำไปสู่การแปลความหมายได้ แบบทดสอบนี้สามารถนำไปใช้วัดความสามารถต่างๆ ของบุคคล เช่น เจตคติ ความสนใจ ความถนัด สติปัญญาบุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ต่างๆ การใช้ทดสอบทำให้เราได้ข้อมูลจากบุคคลอื่นมากขึ้นและสะดวกกว่าวิธีอื่นไม่ทำให้ผู้ถูกทดสอบได้รับการรบกวนมากนัก และไม่ต้องใช้เครื่องมือห้องปฏิบัติการช่วยแต่อย่างใด แบบทดสอบที่ดีต้องมีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ตลอดจนสามารถนำไปใช้ได้สะดวก ตัวอย่างแบบทดสอบที่สำคัญ เช่น แบบทดสอบบุคลิกภาพของมินเนโซต้า (The Minnesota Multiphasic Personality Inventory: MMPI) แบบทดสอบสติปัญญาของเวคสเลอร์ (The Wechsler Adult Intelligence Scale: WAIS) และ แบบทดสอบหยดหมึกรอร์ชัค (The Rorschach Inkblot Test) เป็นต้น

๕. การทดลอง

การทดลอง (Experiments) เป็นการศึกษาแบบหนึ่งประกอบด้วยการกำหนดปัญหาการศึกษา สมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผล การทดลองเป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมโดยผู้ทดลองเปลี่ยนแปลงส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม เพื่อศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงนี้โดยมีการควบคุมสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างออกไป เช่นการเปลี่ยนแปลงจำนวนเวลาอ่านหนังสือจากวันละ ๒ ชั่วโมง มาเป็นอ่านหนังสือวันละ ๔ ชั่วโมง เพื่อศึกษาว่าจะมีผลต่อการสอบปลายภาคเรียนอย่างไร เป็นต้น การทดลองสามารถทำได้ ๒ ลักษณะดังนี้

๕.๑ การทดลองในห้องปฏิบัติการ (Laboratory Experiments) การทดลองลักษณะนี้นิยมใช้สาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Science) เช่น เคมี ฟิสิกส์ โดยมีการควบคุมสภาพแวดล้อมอย่างเข้มงวด ซึ่งทำได้ยากมาก แต่มีความสำคัญในการพิสูจน์ทฤษฎีที่ใช้อยู่ หรือสร้างชิ้นใหม่ตัวอย่างการทดลองในห้องปฏิบัติการ เช่น การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างลิงธรรมดา กับลิงชิมแปนซี ซึ่งจะต้องใช้การศึกษาในห้องทดลอง เป็นต้น

๕.๒ การทดลองภาคสนาม (Field Experiments) เป็นการทดลองในสภาพธรรมชาติเช่น การทดลองกับพนักงานบรรจุหีบห่อในโรงงาน ทดลองกับผู้ซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ฯลฯ การทดลองลักษณะนี้ควบคุมตัวแปรในขณะทดลองได้ยากและไม่รัดกุมเท่าการทดลองในห้องปฏิบัติการ^{๓๗)}

การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยวิธีการดังกล่าวต่างมีข้อดีและข้อจำกัด ดังแสดงไว้ในตารางที่ ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการศึกษาพฤติกรรมทั้ง ๕ วิธี

^{๓๗)} แสงเดือน ทวีสิน, จิตวิทยาการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยแสง, ๒๕๔๕),

วิธีการ	ข้อดี	ข้อจำกัด
การสังเกต	๑. สามารถรู้พฤติกรรมของคนและสัตว์ในชีวิตจริงเพื่อเปรียบเทียบกันในห้องทดลอง ๒. ข้อมูลที่ได้จากวิธีนี้ นำไปใช้ในการวิจัยพฤติกรรมเฉพาะได้	๑. สรุพบเหตุและผลไม่ได้แน่นอนการสำรวจ
การสำรวจ	๑. สามารถศึกษาพฤติกรรมในชีวิตจริงของกลุ่มคนใหญ่ได้สะดวก	๑. ผลที่ได้มีอคติ เพราะคนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะตอบเชิงบวก และเป็นคำตอบที่ไม่น่าเชื่อถือ ๒. การค้นหาข้อมูลของวิธีนี้ต้องอาศัยวิธีการรวบรวมข้อมูลจากวิธีอื่นๆประกอบ
การทดสอบ	๑. สามารถวัดพฤติกรรมได้แน่นอนในเรื่องเฉพาะๆ ที่เที่ยงตรง ๒. นำข้อมูลของวิธีนี้ไปใช้กับการวิจัยในหัวข้ออื่นๆ ได้	๑. พฤติกรรมบางอย่างใช้วิธีนี้ไม่ได้ ๒. แบบทดสอบที่ไม่ได้มาตรฐาน จะทำให้สรุปพฤติกรรมผิดๆ
คลินิก	๑. ได้ข้อมูลของแต่ละคนในเชิงลึก ๒. สามารถแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของแต่ละคนได้ละเอียดถี่ถ้วน	๑. ข้อมูลที่ได้ไม่อาจใช้กับคนอื่นได้มากนัก ๒. สรุพบเหตุและผลได้ไม่แน่นอน
การทดลอง	๑. สามารถควบคุมตัวแปรต่างๆ ได้ ๒. สามารถสรุปเหตุและผลของเรื่องที่ศึกษา	๑. ยากที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริงๆ เพราะเป็นสถานการณ์จำลองในห้องทดลอง

ตารางที่ ๒.๑ ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการศึกษาพฤติกรรม

๒.๖ สรุป

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออากัปกิริยาต่าง ๆ ของมนุษย์ที่ปรากฏออกมาทางทวารทั้ง ๓ อันบุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ และไม่สามารถสังเกตเห็นได้ โดยการกระทำนั้นมีทั้งดีและไม่ดี อันเป็นผลมาจากการตอบสนองความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้า

เทคโนโลยีสารสนเทศ สรุป ความหมายได้กว้างๆ คือ เทคโนโลยีสองด้านหลักๆ ที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมที่ผนวกเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ในกระบวนการจัดหา จัดเก็บ สร้างและเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเสียง ภาพ ภาพเคลื่อนไหว ข้อความตัวอักษร และตัวเลข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้อง ความแม่นยำ และความรวดเร็วให้ทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแสวงหาและการเข้าถึงสารสนเทศ ซึ่งพฤติกรรมนี้อาจจะเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น ผู้ใช้อาจจะใช้ระบบสารสนเทศที่เป็น

ทางการโดยใช้ระบบการให้บริการแบบออนไลน์หรือศูนย์สารสนเทศ หรืออาจใช้ระบบสารสนเทศที่ไม่เป็นทางการ คือระบบที่ไม่ได้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศเป็นหลักแต่อาจจะให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการได้

เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในหลายด้าน เช่น ด้านการศึกษาช่วยให้การศึกษา มีความสะดวกขึ้น ด้านการแพทย์และสาธารณสุขเป็นประโยชน์ในด้านการใช้คอมพิวเตอร์รวมถึงการรักษาโรคต่างๆของมนุษย์ ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเป็นตัวช่วยให้การเกษตรมีความก้าวหน้า ด้านการเงินการธนาคารมีความสะดวกรวดเร็ว ด้านความมั่นคงทำให้เกิดความเชื่อมั่นและแม่นยำใน ด้านความมั่นคง ด้านการคมนาคมทำให้มีความสะดวกรวดเร็วขึ้น ด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม มีประโยชน์ต่อการวัดค่าสันสะเทือนของแผ่นดิน และด้านการพาณิชย์การค้า

บทที่ ๓

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต โดยมีประเด็นในการศึกษา ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์กับโลกตามหลักอายตนะ ๖ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตในด้านต่างๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประโยชน์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยี โทษของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต และบทสรุป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ การปฏิสัมพันธ์กับโลกตามหลักอายตนะ ๖

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆของพระนิสิตนั้นต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกตามหลักอายตนะทั้ง ๖ การปฏิสัมพันธ์นั้นเป็นการกระทำหรือการประกอบกิจกรรมระหว่างสิ่งสองสิ่งหรือสิ่งหลายสิ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ ไม่ว่าผลลัพธ์นั้นจะออกมาในทางที่ดีมีประโยชน์หรือออกมาในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งที่กำลังกระทำหรือตอบโต้อยู่นั้น ซึ่งในการปฏิสัมพันธ์ทางอายตนะของพระนิสิตที่มีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ จะเห็นได้ว่าอายตนะนั้น ทำให้เกิดความรู้ซึ่งเกิดจากการเชื่อมต่อกันระหว่างอายตนะภายนอกกับอายตนะภายใน เมื่ออายตนะภายในซึ่งเป็นแดนรับรู้กระทบกับอารมณ์ คืออายตนะภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกรู้ ก็จะทำให้เกิดความรู้จำเพาะด้านของอายตนะแต่ละอย่างๆ ขึ้น เช่น ตากระทบรูป เกิดความรู้ เรียกว่า เห็น หูกระทบเสียง เกิดความรู้ เรียกว่า ได้ยิน เป็นต้น ความรู้จำเพาะแต่ละด้านนี้เรียกว่า วิญญาณ แปลว่า ความรู้แจ้ง คือรู้อารมณ์ ดังนั้นจึงมีวิญญาณ ๖ อย่าง เท่ากับอายตนะ และอารมณ์ ๖ คู่ คือ วิญญาณทางตา ได้แก่ เห็น วิญญาณทางหู ได้แก่ ได้ยิน วิญญาณทางจมูก ได้แก่ ได้กลิ่น วิญญาณทางลิ้น ได้แก่ รู้รส วิญญาณทางกาย ได้แก่ รู้สิ่งต้องกาย วิญญาณทางใจ ได้แก่ รู้อารมณ์ทางใจ หรือรู้เรื่องในใจ

การรับรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อวิญญาณเกิดขึ้น ซึ่งโดยปกติวิญญาณจะเกิดขึ้นเมื่อเกิดการกระทบกันระหว่างอายตนะภายนอกกับอายตนะภายใน แต่ในบางกรณีก็ไม่เกิดการรับรู้ เช่น ถูกสัมผัสขณะหลับ หรือมองสิ่งต่างๆ ขณะเหม่อลอย จะไม่เกิดการรับรู้ใดๆ การรับรู้จะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีองค์ประกอบเกิดขึ้นครบทั้ง ๓ อย่าง ได้แก่ อายตนะ อารมณ์ และวิญญาณ เรียกว่าผัสสะ หรือสัมผัส แปลว่า การกระทบ หรือหมายความว่า การบรรจบพร้อมกันแห่งอายตนะ อารมณ์ และวิญญาณ เมื่อผัสสะเกิดขึ้น กระบวนการรับรู้ก็ดำเนินต่อไป เริ่มตั้งแต่ความรู้สึกรู้สึกต่ออารมณ์ที่รับรู้เข้ามานั้น การจำหมาย การคิดปรุงแต่ง ตลอดจนการแสดงออกต่างๆ ที่สืบเนื่องไปตามลำดับ ความรู้สึกต่ออารมณ์ที่รับรู้ขึ้นเรียกว่า เวทนา แปลว่า การเสวยอารมณ์ หรือการเสพสอารมณ์ คือ ความรู้สึกต่ออารมณ์ที่รับรู้เข้ามานั้นโดยเป็นสุขสบาย ไม่สบาย หรือเฉยๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเวทนามีการเกิดตามช่องทางของอายตนะที่เกิดขึ้น เช่น เวทนาที่เกิดจากสัมผัสทางตา เวทนาที่เกิดจากการสัมผัสทางหู เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดระดับเวทนาออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ สุข ทุกข์ อทุกขมสุข หรือถ้าจัดให้ละเอียดลงไปอีกก็จะได้ ๕ ระดับ ได้แก่ สุข ทุกข์ โสมนัส โทมนัส และ อุเบกขา

ในส่วนของคุณค่าทางจริยธรรมของอายตนะนั้น พระพรหมคุณาภรณ์ได้แสดงให้เห็นมีดังต่อไปนี้

๑. อายตนะเป็นจุดเริ่มต้น และเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของทางแยกระหว่างกุศลกับอกุศล ทางสายหนึ่งนำไปสู่ความประมาทมัวเมา ความชั่ว และการหมกติดอยู่ในโลก อีกสายหนึ่ง นำไปสู่ความรู้เท่าทัน การประกอบกรรมดี และความหลุดพ้นเป็นอิสระ ความสำคัญในเรื่องนี้อยู่ที่ว่า หากไม่มีการฝึกฝนอบรมให้เข้าใจและปฏิบัติในเรื่องอายตนะอย่างถูกต้องแล้ว ตามปกติมนุษย์จะถูกชักจูงล่อให้ดำเนินชีวิตในทางที่มุ่งเพื่อแสวงหาความสุข เสวยโลก เทียบทำการต่างๆ เพียงเพื่อแสวงหารูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่ชอบใจและความสนุกสนานบันเทิงต่างๆ มาปรนเปรอตา หู จมูก ลิ้น ผิวกาย และใจอยากของตน พอพูนความ โกรธ หลง แล้วก่อให้เกิดความวุ่นวายเดือดร้อนทั้งแก่ตนและผู้อื่น คนจำนวนมาก บางที่ไม่เคยได้รับการเตือนสติให้สำนึกหรือยังคิดที่จะพิจารณาถึงความหมายแห่งการกระทำของตนและอายตนะที่ตนปรนเปรอบ้างเลย และไม่เคยปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกอบรมหรือสังวรระวังเกี่ยวกับอายตนะหรืออินทรีย์ของตน จึงมีแต่ความลุ่มหลงมัวเมายิ่งๆ ขึ้น

การแก้ไขในเรื่องนี้ ส่วนหนึ่งอยู่ที่การสร้างความรู้เท่าทันความหมายของอายตนะ และสิ่งที่เกี่ยวข้องว่าควรจะมีบทบาทและความสำคัญในชีวิตของตนแค่ไหน เพียงไร และอีกส่วนหนึ่งให้มีการฝึกฝนอบรมด้วยวิธีประพฤติกปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุม การสำรวมระวังใช้งาน และรับใช้อายตนะเหล่านั้นในทางที่จะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ชีวิตของตนเองและสังคม

๒. อายตนะเป็นแหล่งที่มาของความทุกข์ ซึ่งเป็นเป้าหมายแห่งการดำเนินชีวิตทั่วไป และความเพียรพยายามเฉพาะกิจแทบทุกอย่างของปุถุชน ด้านสุขก็เป็นการแสวงหา ด้านทุกข์ก็เป็นการหลีกเลี่ยง นอกจากสุขทุกข์จะเกี่ยวเนื่องกับปัญหาความประพฤติกปฏิบัติชั่วดังกล่าวข้อหนึ่งแล้ว ตัวความสุขทุกข์นั้น ก็เป็นปัญหาอยู่ในตัวของมันเอง ในแง่คุณค่า ความมีแก่นสาร และความหมายที่จะเข้าพึงพาอาศัยมอบกายถวายชีวิตให้อย่างแท้จริงหรือไม่ คนไม่น้อย หลังจากกระดมเรียวแรงและเวลาแห่งชีวิตตนวิ่งตามหาความสุขจากการเสวยโลกจนเหนื่อยอ่อนแล้วก็ผิดหวัง เพราะไม่ได้สมปรารถนาบ้าง เมื่อหารสอร่อยหวานชื่น ก็ต้องเจอรสขื่นขมด้วย บางที่ยิ่งได้สุขมาก ความเจ็บปวดเศร้าสลับกลับยิ่งทวีล้ำหน้า

การศึกษาเรื่องอายตนะนี้ มุ่งเพื่อให้เกิดความรู้เท่าทันสภาพความจริง และประพฤติกปฏิบัติด้วยการวางท่าทีที่ถูกต้อง ไม่ให้เกิดเป็นพิษเป็นภัยแก่ตนและผู้อื่นมากนัก อย่างน้อยก็ให้มีหลัก พอรู้อย่างออกที่จะแก้ไขตัว นอกจากระมัดระวังในการใช้วิธีการที่จะแสวงหาความสุขเหล่านั้นแล้ว ยังเข้าใจขอบเขตและขั้นระดับต่างๆ ของมัน แล้วรู้จักหาความสุขในระดับที่ประณีตยิ่งขึ้นไปด้วย ความประพฤติกปฏิบัติเกี่ยวกับความสุขทุกข์นี้ ย่อมเป็นเรื่องของจริยธรรมไปด้วยในตัว

๓. อายตนะ ในแง่ที่เป็นเรื่องของกระบวนการรับรู้และการแสวงปัญญา ก็เกี่ยวข้องกับจริยธรรมตั้งแต่จุดเริ่มต้น เพราะถ้าปฏิบัติในตอนเริ่มแรกไม่ถูกต้อง การรับรู้ ก็จะไม่บริสุทธิ์ แต่จะกลายเป็นกระบวนการรับรู้ที่เสวยโลก หรือเป็นส่วนประกอบ ของกระบวนการแบบสังสารวัฏไปเสีย ทำให้ได้ความรู้ที่บิดเบือน เอนเอียง เคลือบแฝง มีอคติ ไม่ถูกต้องตรงตามความจริง หรือตรงกับสภาวะตามที่มันเป็น การปฏิบัติในทางจริยธรรม ที่จะช่วยแก้ปัญหานี้ ก็คือวิธีการที่จะรักษาจิตให้

ดำรงอยู่ในอุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง มีจิตราบเรียบเที่ยงตรงไม่เอนเอียง ไม่ให้ถูก อำนาจกิเลส มีความพอใจไม่พอใจ เป็นต้น เข้าครอบงำ

๔. การปฏิบัติทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับอายตนะโดยตรงบ้าง โดยอ้อมบ้าง มีหลายอย่าง บางอย่างก็มีไว้เพื่อใช้ในขั้นตอนต่างๆ กัน ทั้งนี้สุดแต่ว่าปัญหามักจะเกิดขึ้นที่จุดใด ทุกข์และบาปอกุศลมักได้ช่องเข้ามาที่ช่วงใดตอนใด อย่างไรก็ตามท่านมักสอนย้ำให้ใช้วิธีระวังหรือป้องกันตั้งแต่ช่วงแรกที่สุดคือ ตอนที่ยายตนะรับอารมณ์ที่เดียว เพราะจะทำให้ปัญหาไม่เกิดขึ้นเลย จึงเป็นการปลอดภัยที่สุดในทางตรงข้าม ถ้าปัญหาเกิดขึ้นแล้ว คือบาปอกุศลธรรมได้ช่องเข้ามาแล้ว มักจะแก้ไขยาก เช่น เมื่อปล่อยให้อารมณ์ที่ล่อเร้าเย้ายวน จิตถูกปรุงแต่งจนราคะหรือโลภะ โทสะ โมหะ เกิดขึ้นแล้ว ทั้งที่รู้ผิดชอบชั่วดี มีความสำนึกในสิ่งชอบธรรมอยู่ แต่ก็ทนต่อความเย้ายวนไม่ได้ ลุอำนาจกิเลส ทำบาปอกุศลลงไป ด้วยเหตุนี้ท่านจึงย้ำวิธีระมัดระวังป้องกันให้ปลอดภัยไว้ก่อนตั้งแต่ต้น

องค์ธรรมสำคัญที่ใช้ระมัดระวังตั้งแต่ต้น ก็คือ สติ ซึ่งเป็นตัวควบคุมจิตไว้ให้อยู่กับหลัก หรือ พุทธอภินัยหนึ่ง เหมือนเชือกสำหรับดึงจิต สติที่ในขั้นระมัดระวังป้องกันเกี่ยวกับการรับอารมณ์ของอายตนะแต่เบื้องต้นนี้ ใช้ในหลักที่เรียกว่า อินทรีย์สังวร ซึ่งแปลกันว่า การสำรวมอินทรีย์ เรียกอีกนัยหนึ่งว่า การคุ้มครองทวาร หมายถึงการมีสติพร้อมอยู่ เมื่อรับอารมณ์มีรูปเป็นต้น ด้วยอินทรีย์มีตาเป็นอาทิ ก็ไม่ปล่อยให้นิมิตหมายต่างๆ อันจะเป็นเหตุให้เกิดความติดพันชุ่มเคื่องพอใจไม่พอใจ แล้วถูกอกุศลธรรมเข้าครอบงำจิตใจ การปฏิบัติตามหลักนี้ ช่วยได้ทั้งด้านป้องกันความชั่วเสียหาย ป้องกันความทุกข์ และป้องกันการสร้างความรู้ความคิดที่บิดเบือนเอนเอียง อย่างไรก็ตาม การที่จะปฏิบัติให้ได้ผล มีใจว่าจะนำหลักมาใช้เมื่อไรก็ได้ตามปรารถนา เพราะสติจะตั้งมั่นเตรียมพร้อมอยู่เสมอ จำต้องมีการฝึกฝนอบรม อินทรีย์สังวรจึงต้องมีการซ้อมหรือใช้อยู่เสมอ การฝึกอบรมอินทรีย์ มีชื่อเรียกว่า อินทรีย์ภาวนา ผู้ที่ฝึกอบรมหรือเจริญอินทรีย์แล้ว ย่อมปลอดภัยจากบาปอกุศลธรรม ความทุกข์ และความรู้ที่เอนเอียงบิดเบือนทั้งหลาย เพราะป้องกันไว้ได้ก่อนที่สิ่งเหล่านั้นจะเกิดขึ้น หรือแม้หากความพอใจไม่พอใจจะหลุรุดเกิดขึ้นมา ก็สามารถระงับ หรือสลัดทิ้งไปได้เร็วพลัน อินทรีย์สังวรนี้ จัดว่าเป็นหลักธรรมในขั้นศีล แต่องค์ธรรมสำคัญเป็นแกนคือสติ นั้นอยู่ในจำพวกสมาธิ ทำให้มีการใช้กำลังจิตและการควบคุมจิตอยู่เสมอ จึงเป็นการฝึกอบรมสมาธิไปด้วยในตัว^๑ ความสำรวมอินทรีย์ไม่ได้หมายถึง การปิดหู ปิดตาไม่ให้เห็น ไม่ให้ได้ยิน เป็นต้น ในขั้นต้น หมายถึงการควบคุมจิตใจ ควบคุมความรู้สึกได้ในเมื่อเกิดความรู้ทางตา หู เป็นต้น ไม่ให้ถูกชักจูงไปในทางที่ถูกกิเลสครอบงำ ในขั้นสูง เมื่อกลายเป็นผู้เจริญอินทรีย์แล้ว มีความหมายถึงขั้นเป็นนายเหนือความรู้สึกต่างๆ ที่จะเกิดจากการรับรู้เหล่านั้น สามารถบังคับให้เกิดความรู้สึกต่างๆ ได้ตามต้องการ

จากการศึกษาคุณค่าทางจริยธรรมของอายตนะ แสดงให้เห็นว่าอายตนะทั้ง ๖ นั้น มีคุณค่าในฐานะอายตนะเป็นจุดเริ่มต้นของกุศลและอกุศล อายตนะเป็นแหล่งที่มาของความสุขความทุกข์ อายตนะ ในแง่ที่เป็นเรื่องของกระบวนการรับรู้และการแสวงปัญญา ทำให้การปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกของพระนิสิตต้องใช้สติในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสม ถูกต้อง สมควรแก่สมณเพศ

^๑ พระพรหมญาณคุณากรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๖๓.

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า การปฏิสัมพันธ์กับโลกตามหลักอายตนะ ๖ นั้นพระนิสิตต้องรู้จักวางท่าที ที่เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตนั้น จะต้องสำรวจระวังทุกอย่างในอายตนะทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ในการใช้อย่างแท้จริง ไม่ติดในวัตถุสิ่งของทางเทคโนโลยีจนเกินไป และต้องไม่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเกินความพอดีจนกระทบต่อสายตาผู้พบเห็น ถูกมองไปในทางลบ จนทำให้มีผลกระทบต่อศรัทธาของชาวพุทธ

๓.๒ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตในด้านต่างๆ

๓.๒.๑ การใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลด้านการศึกษา

วิธีการเดิมในการค้นข้อมูลเพื่อการศึกษาของพระนิสิตนั้นต้องเปิดหาจากหนังสือแต่ละเล่มเป็นตั่งๆก็มี เพื่อจะหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ซึ่งกว่าจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามความต้องการก็ต้องใช้เวลาในการค้นหาเป็นเวลามาก จึงเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่จะหาข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็วทันใจ

พระนิสิตในสมัยปัจจุบันนี้สามารถสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตได้ง่ายและรวดเร็ว โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ในการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา จากการสัมภาษณ์ พระอิสราวุธ จิตตปสาโท^๒ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสืบค้นข้อมูลทางการศึกษานั้น ควรเป็นไปในลักษณะของการศึกษาค้นคว้าสิ่งที่เป็นองค์ความรู้อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา เช่น ใช้ค้นคว้าหาคำตอบให้กับปัญหาที่ยังเคลือบแคลงสงสัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ พระครูสุตวรารท^๓ ที่กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศควรใช้เพื่อค้นคว้าวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่ศึกษา และถือว่าการสืบค้นข้อมูลเป็นการนำความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต มาใช้ในการศึกษาหาความรู้ ได้แก่ การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยการใช้งานอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับการศึกษา ก่อนจะเริ่มต้นการค้นหาก็เกี่ยวกับการศึกษานั้น ต้องมีการเตรียมตัวดังนี้

๑. ผู้ค้น จะต้องทราบว่าจะตนเอง ต้องการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใด นอกจากนี้จะต้องมีข้อมูลส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการจะค้นหา เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่องที่เราต้องการค้นหา ถ้าไม่รู้ให้กำหนดหัวเรื่องหรือคำสำคัญแทนก็ได้

๒. รู้จักแหล่งสารสนเทศหรือเครื่องมือที่จะใช้ค้นหา เช่น ถ้าคุณต้องการค้นหารายการบรรณานุกรมงานวิจัยของห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรจะใช้ฐานข้อมูลใดค้นหา จึงจะได้ข้อมูลตามที่ต้องการ เป็นต้น ดังนั้น สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ผู้ค้นจะต้องรู้จักแหล่งสารสนเทศและฐานข้อมูลหรือเครื่องมือค้นหาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ต้องการ

๓. ต้องรู้จักวิธีการใช้แหล่งสารสนเทศ ฐานข้อมูลหรือเครื่องมือที่ใช้ค้นหา เช่น รู้จักวิธีค้นหาแบบพื้นฐาน หรือหากจะให้ดีก็ควรรู้จักการค้นหาแบบขั้นสูงด้วย นอกจากนี้ยังต้องรู้จักวิธีการจัดการ

^๒ สัมภาษณ์ พระอิสราวุธ จิตตปสาโท, ๓๓ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๓ สาขารัฐศาสตร์, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

^๓ สัมภาษณ์ พระครูสุตวรารท, ๕๒ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขารัฐศาสตร์, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

ผลลัพธ์ ได้แก่ การบันทึก การส่งพิมพ์ การส่งข้อมูลทาง E-mail การจัดการรายการบรรณานุกรม เป็นต้น

๔. รู้จักกฎ กติกา มารยาทในการใช้แหล่งสารสนเทศ ฐานข้อมูลหรือเครื่องมือค้นหา เนื่องจากปัจจุบันได้มีการละเมิดลิขสิทธิ์กันมากขึ้น

ซึ่งบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาคงไม่แตกต่างจากบทบาทของเทคโนโลยีที่มีต่อส่วนอื่นของสังคมเท่าใดนัก ตรงที่เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีความแรงผลักดันและมีผลกระทบต่อการศึกษา เมื่อโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีและเชี่ยวชาญจึงต้องเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วตามไปด้วย จากการเติบโตของเศรษฐกิจโลก การเพิ่มขึ้นของสังคมหลากหลายวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้และใช้ทักษะใหม่ๆ ในการศึกษาและวิชาชีพ ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยผ่านทางการพูดและเขียน ต้องเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อหาวิธีในการแก้ปัญหา และพบกับสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวัน และสำคัญที่สุดคือ การให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุก มีความสุขในการเรียน ซึ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสามารถช่วยให้มีวิธีการศึกษาที่แปลกใหม่และนำไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ได้

ถ้าย้อนกลับมาดูพัฒนาการทางการศึกษาของประเทศไทยจะเห็นได้ว่าอาศัยความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสาร เป็นส่วนประกอบสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล ตัวอย่างที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ใช้ระบบนี้ในการจัดการศึกษาซึ่งพบว่า การจัดการศึกษาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านการสื่อสารทั้งสิ้น กล่าวคือ สมัยแรกที่กิจการไปรษณีย์เป็นที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง การสอนทางไกลก็จะไปเกี่ยวกับการบริการทางไปรษณีย์คือการเอาสิ่งพิมพ์ในรูปของตำราส่งไปทางไปรษณีย์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนที่บ้าน ต่อมาเมื่อวิทยุเข้ามามีบทบาทในการสื่อสาร มหาวิทยาลัยทางวิทยุก็เกิดขึ้น และใช้สื่อวิทยุซึ่งเป็นสื่อเสียงในการสอน และก็อาจมีสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบด้วย และเมื่อโทรทัศน์เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารมวลชน ก็เกิดมีมหาวิทยาลัยที่สอนโดยใช้โทรทัศน์ร่วมกับเอกสาร สิ่งพิมพ์ มาถึงยุคปัจจุบันมีการพัฒนา การด้านการสื่อสารหลายๆ อย่าง โดยมีความคิดว่าจะไม่ขึ้นอยู่กับสื่อใด สื่อสารหนึ่งเท่านั้น เพราะจะทำให้ใช้ประโยชน์ไม่ได้เต็มที่ ต้องใช้การสื่อสารหลายๆ รูปแบบที่เรียกว่า "การใช้สื่อสารแบบประสม" ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ในวงการศึกษาก็ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากขึ้น อีกทั้งการสื่อสารอย่างรวดเร็วของอุปกรณ์และระบบสารสนเทศประเภทต่างๆ อาทิ คอมพิวเตอร์ ดาวเทียมสื่อสาร อินเทอร์เน็ต ทำให้วงการศึกษามีมาตรการในการส่งเสริม สนับสนุนเพื่อให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด เทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษา โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคมมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ดังนี้

๑. เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนช่วยเรื่องการเรียนรู้ ปัจจุบันมีเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ หลายด้าน มีระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ระบบสนับสนุนการรับรู้ข่าวสารเช่น การค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ใน World Wide Web เป็นต้น

๒. เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสมัยใหม่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารเพื่อการวางแผน การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล ซึ่งอาศัยคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารโทรคมนาคมเข้ามามีบทบาทที่สำคัญ

๓. เทคโนโลยีสารสนเทศกับการสื่อสารระหว่างบุคคล ในเกือบทุกวงการทั้งทางด้านการศึกษาก็จำเป็นต้องอาศัยสื่อสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล เช่น การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยใช้องค์ประกอบที่สำคัญช่วยสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เช่น การใช้โทรศัพท์โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เทเลคอมเฟอเรนซ์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลทางการศึกษาของพระนิสิตนั้น เป็นไปเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในรายวิชาที่ได้ทำการศึกษา ให้เกิดความรวดเร็วในการทำงาน และเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต พระนิสิตเองก็ต้องระวังให้ดีในเรื่องของการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านั้น เพราะในความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย ก็มีสิ่งที่พระนิสิตต้องปิดกั้นไว้ไม่ไปเกี่ยวข้อง เพราะอาจทำให้เกิดผลที่ไม่ดีต่อพระนิสิตตามมาภายหลังก็ได้

๓.๒.๒ การใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสารของพระในวิธีแบบเดิมคือต้องไปพบปะกันแล้วพูดคุยธุระกันตัวต่อตัว บางทีก็อยู่ไกลกันทำให้ต้องเดินทางเพื่อไปพบปะกันเสียเวลาในการเดินทางเพื่อไปพบกันเพื่อสนทนาถึงเรื่องราวต่างๆตามจุดประสงค์ของแต่ละครั้งของการสนทนา จึงถือว่าเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่ต้องเสียเวลาในการเดินทางไปพบปะกัน

จากการสัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์พานิช ฐิตสาโร^๔ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของพระนิสิตต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ความคิด อันก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน งานด้านการติดต่อสื่อสารจึงเป็นหัวใจสำคัญของงานเลขานุการ ที่จำเป็นจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี ไม่ว่าจะเป็นการพูด การฟัง การเขียน การอ่าน ตลอดจนมีความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่อสารชนิดต่างๆ เช่น โทรศัพท์ หรือการใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูอินทวิธานยุต^๕ ที่กล่าวว่า การที่เราจะติดต่อสื่อสารกับใครในสมัยปัจจุบันนี้มีความสะดวกสบายมากขึ้น โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการติดต่อสื่อสารไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือที่มีความทันสมัย แต่การใช้สิ่งเหล่านั้นต้องมีความระมัดระวังในการใช้ให้เหมาะสมกับความเป็นพระนิสิต และสมณสาธูป จึงจะเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ในการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยทั่วไปแล้วการติดต่อสื่อสาร ยังช่วยให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานเป็นไปอย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ก่อให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน

^๔ สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์พานิช ฐิตสาโร, ๔๔ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขารัฐศาสตร์, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

^๕ สัมภาษณ์ พระครูอินทวิธานยุต, ๕๕ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขารัฐศาสตร์, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

ฉะนั้น งานด้านการติดต่อสื่อสารจึงเป็นกระบวนการที่ใช้ส่งเรื่องราวข่าวสาร ข้อความ เรื่อง และภาพ ไปมาระหว่างกันทั้งภายในหน่วยงาน (Internal Communication) และภายนอกหน่วยงาน (External Communication)

องค์ประกอบของการติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

๑. ผู้ส่ง หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการส่งข่าวสาร/ข้อมูลให้ผู้รับสารโดยมีวัตถุประสงค์ วิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ และลักษณะของผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันในด้าน ภาษา วัฒนธรรม ความรู้สึก ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ และระดับความรู้ ซึ่งผู้ส่งสาร พึงตระหนักถึงการเลือก โอกาสและวิธีการที่เหมาะสมที่เอื้อให้ผู้รับสารเข้าใจและตอบสนองได้ง่าย

๒. ข่าวสาร/ข้อมูลส่วนประกอบของข่าวสาร ข้อมูล มิใช่เป็นเพียงถ้อยคำ หรือภาษาเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึง โอกาสช่วงเวลา อารมณ์ ความรู้สึก โดยเฉพาะระดับเสียง มักเป็นตัวบอกภาวะทางอารมณ์ของผู้ติดต่อว่าเป็นความพอใจ โกรธไม่พอใจ หรือเศร้าใจ เป็นต้น

๓. สื่อที่ใช้การส่งสาร ผู้ส่งสารต้องมีการหลักในการเลือกสื่อที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

๔. ผู้รับ อาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่รับข้อมูล/ข่าวสาร และตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร ฉะนั้นจึงพึงระมัดระวังการแปลความหมายว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง (fact) ส่วนใดเป็นความรู้สึก (feeling) ส่วนใดเป็นความคิดเห็น (thinking or opinion) และสามารถส่งข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ไปยังผู้ส่งข่าวสารได้ ซึ่งอาจจะบอกกล่าวถึงการรับข่าวสาร/ข้อมูล ตรวจสอบความเข้าใจ หรือแสดงความรู้สึกนึกคิด เป็นต้น ย่อมเพิ่มคุณภาพของการติดต่อสื่อสารให้มากยิ่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์ สิทธา มุลหงส์^๖ ให้สัมภาษณ์ว่า ปัญหาของพระสงฆ์กับเทคโนโลยีอยู่ที่วัตถุประสงค์ว่าใช้เพื่ออะไร ใช้ในสิ่งที่ควรหรือไม่ควร แต่การพิจารณาว่าอะไรควรหรือไม่ควรก็มีใช้เรื่องที่ตัดสินใจได้ง่ายนัก เมื่อมีหลักในการเทียบเคียงแล้ว พระสงฆ์ก็ควรเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมโดยไม่ขัดกับพระธรรมวินัย " การที่พระภิกษุใช้อินเทอร์เน็ตในการหาความรู้ และเพื่อเผยแผ่ธรรมะ ส่งข่าวสารต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ ก็ไม่ใช่เรื่องไม่ดี แต่ถ้าใช้เพื่อการแซดเกี้ยวพาราสีผู้หญิง หรือท่องเว็บลามก ติดต่อสื่อสารในทางที่ไม่เกี่ยวกับพระธรรมวินัย ก็เป็นสิ่งไม่สมควร ซึ่งโลกปัจจุบันไม่ควรห้ามใช้อินเทอร์เน็ต เพราะเป็นการปิดกั้นการเข้าถึงข่าวสาร แต่สิ่งสำคัญคือการต้องถวายเป็นคำแนะนำให้พระสงฆ์รู้จักใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีคุณหรือโทษไม่ได้ด้วยตัวมันเอง สำคัญที่ผู้ใช้ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ อุดมลักษณ์ ประชุมลักษณ์^๗ ได้กล่าวว่า สำหรับคฤหัสถ์บางคนนั้นจะชอบนำข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อยของพระสงฆ์ที่นอกรัตนอภยบางรูปบางองค์มาสั่งห้ามย่อมไม่ถูกต้อง คอมพิวเตอร์ก็ดี อินเทอร์เน็ตก็ดี เทคโนโลยีอื่นๆเช่นหนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือเล่ม นิตยสาร หรือแม้แต่ละครโทรทัศน์และหรือภาพยนตร์ เครื่องมืออันทันสมัยเหล่านี้ หากรู้จักใช้จะเป็นประโยชน์

^๖ สัมภาษณ์ สิทธา มุลหงส์, อายุ ๕๑ ปี, ผู้อำนวยการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดศรีสะเกษ, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^๗ สัมภาษณ์ อุดมลักษณ์ ประชุมลักษณ์, อายุ ๕๔ ปี, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗.

อย่างมหาศาลต้องงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังนั้นถ้าเห็นพระใช้คอมพิวเตอร์(ในทางที่ถูกต้องดีงาม)ก็อย่ารีบไปตำหนิหรือตั้งป้อมมองท่านในแง่ลบประการใดเลย การที่จะตำหนิวิพากษ์วิจารณ์ใคร พระรูปไหน ก็ควรจำแนกแยกแยะเป็นกรณีๆไป ไม่ใช่เห็นพระด้อยการศึกษารูปเดียว ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเล่นเกมอยู่ในกุฏิ แล้วก็พาดพิงว่าพระที่ใช้คอมพิวเตอร์แยะไปเสียทั้งหมด การติเรอทั้งโกศลนั้นไม่เป็นผลดีกับใครเลย ทั้งตัวผู้ถูกติและตัวผู้ติเอง ด้วยเหตุนี้ ก่อนที่จะตำหนิวิพากษ์วิจารณ์ใครก็ควรใช้วิจรรย์ญาณให้มากขึ้นหน่อย ลดอารมณ์และอคติลงเสียบ้าง เปิดพื้นที่ว่างให้สมองได้ใช้เหตุผลเยอะๆ การพระศาสนาในประเทศของเราจะก้าวไกลไปกว่านี้มาก ไม่ใช่เห็นพระไปซื้อคอมพิวเตอร์ที่ร้าน หรือนั่งจิ้มแป้นพิมพ์อยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ในกุฏิ ก็รีบสรุปอย่างง่ายๆว่า "ตายแล้ว ศาสนาจะเสื่อม" ขอเตือนว่าศาสนาจะไม่เสื่อมเพราะพระรู้จักใช้เทคโนโลยีหรอก แต่ศาสนาจะเสื่อมก็เพราะการหมกมุ่นอยู่ในวิธีคิดหรือโลกทัศน์อันคับแคบของชาวพุทธอย่างเราๆทั้งหลายนี่เอง

ประเด็นการประพฤติปฏิบัติตัวของพระสงฆ์ในโลกแห่งเทคโนโลยียุคปัจจุบัน ได้ถูกหยิบยกให้เป็นประเด็นถกเถียงกันอยู่หลายครั้งหลายครา โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการใช้โทรศัพท์มือถือของพระสงฆ์ ที่นับวันวัตถุนิยมขึ้นนี้ได้พัฒนาไปเป็นส่วนหนึ่งของการพูดคุยในชีวิตประจำวันระหว่างมนุษยสัตยาธิไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้แล้ว

การที่พระสงฆ์ใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสาร หากมองอย่างเปิดใจกว้างว่าโทรศัพท์มือถือเป็นเพียงเครื่องมือในการเจรจาที่เปลี่ยนแปลงสถานภาพไปตามกาลเวลา ก็ไม่น่าจะติดขัดอันใด หากแต่ถ้าท่านใด เริ่มตามกระแสเปลี่ยนเครื่องโทรศัพท์ ให้เป็นรุ่นใหม่ มีลูกเล่นมากมายตามยุคสมัย ก็ดูไม่น่าจะเหมาะสมสักเท่าไร เพราะไม่ว่าจะมองมุมไหนก็ดูชอบกล เพราะนอกจากจะใช้ผิดวัตถุประสงค์แล้ว ยังมีคำถามตามมาเกี่ยวกับการได้มาครอบครองด้วยวิธีใดอีกด้วย ซึ่งหากมองว่ามีญาติโยมมาถวายให้ใช้ ก็ดูจะเป็นมุมมองที่ดี (เกินไป) เหลือเกิน

จากการสัมภาษณ์พระครูปริยัติคณานุรักษ์^๔ ให้สัมภาษณ์ว่า หากจะพูดกันในเรื่องของพระวินัยแล้ว แน่นนอนที่ใช้โทรศัพท์มือถือยังไม่ได้บัญญัติเป็นสิกขาบทอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพราะในสมัยพุทธกาลยังไม่มีโทรศัพท์มือถือ แต่ส่วนที่มีระบุอย่างชัดเจนในพระวินัยก็คือ สงฆ์จะต้องมีความสำรวมทางการพูด การคิด และการกระทำ พระสงฆ์จะต้องไม่พูดเจรจาเพื่อเจ้า พว้าเพรื่อ หรือพูดไร้สาระ ประเด็นของพระวินัยเกี่ยวกับการใช้โทรศัพท์มือถือ จึงน่าจะอยู่ที่ลักษณะการใช้มากกว่า ว่าใช้หรือไม่ใช้ หากพระนิสิตใช้เป็นเครื่องมือในการเจรจา โดยสำรวมระวังในทุกครั้งที่ใช้ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ยึดติดกับลักษณะรูปแบบของโทรศัพท์ ไม่ใช่โดยไม่จำเป็นเกินไป ก็น่าจะพิจารณาว่าสามารถใช้ได้อยู่ เพราะส่วนหนึ่งของค่าบริการรายเดือน บัตรเติมเงิน ทุกเดือนๆ ก็น่าจะมาจากปัจจัยที่ญาติโยมนำมาถวายอย่างแน่นนอน

ในโลกแห่งสังคมดิจิทัลนั้น ความเหมาะสมของการใช้โทรศัพท์มือถือของเพศบรรพชิต จึงอยู่ที่การสำรวม กาย – วาจา – ใจ ของสงฆ์ว่าจะสามารถปฏิบัติได้มากน้อยแค่ไหน อย่างไร สมควรแก่การเคารพกราบไหว้หรือไม่ เพราะจริงแล้ว “ศีล” อันถือเป็นปกติวิสัยของสถานภาพที่ปุถุชนเป็นอยู่นั้น เป็นลักษณะเฉพาะที่ขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคลว่าจะสามารถประพฤติปฏิบัติได้มากน้อยแค่ไหน ใครจะกระทำได้เป็นปกติมากกว่ากัน เพราะศีล ให้หรือรับกันไม่ได้ จะต้องปฏิบัติด้วยตนเองเท่านั้น จะห่วงก็

^๔ สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคณานุรักษ์, ๖๓ ปี ,หัวหน้าสาขาวิชาพระพุทธศาสนา, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

แต่ถ้าพระสงฆ์ไทย ยังหันไปไหวต่อกิเลสโลภียวัตถุ ใช้เครื่องมือใดๆ ผิดไปจากวัตถุประสงค์ ก็น่าเสียดาย แทนพระพุทธศาสนา จะใช้อะไรก็ตาม ควรจะต้องพิจารณาอย่างแยบคายตามแนวทางโยนิโสมนสิการ ถึงคุณประโยชน์หรือโทษ ไม่ยึดติดผูกมัดกับวัตถุนั้น ที่สำคัญต้องเป็นคนใช้ ไม่ใช่ให้สิ่งเหล่านั้นมาใช้อำนาจเหนือเรา

สรุป การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตเพื่อการสื่อสารนั้นก็เพื่อประโยชน์ต่อพระศาสนาในสังคมยุคใหม่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารเพื่อรับนิมนต์ หรือช่วยงานพระศาสนาในส่วนอื่นๆ ซึ่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารนั้นพระนิสิตก็ต้องใช้อย่างมีสติ สำนวณระวังให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นพระซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของชาวพุทธ

๓.๒.๓ การใช้เพื่อเป็นสื่อในการเจริญจิตภาวนา

โดยทั่วไปแล้ว คนเข้าใจว่าการเจริญจิตภาวนาต้องนั่งสมาธิ เดินจงกรมเพียงฟังการนำทำกรรมฐานจากครูบาอาจารย์อย่างเดียวเท่านั้นจึงจะเรียกว่าการเจริญจิตภาวนา จึงเป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งว่าเวลาสอนเด็กนักเรียนในการทำกรรมฐาน ในบางครั้งก็เป็นเรื่องยากในการสอนกรรมฐาน ซึ่งการเจริญจิตภาวนานั้นถ้ามีสื่อดนตรีมาประกอบจะช่วยให้การเจริญจิตภาวนานั้นเป็นไปได้

จากการสัมภาษณ์พระอธิการมโนกิจ อุทยญาโณ^๙ กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีเป็นเรื่องที่ตรงข้ามกับธรรมชาติ ในแง่ที่ว่ามันมุ่งจัดการกับสิ่งรอบตัว ขณะที่ธรรมชาติเน้นการจัดการกับตัวเอง เมื่อเทคโนโลยีล้อมรอบตัวเรามากขึ้นมันบีบคั้นไปทั้งหมด ทุกอย่างต้องเร่งรีบ ขณะเดียวกันจิตใจก็ส่งออกนอก ถูกดึงออกนอกตัว จนอยู่เฉยไม่ได้ ต้องวิ่งวุ่นไปทั่ว สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระอธิการดอน จนทโชโต^{๑๐} ให้สัมภาษณ์ว่า เดิมนั้นเราไม่สามารถจะอยู่นิ่งได้นานๆ รอคำนานๆ แค่อึดใจเดียวไม่ได้ หากต้องวิ่งวุ่นและเร่งรีบแบบนี้ เราจะรู้จักตัวเองได้อย่างไร เราจะมีสติได้อย่างไร การเข้าถึงธรรมะจึงเป็นเรื่องที่ยากขึ้น เพราะธรรมะเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความสงบ การหันมามองตน ดูจิตใจของตนเอง

จากการสัมภาษณ์พระครูไพโรจน์วัฒนาทร^{๑๑} ได้ให้สัมภาษณ์ว่า คนเราจะมีมีความสุขได้ก็ต้องรู้จัก "เป็นมิตรกับตัวเอง" คนเดิมนั้นไม่ค่อยเป็นมิตรกับตัวเองเท่าไร ถ้าเรารักตัวเองจริงอย่างที่พูดกันทำไมเราไม่ได้อยากอยู่กับตัวเองล่ะ ถ้าให้นั่งอยู่ในห้องคนเดียว จะทนได้นานสักแค่ไหน นั่งไปชั่วโมงเดียวก็กระสับกระส่าย เบื่อ เหงา อยากโทรศัพท์หาเพื่อน อยากนอนเฟส เล่นไลน์ อยากเล่นเกมออนไลน์ อยากเล่นปีย่อยอยากแชทกับเพื่อน พระสงฆ์ก็เหมือนกันก็มีบ้างเรื่องการใช้เทคโนโลยีต่างๆ แต่การใช้มันใช้อย่างจดจ่อมีสมาธิก็เป็นการฝึกจิตอีกแบบหนึ่ง ดังเช่นคำพูดของหลวงปู่พุทธทาสที่กล่าวว่า การทำงานก็คือการปฏิบัติธรรม การจะทำอะไรมันก็คือการฝึกจิตปฏิบัติธรรมได้เหมือนกัน

ในภวณนี้ เราจะตกอยู่บนทางแพรง ทางหนึ่งก็คิดว่าเราต้องมีเงินให้มากกว่านี้ มีวัตถุให้มากกว่านี้ เราถึงจะมีความสุข เหมือนคนติดยาเสพติด ต้องใช้ยามากขึ้น หรือยาแรงขึ้น ถึงจะเพลิดเพลนเหมือนเก่า เหมือนนักการเมือง เสพติดในอำนาจก็ต้องแสวงหาอำนาจมากขึ้น หรือ

^๙ สัมภาษณ์ พระอธิการมโนกิจ อุทยญาโณ, ๔๕ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๓ สาขาการจัดการเชิงพุทธ, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระอธิการดอน จนทโชโต, ๖๐ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขาการจัดการเชิงพุทธ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

^{๑๑} สัมภาษณ์ พระครูไพโรจน์วัฒนาทร , ๕๑ ปี หัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ตำแหน่งสูงขึ้น คนที่ติดเทคโนโลยีก็เช่นกัน พอมีแล้วยังไม่พอใจ อยากได้สินค้ารุ่นใหม่ขึ้น แพงขึ้น ดีขึ้น

อีกทางหนึ่ง คือการหันหลังให้กับสิ่งเหล่านั้น แล้วมาหาธรรมะ เหมือนกับชาวตะวันตกที่มีความเจริญทางวัตถุสูงมาก เสพสุขกันเต็มที่ทั้ง ตา หู จมูก ลิ้น กาย แล้วก็รู้สึกอึดอัด เบื่อหน่ายวัตถุ จึงหันเข้าหาธรรมะ ในอเมริกา ยุโรป คนจึงสนใจพุทธศาสนาหรือทำสมาธิภาวนามากขึ้น

ในชีวิตประจำวันของพระนิสิตทุกรูป ที่ถูกรายล้อมไปด้วยเทคโนโลยี เราก็สามารถมีชีวิตสงบเย็นได้ โดยใช้หลักการดังต่อไปนี้

๑. ความพอดีและความสันโดษ คือใช้เทคโนโลยีหรือเสพวัตถุแต่พอดี ทั้งในแง่เวลาและปริมาณ คือถ้าเราใช้เทคโนโลยีแต่พอดี เราก็มีเวลามากขึ้นในการทำสิ่งอื่นที่มีความสำคัญ ดังนั้นจึงควรกำหนดเวลาให้ตัวเอง ว่าวันหนึ่งจะใช้เวลากับเฟซบุคนานเท่าไร เล่นเกมนานเท่าไร จะแชทนานเท่าไร ดูทีวีนานเท่าไร ถ้าไม่กำหนด ไม่มีวินัย ความพอดีก็เกิดขึ้นได้ยาก

๒. มีสติ สติช่วยให้เราไม่หลงเพลินกับการเสพเทคโนโลยี รู้จักหยุดเมื่อถึงเวลา ถ้าไม่มีสติ ก็จะหลงจนเพลิน จนเสียงานเสียการ บางคนดูละครเกาหลีตั้งแต่หัวค่ำยันสว่าง แล้วก็มาบ่นว่าทำอะไรดี ตีละครเกาหลีจนไม่มีเวลาทำงาน

๓. ต้องรู้คุณค่าและโทษ ของทุกสิ่งมีทั้งคุณและโทษ ใช้ให้มันเป็นคุณมากกว่าโทษ

๔. แยกแยะระหว่างคุณค่าแท้กับคุณค่าเทียม ใช้หรือบริโภคสิ่งต่าง ๆ โดยมุ่งคุณค่าแท้มากกว่าคุณค่าเทียม

ถ้าทำเช่นนี้ได้ เราจะเป็นนายเทคโนโลยี ไม่ใช่ปล่อยให้เทคโนโลยีมาเป็นนายเรา เราจะมีเวลาว่างมากขึ้น รวมทั้งมีเวลาสำหรับการศึกษาหาความรู้ ดูแลครอบครัว อ่านหนังสือ พัฒนาตัวเอง ออกกำลังกาย และถ้ามีเวลาเหลืออีกก็ออกไปช่วยเหลือผู้อื่น บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม

สรุปได้ว่า การใช้สื่อสารสนเทศเพื่อเป็นสื่อในการเจริญจิตภาวนานั้น พระนิสิตสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปประกอบการเจริญจิตภาวนาได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเสียงที่ใช้เปิดประกอบการนั่งปฏิบัติธรรม การใช้เปิดสื่อธรรมะประกอบการเจริญสติ เหล่านี้ถือว่าเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประกอบการเจริญจิตภาวนาได้อีกทาง

๓.๒.๔ การใช้ผลิตสื่อประกอบการสอน

แต่เดิมนั้นรูปแบบการเทศนาธรรม พระสงฆ์ผู้เทศนานั่งบนธรรมาสน์ อ่านตามคัมภีร์ใบลาน หรือคัมภีร์ธรรม ในขณะที่ผู้ฟังนั่งพนมมือสดับฟังด้วยอาการเคารพ เพราะถือว่าคัมภีร์ธรรมเป็นของสูงและศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งการที่จะมีคนมานั่งฟังพระเทศน์ในแบบเดิมนั้นมีเวลาน้อยลง หรือบางครั้งนั่งฟังการสอนหรือบรรยายธรรมไปก็หลับไปด้วย จึงถือว่าเป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งในการสอนธรรมะให้เข้าถึงประชาชน เด็กนักเรียนได้อย่างเข้าใจและเบิกบาน ให้มีความสนใจในการฟังธรรม พระสงฆ์จึงจำเป็นต้องพัฒนาการบางประการในการสอนธรรม ก็คือ ต้องมีการใช้สื่อในการประกอบการสอน

จากการสัมภาษณ์พระพระสมุทรฐานนท์ อภิปัญญา^{๑๒} กล่าวว่า ในสมัยปัจจุบันพระนิสิตสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการผลิตสื่อการสอนได้คล่องตัวมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำเพาเวอร์พอยท์ การทำวีดิโอเกี่ยวกับกับศึกษา การผลิตสื่อเหล่านี้สามารถนำไปสอนเด็กๆในการอบรม

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระสมุทรฐานนท์ อภิปัญญา, ๓๐ ปี หัวหน้าห้องชั้นปีที่ ๒, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

และการสอนในโรงเรียนได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระอธิการนิรันดร์ จกกรมโม^{๑๓} ที่กล่าวว่าการเข้าไปสอนธรรมะในโรงเรียนของพระนิสิตก็ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่นิสิตได้จัดทำขึ้นเพื่อไปสอนในโรงเรียน จึงเห็นได้ว่า พระนิสิตได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตสื่อเพื่อทำการสอนได้ ซึ่งสื่อการเรียนการสอนนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการสอนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันเนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนให้ตรงกับผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อนั้นจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น และคำว่า สื่อเป็นคำมาจากภาษาบาลีว่า “ระหว่าง” สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลสารสนเทศหรือเป็นตัวกลางข้อมูล ส่งผ่านจากผู้ส่งหรือแหล่งส่งไปยังผู้รับ เพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์

ในการเล่าเรียน เมื่อผู้สอนนำสื่อมาใช้ประกอบการสอนเรียกว่า “สื่อการสอน” และเมื่อนำมาให้ผู้เรียนใช้เรียกว่า “สื่อการเรียน” โดยเรียกรวมกันว่า “สื่อการเรียนการสอน” หรืออาจจะเรียกสั้นๆ ว่า “สื่อการสอน” หมายถึงสิ่งใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิดีโอ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผ่นภูมิ แผ่นซีดีสำเร็จรูป รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็นอุปกรณ์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้เทคโนโลยีการศึกษาเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางทำให้การสอนส่งไปถึงผู้เรียน สื่อการสอนถือว่าเป็นบทบาทมากในการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ในการใช้สื่อการสอนนั้นผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อเลือกสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอนและสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยต้องการวางแผนอย่างเป็นระบบ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่เกิดจากวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโทรคมนาคม การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนจะออกมาในลักษณะของสื่อประสม หรือมัลติมีเดีย (Multimedia) แสดงผลออกมาหลายรูปแบบตามที่โปรแกรมไว้ เช่น มีเสียง เป็นภาพเคลื่อนไหว สามารถให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ปัจจุบันสื่อประเภทนี้มีหลายลักษณะ ดังนี้

๑. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction: CAI) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นซอฟต์แวร์ทางการศึกษาชนิดหนึ่ง เป็นสื่อที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และมีผลการตอบสนองได้รวดเร็วกว่าสื่อประเภทอื่น ยกเว้นสื่อบุคคลลักษณะเป็นบทเรียนที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มุ่งที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก มีการโต้ตอบกันระหว่างผู้เรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ในแต่ละบทเรียนจะมีตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและมีเสียงประกอบ

๒. สื่อการเรียนการสอนบนเครือข่ายปัจจุบันสถาบันการศึกษาได้ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการเรียนรู้ที่รู้จักกันในนามอีเลิร์นนิง (E-learning) ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้น ทั่วโลก การเรียน

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระอธิการนิรันดร์ จกกรมโม, ๔๗ ปี หัวหน้าห้องชั้นปีที่ ๑, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

ผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นการเรียนตลอดชีวิตที่สามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา สื่อการเรียนการสอนบนเครือข่ายมีการพัฒนาหลายรูปแบบ เช่น

๒.๑ MSU-Cyberclass เป็นระบบการจัดการเรียนการสอน รูปแบบหนึ่งที่อาจารย์ใช้จัดการสอน โดยบรรจุเนื้อหา กิจกรรมแบบฝึกหัด การวัดผล ห้องสนทนา นิสิตสามารถ Login เข้าไปเรียนได้ ในบางมหาวิทยาลัยมีการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ จนจบหลักสูตรก็มี

๒.๒ บทเรียนบนเครือข่าย (Web based course) เป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่ใช้เว็บเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตและเผยแพร่บทเรียน ผู้เรียนศึกษาได้ในระบบออนไลน์ หรือบันทึกลงในแผ่น CD เพื่อนำไปศึกษาในสถานที่ต่างๆ

๒.๓ วิดีทัศน์ตามสั่ง (Video On Demand) เป็นระบบบริการสัญญาณภาพหรือเสียงผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้บริการสามารถรับชมการสอนในรายวิชาหรือวิดีโอทัศน์ประกอบการสอน สารคดี และรายการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดเตรียมไว้

๓. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Books) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือ หนังสือหรือเอกสารที่ถูกดัดแปลงอยู่ในรูปแบบที่สามารถแสดงผลออกมาได้ โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้อ่านสามารถอ่านผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พกพา หรือทางอินเทอร์เน็ต ได้ ลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากหนังสือฉบับตีพิมพ์ คือ ความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหา และการที่ผู้อ่านสามารถอ่าน พร้อมๆ กันได้

๔. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Journals) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง วารสารรูปแบบใหม่ที่มีการจัดเก็บ บันทึก และเผยแพร่ในรูปของแฟ้มคอมพิวเตอร์ (สื่อดิจิทัล) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถเข้าถึงหรือสืบค้นได้โดยการสั่งซื้อ หรือบอกรับเป็นสมาชิกจากฐานข้อมูลออนไลน์หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือจากฐานข้อมูลซีดีรอม

๕. ฐานข้อมูล (Database) ฐานข้อมูล คือ มวลสารสนเทศที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน มักจัดเก็บสะสมไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในรูปของแฟ้มข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้งานได้หลายด้าน โดยมีชุดคำสั่งระบบจัดการฐานข้อมูล ทำหน้าที่ควบคุมการจัดการและการใช้ฐานข้อมูล

สื่อต่างๆ ที่เป็นตัวกลางในการส่งผ่านข้อมูลสารสนเทศจากผู้สอนไปยังผู้เรียน หรือเป็นสิ่งที่ผู้เรียนใช้ศึกษาความรู้ด้วยตนเอง นักวิชาการได้จำแนกสื่อการสอนตามประเภท ลักษณะ และวิธีการใช้ดังนี้

สื่อโสตทัศน เป็นสื่อที่นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มของสื่อการเรียนการสอน โดยเป็นสื่อที่บรรจุหรือถ่ายทอดข้อมูลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการได้ยินเสียงและเห็นภาพ สื่อที่ใช้กันมาแต่ดั้งเดิม เช่น หนังสือตำราเรียน ภาพ ของจริง ของจำลอง จะเป็นสื่อที่บรรจุเนื้อหาในตัวเอง ต่อมามีการใช้เทคโนโลยีในการประดิษฐ์อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการถ่ายทอดเนื้อหา และวัสดุที่ใช้กับอุปกรณ์เหล่านี้ โรเบิร์ต อี. เดอ คีฟเฟอร์ (Robert E.de Kieffer) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น ๒ ประเภทตามลักษณะที่ใช้สื่อความหมายทางเสียงและภาพรวมเรียกว่า “สื่อโสตทัศน” (audiovisual materials) ในปัจจุบันมีสื่อโสตเพิ่มขึ้นมากจากที่ เดอ คีฟเฟอร์ ได้กล่าวไว้ทั้ง ๓ ประเภท ในที่นี้จึงขอยกตัวอย่างสื่อใหม่ในแต่ละประเภทดังนี้

๑. สื่อไม่ใช้เครื่องฉาย (no projected materials) เป็นสื่อที่ใช้การทางทัศนระโดยไม่ต้องใช้เครื่องฉายร่วมด้วย แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ สื่อภาพ (illustrative materials) เป็นสื่อที่

สามารถถ่ายทอดเนื้อหา เช่น ภาพกราฟิก กราฟ แผนที่ ของจริง ของจำลอง กระดานสาธิต (demonstration boards) ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา เช่นกระดานชอล์ก กระดานนิเทศ กระดานแม่เหล็ก กระดานผ้าสาธิต ฯลฯ และกิจกรรม (activities)

๒.สื่อเครื่องฉาย (projected and equipment) เป็นวัสดุและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสื่อสารด้วยภาพหรือทั้งภาพทั้งเสียง อุปกรณ์มีทั้งแบบฉายตรงและฉายอ้อมเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุแต่ละประเภทที่ใช้เฉพาะอุปกรณ์นั้นเพื่อให้เป็นภาพปรากฏขึ้นบนจอเช่นเครื่องฉายข้ามศีรษะใช้กับแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ใช้กับแผ่นฟิล์มสไลด์ หรือให้ทั้งภาพและเสียง เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ฟิล์ม เครื่องเล่นวีซีดีใช้กับวีซีดีและดีวีดี เหล่านี้เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจรวมเครื่องถ่ายทอดสัญญาณ คือ เครื่องแอลซีดีที่ใช้ถ่ายทอดสัญญาณจากคอมพิวเตอร์หรือเครื่องเล่นวีซีดีเข้าไว้ในเครื่องด้วย เพื่อนำสัญญาณภาพจากอุปกรณ์เหล่านั้นขึ้นจอภาพ

๓.สื่อเสียง (audio materials and equipment) เป็นวัสดุและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการสื่อสารด้วยเสียง อุปกรณ์เครื่องเสียงจะใช้ถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุแต่ละประเภทที่ใช้เฉพาะกับอุปกรณ์นั้นเพื่อเป็นเสียงให้ได้ยิน เช่น เครื่องเล่นซีดีใช้กับแผ่นซีดี เครื่องเล่น/ บันทึกเทปใช้กับเทปเสียง หรืออาจเป็นอุปกรณ์ในการถ่ายทอดสัญญาณเสียงดังเช่นวิทยุที่รับสัญญาณเสียงจากแหล่งส่งโดยไม่ต้องใช้วัสดุใดๆในการนำเสนอเสียง

วัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่เป็นตัวกลางหรือพาหนะในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะคติ ทักษะและประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน สื่อการสอนแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติพิเศษและมีคุณค่าในตัวของมันเองในการเก็บและแสดงความหมายที่เหมาะสมกับเนื้อหาและเทคนิควิธีการใช้อย่างมีระบบ ซึ่งสื่อการสอนมีคุณสมบัติพิเศษ ๓ ประการ คือ ๑. สามารถจัดยึดประสบการณ์กิจกรรมและการกระทำต่างๆ ไว้ได้อย่างคงทนถาวร ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ในอดีตหรือปัจจุบัน ทั้งในลักษณะของรูปภาพ เสียง และสัญลักษณ์ต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้ตามความต้องการ ๒. สามารถจัดแจงจัดการและปรุงแต่งประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ใช้ได้อย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเพราะสื่อการสอนบางชนิดสามารถใช้เทคนิคพิเศษเพื่อเอาชนะข้อจำกัดในด้านขนาด ระยะทาง เวลา และความเป็นนามธรรมของประสบการณ์ตามธรรมชาติได้ ๓.สามารถแจกจ่ายและขยายของข่าวสารออกเป็นหลายๆ ฉบับเพื่อเผยแพร่สู่คนจำนวนมาก และสามารถใช้อย่างซ้ำๆ ได้หลายๆ ครั้ง ทำให้สามารถแก้ปัญหาในด้านการเรียนการสอนต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

สื่อกับผู้เรียน เป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้ความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสนุกสนานและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายการเรียน

การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและกับผู้สอนด้วย ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้นช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

สื่อกับผู้สอนการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสุขสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้ การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มขึ้นด้วย สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามสื่อการสอนจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ดังนั้น ก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปใช้ ผู้สอนจึงควรจะได้ศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดีและข้อจำกัดอันเกี่ยวเนื่องกับตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง ตลอดจนการผลิตและใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้

หลักการเลือกสื่อการสอน การเลือกสื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยในการเลือกสื่อ ผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนให้แน่นอนเสียก่อน เพื่อใช้วัตถุประสงค์นั้นเป็นตัวชี้้นำในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีหลักการอื่น ๆ เพื่อประกอบการพิจารณา คือ

๑. สื่อนั้นต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน
๒. เลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ และเป็นสื่อที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มากที่สุด
๓. เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
๔. สื่อนั้นควรสะดวกในการใช้ วิธีใช้ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินไป
๕. เป็นสื่อที่มีคุณภาพเทคนิคการผลิตที่ดี มีความชัดเจนเป็นจริง
๖. มีราคาไม่แพงเกินไป หรือถ้าจะผลิตควรคุ้มกับเวลาและการลงทุน

และในส่วนประเด็นที่สำคัญอย่างหนึ่งคือต้องหลักการใช้สื่อการสอนภายหลังจากที่ผู้สอนได้เลือกและตัดสินใจแล้วว่า จะใช้สื่อประเภทใดบ้าง ในการสอน เพื่อให้เรียนสามารถเรียนรู้จากการถ่ายทอดเนื้อหาของสื่อได้ดีที่สุด ผู้สอนจำเป็นต้องมีหลักในการใช้สื่อการสอนตามลำดับดังนี้

-เตรียมตัวผู้สอน เป็นการเตรียมตัวในการอ่าน ฟังหรือดูเนื้อหาที่อยู่ในสื่อที่จะใช้ว่ามีเนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน และตรงกับที่ต้องการหรือไม่ ถ้าสื่อนั้นมีเนื้อหาไม่ครบ ผู้สอนจะเพิ่มโดยวิธีใดในจุดไหนบ้าง จะมีวิธีใช้สื่ออย่างไร เช่น ใช้ภาพนิ่งเพื่อเป็นการนำบทเรียนที่จะสอน แล้วอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนนั้น ต่อจากนั้นเป็นการให้ชมวีดิทัศน์เพื่อเสริมความรู้ และจบลงโดยการสรุปด้วยแผ่นโปสเตอร์หรือสไลด์ในโปรแกรม PowerPoint อีกครั้งหนึ่ง ขั้นตอนเหล่านี้ผู้สอนต้องเตรียมตัวโดยเขียนลงในแผนการสอนเพื่อการใช้สื่อได้ถูกต้อง

-เตรียมจัดสภาพแวดล้อม โดยการจัดเตรียมวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ให้พร้อม เตรียมสถานที่หรือห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม เช่น มีปากกาเขียนแผ่นโปสเตอร์พร้อม แผ่นโปสเตอร์ แถบวีดิทัศน์ที่นำมาฉายมีการกรอกลับตั้งแต่ต้นเรื่องโทรทัศน์ต่อเข้ากับเครื่องเล่นวีดิทัศน์เรียบร้อย ที่นั่งของผู้เรียนอยู่ในระยะที่เหมาะสม สภาพแวดล้อมและความพร้อมต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้ช่วยในการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกราบรื่นไม่เสียเวลา

-เตรียมพร้อมผู้เรียน เป็นการเตรียมผู้เรียนโดยมีการแนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดว่าเนื้อหาในสื่อเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมในการฟังดูหรืออ่านเนื้อหาจากสื่อเหล่านั้นให้เข้าใจได้ดีและ

สามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้ หรือหากผู้เรียนมีการใช้สื่อด้วยตนเองผู้สอนต้องบอกวิธีการใช้ในกรณีที่เป็นอุปกรณ์ที่ผู้เรียนจะต้องมีกิจกรรมอะไรบ้าง เช่น มีการทดสอบ การอภิปราย การแสดง หรือการปฏิบัติ เพื่อผู้เรียนจะเตรียมตัวได้ถูกต้อง

-การใช้สื่อ ผู้สอนต้องใช้สื่อให้เหมาะกับขั้นตอนที่เตรียมไว้แล้วเพื่อดำเนินการสอนได้อย่างราบรื่น และต้องควบคุมการเสนอสื่อให้ถูกต้อง เช่น การฉายวีดิทัศน์ ผู้สอนต้องปรับภาพที่ออกทางเครื่องรับโทรทัศน์ให้ชัดเจน ปรับเสียงอย่าให้ดังจนรบกวนห้องเรียนอื่นหรือค่อยเกินไปจนผู้เรียนที่นั่งอยู่หลังห้องไม่ได้ยิน ดูว่ามีแสงตกลงบนพื้นจอหรือไม่ หากใช้เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะต้องปรับระยะเครื่องฉายไม่ให้ภาพเบี้ยว (Keystone effect)

-การประเมินติดตามผล หลังจากมีการเสนอสื่อแล้ว ควรมีการประเมินและติดตามผลโดยการให้ผู้เรียนตอบคำถาม อภิปรายหรือเขียนรายงาน เพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้นอย่างถูกต้องหรือไม่ เพื่อผู้สอนจะสามารถทราบจุดบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนได้

ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนนั้นอาจใช้เฉพาะขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการสอน หรือจะใช้ในทุกขั้นตอนก็ได้ ดังนี้

-ขั้นนำสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียนสื่อที่ใช้ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้างๆ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเรียนในครั้งก่อนยังมีสื่อที่เน้นเนื้อหาเจาะลึกจริง อาจเป็นสื่อที่เป็นแนวปัญหาหรือเพื่อให้ผู้เรียนคิด และควรเป็นสื่อที่ง่ายต่อการนำเสนอในระยะเวลาอันสั้น เช่น ภาพ บัตรคำ หรือเสียง เป็นต้น

-ขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะจะให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียด เพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนจึงต้องเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอนหรืออาจจะใช้สื่อประสมก็ได้ ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อในขั้นนี้จะต้องเป็นสื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียดถูกต้องและชัดเจนแก่ผู้เรียน เช่น ของจริง แผ่นโปสเตอร์ กราฟ วิดีทัศน์ แผ่นวีซีดี หรือการทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

-ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียน ได้ทดลองนำความรู้ด้านทฤษฎีหรือหลักการที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในขั้นฝึกหัดโดยการลงมือฝึกปฏิบัติเอง สื่อในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่เป็นประเด็นปัญหา เทปเสียง สมุดแบบฝึกหัด ชุดการเรียนรู้หรือบทเรียนซีเอไอ เป็นต้น

-ขั้นสรุปบทเรียน เป็นการเน้นย้ำเนื้อหาให้มีความเข้าใจที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ขั้นสรุปนี้ควรใช้เพียงระยะเวลาสั้นๆ เช่น แผนภูมิ โพร่งใส กราฟ เป็นต้น

-ขั้นประเมินผู้เรียน เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือเข้าใจสิ่งที่เรียนไปถูกต้องมากน้อยเพียงใด และบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่สื่อในขั้นประเมินนี้มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหาบทเรียนโดยอาจมีภาพประกอบด้วยก็ได้ หรือบัตรคำหรือสื่อที่ใช้ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้มาถามอีกครั้งหนึ่ง และอาจเป็นการทดสอบโดยการปฏิบัติจากสื่อหรือการกระทำของผู้เรียน

สรุป การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตสื่อประกอบการสอนนั้น พระนิสิตสามารถใช้คอมพิวเตอร์ผลิตสื่อในการสอนธรรมะเพื่อไปใช้ในการอบรมธรรมะให้แก่เยาวชนหรือประกอบการ

สอนในห้องเรียนได้แก่ สื่อไม้ใช้เครื่องฉาย สื่อใช้เครื่องฉาย สื่อเสียง รวมไปถึงก่อนการไปสอนต้องเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเข้าไปสอน เช่น โดยเตรียมตัวผู้สอน เตรียมจัดสภาพแวดล้อม การใช้สื่อ และการประเมินติดตามผล สิ่งทั้งหลายเหล่านี้จะทำให้การผลิตสื่อในการเรียนการสอนของพระนิสิตประสบความสำเร็จได้

๓.๒.๕ การใช้เพื่อพิมพ์งานส่วนตัวหรืองานคณะสงฆ์

ในอดีตนั้นพระสงฆ์ใช้เครื่องพิมพ์ดีดในการจัดทำเอกสาร เอกสารงานประชุม ซึ่งมีความล่าช้า และไม่สามารถจัดแต่งรูปแบบ ลักษณะของตัวอักษรที่วิจิตรบรรจงได้ จึงถือได้ว่าเป็นปัญหาอย่างหนึ่งในการจัดพิมพ์งานเอกสาร และเพื่อให้เท่าทันกับโลกและสถานการณ์ปัจจุบัน พระนิสิตได้ใช้คอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดทำงานเอกสาร

จากการสัมภาษณ์ พระสมภาร จารุณโม^{๑๔} ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ปัจจุบันพระนิสิต สามารถใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดพิมพ์งานเอกสารโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องปริ้นซ์ได้คล่องตัวมากขึ้น เพราะความก้าวหน้าทันสมัยได้นำมาใช้พิมพ์งานให้เกิดประโยชน์ในการจัดทำเอกสารพิมพ์งานในรายวิชาต่างๆ ส่งอาจารย์ ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระอธิการประยงค์ สุนทโร^{๑๕} ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าพระสงฆ์มีความสามารถในการทำงานเอกสารมากขึ้นและมีความรวดเร็ว เพราะมีเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการทำงานทั้งในงานของตน เช่น พิมพ์งานส่งอาจารย์ในรายวิชาที่เข้าเรียนเข้าศึกษาหรือจะใช้คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์งานของคณะสงฆ์ ทำให้สามารถจัดทำเอกสารได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งการที่จะทำให้งานเกี่ยวกับเอกสารได้ก้าวหน้าไปได้เร็วขึ้นพระนิสิตต้องฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับการพิมพ์งานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการฝึกการพิมพ์งานด้วยตัวเอง โดยใช้คอมพิวเตอร์ของตน ในอีกส่วนหนึ่งพระนิสิตบางรูปก็จะเข้าสู่สถานการศึกษาที่เกี่ยวกับการสอนการพิมพ์โดยตรงเพื่อให้เกิดความชำนาญมากยิ่งขึ้น ในสมัยแต่ก่อนนั้นการพิมพ์งานเอกสารต้องใช้เครื่องพิมพ์ดีดเพียงอย่างเดียว การจะพิมพ์งานออกมาแต่ละครั้งถ้าฝีมือหรือความชำนาญของพระมีไม่มาก งานเอกสารที่พิมพ์ออกมาก็จะไม่เป็นที่ประทับใจเท่าใดนัก

ในสมัยปัจจุบัน พระนิสิตมีการใช้คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (PC) หรือ คอมพิวเตอร์แบบพกพา (notebook) ในการจัดพิมพ์เอกสารทำให้ได้ผลงานที่รวดเร็วขึ้น และมีความสวยงามยิ่งขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า พระนิสิตของวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการใช้พิมพ์งานเอกสาร ไม่ว่าจะเป็นงานส่วนตัวหรืองานคณะสงฆ์ได้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการให้สัมภาษณ์ของพระลำไพร สณฺญโม^{๑๖} ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพิมพ์งานไว้ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพิมพ์งานทำให้เกิดมีความคล่องตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งการใช้คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์งานเอกสารนั้นทำให้เห็นถึงประโยชน์ของการใช้คอมพิวเตอร์อันได้แก่

๑. การจัดเก็บเอกสาร การจัดเก็บเอกสารที่พิมพ์ขึ้นด้วยกระดานนั้น อาจจะสูญหายหรือฉีกขาดได้ง่าย แต่การจัดเก็บเอกสารในรูปของไฟล์ข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น ข้อมูลต่าง ๆ จะอยู่ครบถ้วน

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระสมภาร จารุณโม, ๔๘ ปี เลขานุการชั้นปีที่ ๑, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระอธิการประยงค์ สุนทโร, ๕๑ ปี เลขานุการชั้นปีที่ ๒, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระลำไพร สณฺญโม, ๓๖ ปี เลขานุการชั้นปีที่ ๔, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗

ตราบนานที่สื่อ ที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล เช่น ดิสก์เก็ต ฮาร์ดดิสก์ แผ่นซีดี ฯลฯ อยู่ในสภาพที่ดีและสมบูรณ์

๒. การค้นหาและการเรียกใช้ข้อมูล โปรแกรมประมวลผลคำจะมีความสามารถในการค้นหาข้อความหรือคำที่เรา ต้องการได้อย่างรวดเร็ว และยังสามารถค้นหาข้อความหรือคำ แล้วแทนที่ด้วยข้อความหรือคำใหม่ ได้โดยอัตโนมัติ ตลอดจนการเรียกใช้แฟ้มข้อมูลก็ทำได้โดยง่ายและสะดวก เพียงแต่ทราบชื่อไฟล์ และตำแหน่งที่จัดเก็บก็สามารถเรียกใช้ไฟล์ได้โดยสะดวกรวดเร็วไม่ยุ่งยากเหมือนกับการค้นหา และเรียกใช้เอกสารธรรมดา ซึ่งช่วยให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

๓. การทำสำเนา การทำสำเนาเอกสารด้วยเครื่องพิมพ์ดีดจะต้องใช้กระดาษคาร์บอน และสามารถ ทำสำเนาได้เพียงครั้งละ ๓-๔ แผ่นเท่านั้น ในขณะที่การทำสำเนาด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์สามารถทำ ได้อย่างไม่จำกัดและทุกสำเนามีความชัดเจนเท่าเทียมกัน

๔. การเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสาร การพิมพ์เอกสารด้วยเครื่องพิมพ์ดีด มักจะมีการพิมพ์ผิดอยู่เสมอ ๆ ทำให้เสียเวลา ในการแก้ไขเอกสาร ซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยาก นอกจากนี้เอกสารที่พิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ดีดก็ไม่ สวยงามเท่าที่ควร และจะปรากฏร่องรอยของการแก้ไขชุดลบ แต่ถ้าใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการ พิมพ์เอกสาร ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะหมดไป ซึ่งช่วยให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

๕. การจัดรูปแบบเอกสาร โปรแกรมประมวลผลคำมีความสามารถในการจัดทำรูปแบบเอกสารได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ เช่น การกั้นระยะหน้าและหลัง การใส่ข้อความหัวกระดาษและท้ายกระดาษ การจัด เอกสารหลายคอลัมน์ การจัดรูปแบบอัตโนมัติ ฯลฯ ช่วยให้เกิดความสะดวกในการทำงานเหนือกว่า การทำงานแบบเอกสารธรรมดา^{๑๗}

สรุปได้ว่า พระนิสิตได้ใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์ในการจัดพิมพ์เอกสารงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานพิมพ์งานเกี่ยวกับการศึกษาหรืองานการคณะสงฆ์รวมทั้งงานอื่นๆอีกด้วย

๓.๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกยุคใหม่ มีพัฒนาการด้านเทคโนโลยีเกิดขึ้นมาใหม่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มจำนวนมากขึ้น ในส่วนของเทคโนโลยีด้านต่างๆ ก็มีลูกเล่น มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พระนิสิตจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นเพื่อสนองตอบต่อการทำงานในด้านการศึกษาและงานคณะสงฆ์ในด้านต่างๆอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์พระจำเรญ อนุบาลโย^{๑๘} ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีนั้นคือ การจัดการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมจึงเป็นปัจจัยให้พระนิสิตต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านการศึกษาและในด้านอื่นๆอีกด้วย พระพรหมคุณาภรณ์ได้สรุปสังคมไทยมีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยีด้านข่าวสารข้อมูล หรือตัวข่าวสารข้อมูลได้เป็น ๔ ประเภทคือ

^{๑๗} ประโยชน์ของโปรแกรมประมวลผลคำ,[ออนไลน์] : แหล่งที่มา

<http://bellzazabell.blogspot.com/2011/02/3.html> [๔ ธันวาคม ๒๕๕๗]

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระจำเรญ อนุบาลโย, ๓๘ ปี เลขานุการห้องปี ๔ สาขารัฐศาสตร์, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑.พวกตื่นเต้น คนกลุ่มนี้คิดว่าเรานี้ทันสมัยได้เสฟข่าวสารที่ใหม่ๆแปลกๆมีของใหม่ๆ เข้ามา เราได้บริโภค แต่สัมผัสกับข่าวสารและเรื่องราวต่างๆอย่างผิวเผิน เรียกว่าตกอยู่ในกระแส ถูกกระแสพัดพาไหลไปเรื่อยๆ ไม่เป็นตัวของตัวเอง

๒.พวกตามทัน คนพวกนี้ก็ภูมิใจว่าเราทันแล้ว ข่าวเกิดที่ไหนๆรู้หมดแผ่นดินไหว เกิดอีโบลา อะไรที่ไหนรู้ทันหมด ตามทันแต่ไม่รู้ทันพวกนี้เยอะ รู้ตามข่าว แต่ไม่เข้าถึงความจริงของมัน

๓.พวกรู้ทัน ในกลุ่มนี้นอกจากตามทันแล้ว ยังรู้เข้าใจ เท่าทันมันด้วย ว่ามันเป็นมาอย่างไร มีคุณมีโทษ มีข้อดีข้อเสียอย่างไร จะมีทำอย่างไร ให้ได้ประโยชน์โดยไม่ถูกครอบงำ

๔.พวกอยู่เหนือมัน เป็นกลุ่มคนที่อยู่เหนือกระแส จึงจะสามารถจัดการกับกระแสได้ เป็นผู้สามารถใช้การเปลี่ยนแปลงให้เป็นประโยชน์ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับข่าวสาร ข้อมูลแบบเป็นนาย เป็นผู้จัดการ เป็นผู้ใช้น้อยอย่างแท้จริง^{๑๙}

พระสงฆ์ควรเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมโดยไม่ขัดกับพระธรรมวินัย เมื่อเทคโนโลยีมารวมเข้ากับสารสนเทศ จึงทำให้กลายเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology), ไอที (IT) หรือ เทคโนโลยีสารสนเทศ (information and communications technology), ไอซีที (ICT) หมายถึงเทคโนโลยีสำหรับการประมวลผลสารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมถึงการรับ-ส่ง, แปลง, จัดเก็บ, ประมวลผล, และ ค้นคืนสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นการรับ การประมวลผล และการแจกจ่าย สารสนเทศในรูปแบบเสียง ภาพ เนื้อหาที่เป็นข้อความและ ตัวเลข โดยระบบพื้นฐานหลักการไมโครอิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับคอมพิวเตอร์และระบบโทรคมนาคม ระบบสารสนเทศ (Information System หรือ IS) คือ ระบบที่ประกอบด้วยคอมพิวเตอร์และโปรแกรมประยุกต์ที่สามารถรับข้อมูลต่าง ๆ มา บันทึกไว้ แล้วนำข้อมูลนั้นมาจัดทำเป็นสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้^{๒๐}

หากจะว่าโดยสรุปเทคโนโลยีสารสนเทศคือคอมพิวเตอร์ โปรแกรม คน ข้อมูลข่าวสารและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ถ้าหากมีเพียงเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ไม่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต ก็ไม่น่ามีปัญหาอะไร แต่เมื่อพระต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตจึงมีประเด็นที่ปลีกย่อยอีก มาก เพราะทางด่วนสายนี้มีทั้งสิ่งที่เป็นคุณและเป็นโทษต่อการประพฤติศีลธรรม วินัย พระสงฆ์เมื่ออยู่ในสังคมอินเทอร์เน็ตควรใช้อย่างไร เรื่องนี้เป็นประเด็นปัญหาที่พระสงฆ์ถูกโจมตีมาก เพราะมีบางรูปเข้าไปดูเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมกับสมณภาวะ องค์การสงฆ์จะมีวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างไร ในส่วนที่เป็นประโยชน์เราปฏิเสธไม่ได้ว่าปัจจุบันมีวัด องค์การสงฆ์จำนวนมากที่ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา วิธีแก้ปัญหาที่เรียบง่ายและได้ผลที่สุดคือให้วางเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ในสถานที่เปิดเผย ไม่เปิดโอกาสให้อยู่ผู้เดียว เพราะอาจพลั้งเผลอเข้าไปดูเว็บที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย พระนิสิตที่ใช้อินเทอร์เน็ตต้องมีหลักธรรมในการใช้อินเทอร์เน็ต

^{๑๙} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ไอที ภายใต้วรรณธรรมแห่งปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร:ธรรมสภา, ๒๕๔๐), หน้า ๔๔.

^{๒๐} ยืน ภู่วรรณ , พจนานุกรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต, (กรุงเทพมหานคร:ซีเอ็ดยุคเข็ญ, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐๗.

หลักธรรมสำหรับนักเสพอินเทอร์เน็ต

ข้อมูล ในโลกไซเบอร์มีทั้งคุณและโทษ ในการกำหนดรู้โลกแห่งเทคโนโลยีนั้น พระพรหมคุณาภรณ์ ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติเมื่อต้อง สัมพันธ์กับข่าวสารข้อมูลในยุคปัจจุบัน โดยใช้หลักปฏิสัมพันธ์ ในชุมชนกติกาย ปฏิสัมพันธ์ามรรค^{๒๑}

๑.อัตตปฏิสัมพันธ์ ปัญญาแตกฉานในอรรถ ปรีชาแจ้งในความหมาย เห็นข้อธรรมหรือความย่อ ก็สามารถแยกแยะอธิบายขยายความออกไปได้โดยพิสดาร เห็นเหตุอย่างหนึ่งก็สามารถคิดแยกแยะกระจายเชื่อมโยงต่อกันไปได้จนล่วงรู้ถึง ผล เมื่อต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี แม้จะมีเนื้อหาเพียงน้อยนิดก็รู้ความหมายและสามารถขยายความออกไปได้

๒. อัมมปฏิสัมพันธ์ ปัญญาแตกฉานในธรรม ปรีชาแจ้งในหลัก เห็นอรรถอธิบายพิสดาร ก็สามารถจับใจความมาตั้งเป็นกระทู้หรือหัวข้อได้ เห็นผลอย่างหนึ่งก็สามารถสืบสาวไปหาเหตุได้ การเสพเทคโนโลยีแม้จะมีเนื้อหาหลากหลาย แต่ก็สามารถจับสาระสำคัญได้

๓.นิรุตติปฏิสัมพันธ์ หมายถึงปัญญาแตกฉานในนิรุตติ ปรีชา แจ้งในภาษา รู้ศัพท์ถ้อยคำ บัญญัติและภาษาต่างๆ เข้าใจใช้คำพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจและเห็นตามได้ เมื่อรับรู้แล้วพูดสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้

๔.ปฏิภาณปฏิสัมพันธ์ หมายถึงปัญญาแตกฉานในปฏิภาณ ปรีชาแจ้งในความคิดทันการ มีไหวพริบซึมซาบในความรู้ที่มีอยู่ เอามาเชื่อมโยงเข้าสร้างความคิดและเหตุผลขึ้นใหม่ ใช้ประโยชน์ได้ สบเหมาะ เข้ากับเหตุการณ์ เมื่อเสพแล้วสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เก่าสังเคราะห์จนเป็นองค์ความรู้ใหม่ นำไปใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์ได้

ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศหากถือตามปฏิสัมพันธ์คือรู้ความหมายขยายความได้ จับประเด็นสำคัญได้ สื่อสารถ่ายทอดเป็น และใช้ความรู้ได้ถูกเรื่องทันการณ์ ข้อมูล ข่าวสารในโลกไซเบอร์ บางครั้งมีเพียงน้อยนิดและกระจัดกระจาย เราต้องนำมาอธิบายขยายความให้ได้ บางครั้งมีข้อมูลมหาศาลก็ต้องย่อความจับประเด็นให้ได้ จากนั้นนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์จนกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ และนำเสนอออกไปให้ สังคมได้รับรู้ได้ หลักปฏิสัมพันธ์นั้นพระสารีบุตรได้อธิบายไว้ในสญเจตนิยวรรค อังคุตรนิกาย จตุกกนิบาต^{๒๒}

ความว่า ดูกุราวุโสทั้งหลาย เราอุปสมบทแล้วได้กึ่งเดือน ก็ได้กระทำให้แจ้งอรรถปฏิสัมพันธ์ โดยเป็นส่วน โดยจำแนก เราย่อมบอก แสดง บัญญัติ แต่งตั้งเปิดเผย จำแนก กระทำให้ง่ายซึ่งอรรถปฏิสัมพันธ์ ธรรมปฏิสัมพันธ์ นิรุตติปฏิสัมพันธ์ ปฏิภาณ ปฏิสัมพันธ์ โดยอเนกปริยาย โดยเป็นส่วน โดยจำแนกเราย่อมบอก แสดง บัญญัติ แต่งตั้ง เปิดเผย จำแนก กระทำให้ง่ายซึ่งปฏิภาณปฏิสัมพันธ์ นั้นโดยอเนกปริยาย ก็ผู้ใดแลพึงมีความสงสัยหรือเคลือบแคลงผู้นั้น พึงถามเรา เราพึงพยากรณ์” หากพระสารีบุตรยังอยู่ท่านคงให้คำตอบได้ แต่เมื่อท่านไม่อยู่เราก็สามารถศึกษาจากพระไตรปิฎกและนำมาอธิบายเชื่อมโยง กับสิ่งที่ได้พบเห็นได้ นั่นจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ที่ “ไม่ตาย”ไปตามกาลเวลา

^{๒๑} ขุ.ปฎิ. (ไทย) ๓๑/๒๖๘/๙๖.

^{๒๒} อ. จตุ. (ไทย) ๒๑/๑๗๒/๑๕๔.

เคนนิชิ โอมาเอะชาวญี่ปุ่น(Kenichi Ohmae, The next global Stage)ได้กล่าวถึงความก้าวหน้าของประเทศต่างๆไว้อย่างน่าคิดว่า “ในภูมิภาคที่หวังจะก้าวหน้าประชาชนต้องรู้อย่างน้อยสามภาษาคือภาษาของตนเอง ภาษาอังกฤษ และภาษาเทคโนโลยี ซึ่งในสมัยนี้คือภาษาคอมพิวเตอร์ ประกอบกับระบบอินเทอร์เน็ต” หากพระสงฆ์ศึกษาภาษาของตนเองคือพระไตรปิฎก ศึกษาภาษาโลกคือภาษาอังกฤษ และภาษาเทคโนโลยี

ดังนั้นหากพระสงฆ์เข้าใจสถานะของตนเองแล้ว เทคโนโลยีสารสนเทศก็คือวิชาการอย่างหนึ่งที่พระควรศึกษาและคณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้พระได้มีโอกาสศึกษาให้มากขึ้น โดยใช้หลักปฏิสัมพันธ์คือ รู้จักความหมาย รู้จักหลักการ รู้จักภาษาหรือศัพท์เฉพาะต่างๆและสามารถคิดต่อได้ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทันและนำไปอธิบาย หลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้กับคนร่วมสมัยเข้าใจได้ พระสงฆ์ก็จะอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปอีกนาน

๓.๔ ประโยชน์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยี

ชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับสารสนเทศต่าง ๆ มากมาย การอยู่รวมเป็นสังคมของมนุษย์ทำให้ต้องสื่อสารถึงกัน ต้องติดต่อและทำงานหลายสิ่งหลายอย่างร่วมกันสมองของเราต้องจดจำสิ่งต่าง ๆ ไว้มากมาย ต้องจดจำรายชื่อผู้ที่เราเกี่ยวข้องด้วย จดจำข้อมูลต่าง ๆ ไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในภายหลัง สังคมจึงต้องการความเป็นระบบที่มีรูปแบบชัดเจน เช่น การกำหนดเลขบ้าน ชื่อถนน อำเภอ จังหวัด ทำให้สามารถติดต่อส่งจดหมายถึงกันได้ เลขบ้านเป็นสารสนเทศอย่างหนึ่งที่ใช้ทำงานกันอยู่ เพื่อให้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เป็นระบบมากขึ้น จึงมีการจัดการสารสนเทศเหล่านั้นในลักษณะเชิงระบบ เช่น ระบบทะเบียนราษฎร มีการใช้เลขประจำตัวประชาชน ซึ่งเป็นเลขรหัส ๑๓ ตัว แต่ละตัวจะมีความหมายเพื่อใช้ในการตรวจสอบ เช่น แบ่งตามประเภท ตามถิ่นที่อยู่ การเข้ารับการศึกษาในโรงพยาบาลก็ต้องมีการลงทะเบียน การสร้างเวชระเบียน ระบบเสียภาษีก็มีการสร้างรหัสประจำตัวผู้เสียภาษี นอกจากนี้มีการจดทะเบียนรถยนต์ ทะเบียนการค้า ทะเบียนโรงงาน การใช้สารสนเทศเกี่ยวข้องกับทุกคน การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีความจำเป็น ปัจจุบันเราใช้จ่ายเงินซื้อสินค้าด้วยบัตรเครดิต เบิกเงินด้วยบัตรเอทีเอ็ม การโอนย้ายข้อมูลในลักษณะอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวข้องกับเรามากขึ้น

เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเทคโนโลยีแห่งศตวรรษนี้ ที่ใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลจำนวนมากได้รับการบันทึกไว้ในรูปแบบที่ให้เครื่องจักรอ่านได้ เช่น อยู่ในแถบบันทึก แผ่นบันทึก แผ่นซีดีรอม ดังจะเห็นเอกสารหรือหนังสือ หรือสารานุกรมบรรจุในแผ่นซีดีรอม หนังสือทั้งตู้อาจเก็บในแผ่นซีดีรอมเพียงแผ่นเดียว การสื่อสารข้อมูลที่เห็นเด่นชัดขณะนี้ และกำลังมีบทบาทมากอย่างหนึ่ง คือ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคือการส่งข้อความถึงกันโดยส่งผ่านคอมพิวเตอร์ กล่าวคือผู้ใช้นั่งอยู่หน้าจอภาพ พิมพ์ข้อความเป็นจดหมายหรือเอกสาร พิมพ์เลขที่อยู่ของไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ของผู้รับและส่งผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผู้รับก็สามารถเปิดคอมพิวเตอร์ของผู้รับเพื่อค้นหาจดหมายได้และสามารถตอบโต้กลับได้ทันที เทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ เป็นเรื่องที่รวมไปถึงการรวบรวม การจัดเก็บข้อมูลการจัดการข้อมูลและประมวลผลข้อมูล ข้อมูลที่จัดเก็บ ต้องมีการตรวจสอบเพื่อความถูกต้อง จัดรูปแบบเพื่อให้อยู่ในรูปแบบที่ประมวลผลได้ เช่น การเก็บนามบัตรของเพื่อนหรือบุคคลที่มีการติดต่อซึ่งมีจำนวนมาก เรา

อาจหากล่องพลาสติกมาใส่นามบัตร มีการจัดเรียงนามบัตรตามอักษรของชื่อ สร้างดัชนีการเรียกค้นเพื่อให้หยิบค้นได้ง่าย เมื่อไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทมาก ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการจัดเก็บในลักษณะบัตรมาเป็นการจัดเก็บข้อมูลไว้ในแผ่นบันทึก โดยมีระบบการจัดเก็บและประมวลผลลักษณะเดียวกับที่กล่าว เมื่อต้องการเพิ่มเติมปรับปรุงข้อมูลหรือเรียกค้นก็นำแบบบันทึกนั้นมาใส่ในไมโครคอมพิวเตอร์ทำการเรียกค้น แล้วแสดงผลบนจอภาพหรือพิมพ์ออกทางเครื่องพิมพ์

การจัดการข้อมูลด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ทำได้สะดวก ไมโครคอมพิวเตอร์จึงเป็นที่นิยมสำหรับการจัดการข้อมูลในยุคปัจจุบัน ขณะเดียวกันไมโครคอมพิวเตอร์ก็มีราคาลดลงและมีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น จึงเชื่อแน่ว่าบทบาทของการจัดการข้อมูลในชีวิตประจำวันจะเพิ่มมากขึ้นต่อไป โครงสร้างและรูปแบบของข้อมูลที่ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ เป็นโครงสร้างที่จะต้องมียูนิฟอร์มชัดเจนและแน่นอน การจัดการข้อมูลจึงต้องมีข้อตกลงเฉพาะ เช่น การกำหนดรหัสเพื่อใช้ในการแยกแยะข้อมูล รหัสจึงมีความสำคัญ เพราะคอมพิวเตอร์สามารถแยกแยะข้อมูลด้วยรหัสได้ง่าย ลองนึกดูว่าหากมีข้อมูลจำนวนมากแล้วให้คอมพิวเตอร์ค้นหาโดยค้นหาตั้งแต่นำหน้าแรกเป็นต้นไป การดำเนินการเช่นนี้ กว่าจะค้นพบอาจไม่ทันต่อความต้องการ การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลจึงต้องมีการกำหนดเลขรหัส เช่น รหัสประจำตัวประชาชน รหัสเลขทะเบียนคนไข้ รหัสทะเบียนรถยนต์ ทะเบียนใบขับขี่ เป็นต้น การจัดการในลักษณะนี้จึงต้องมีการสร้างระบบเพื่อความเหมาะสมกับการทำงานของคอมพิวเตอร์เป็นสำคัญ

ข้อเด่นของการประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ นอกจากเรื่องความเร็วและความแม่นยำแล้วยังเป็นเรื่องของการคัดลอกและแจกจ่ายข้อมูลไปยังผู้ใช้ได้สะดวก ข้อมูลที่เก็บในรูปแบบสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์สามารถเปลี่ยนถ่ายระหว่างตัวกลางได้ง่าย เช่น การสำเนาระหว่างแผ่นบันทึกข้อมูลสามารถทำเสร็จได้ในเวลาไม่นาน ด้วยความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมในยุคของสารสนเทศ การปรับตัวของสังคมจึงต้องเกิดขึ้น ประเทศที่เจริญแล้วประชากรส่วนใหญ่จะอยู่กับเครื่องจักรเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศมีเครือข่ายการให้บริการใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นหลายอย่าง ขณะที่เรายู่บ้าน อาจใช้โทรศัพท์ติดต่อเข้าระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (internet) เพื่อขอเรียกดูราคาสินค้า ขอดูข่าวเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ ข่าวกวามเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเมือง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา นอกจากนี้ยังมีระบบการสั่งซื้อของผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แม่บ้านใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัวที่บ้านต่อเชื่อมผ่านเครือข่ายสายโทรศัพท์ไปยังห้างสรรพสินค้า เพื่อเปิดดูรายการสินค้าและราคา แม่บ้านสามารถสั่งซื้อได้เมื่อต้องการ บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศที่กำลังเปลี่ยนแปลงสังคมนี้เอง ผลักดันให้เราต้องศึกษาหาความรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ กระทรวงศึกษาธิการได้เพิ่มเติมหลักสูตรเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เข้าไปในหลักสูตรมัธยมศึกษาหลายรายวิชา โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนของชาติได้มีโอกาสเรียนรู้เทคโนโลยีเหล่านี้ หากไม่หาทางปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและเรียนรู้ให้เข้าใจ เพื่อไม่มีการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม เราจะตกเป็นทาสของเทคโนโลยี เราจะเป็นเพียงผู้ใช้ที่ต้องเสียเงินตราให้ต่างประเทศอีกมากมาย^{๒๓}

^{๒๓} พรทิพย์ ทานะมัย, **ประโยชน์ที่ได้จากเทคโนโลยีสารสนเทศ**, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/lopburi/pornthip_t/computer/sec01p06.html [๔ สิงหาคม ๒๕๕๗]

ประโยชน์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้นมีอยู่หลายด้าน ผู้วิจัยขอนำเสนอประโยชน์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังต่อไปนี้

๑. การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ใช้ในระบบติดต่อสื่อสารคมนาคม เพื่อติดต่อสื่อสารให้รวดเร็วขึ้น มีการประยุกต์มาใช้กับเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน เช่น ใช้ควบคุมระบบไฟฟ้าภายในบ้าน เป็นต้น

๒. เสริมสร้างความเท่าเทียมในสังคมและการกระจายโอกาส ทำให้เกิดการกระจายไปทั่วทุกหนแห่ง ทำให้มีการกระจายโอกาสการเรียนรู้ มีการใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล การกระจายการเรียนรู้ไปยังถิ่นห่างไกลนอกจากนี้ในปัจจุบันมีความพยายามที่ใช้ระบบการรักษาพยาบาลผ่านเครือข่ายสื่อสาร

๓. สารสนเทศกับการเรียนการสอนในโรงเรียน การเรียนการสอนในโรงเรียนมีการนำคอมพิวเตอร์และเครื่องมือประกอบช่วยในการเรียนรู้ เช่น วีดิทัศน์ คำนวนระดับคะแนน

๔. เทคโนโลยีสารสนเทศกับสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหลายอย่างจำเป็นต้องใช้สารสนเทศ เช่น การดูแลรักษาป่า จำเป็นต้องใช้ข้อมูล มีการใช้ภาพถ่ายดาวเทียม การพยากรณ์อากาศ การเก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพน้ำในแม่น้ำต่าง ๆ การตรวจวัดมลภาวะ ตลอดจนการใช้ระบบการตรวจวัดระยะไกลมาช่วย ที่เรียกว่า “โทรมาตร” เป็นต้น

๕. เทคโนโลยีสารสนเทศกับการป้องกันประเทศ กิจการทางด้านการทหารมีการใช้เทคโนโลยีอาวุธยุทโธปกรณ์สมัยใหม่ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และระบบควบคุม

๖. การผลิตในอุตสาหกรรม และการพาณิชย์กรรม การแข่งขันทางด้านการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมจำเป็นต้องหาวิธีการในการผลิตให้ได้มาก และราคาถูกลงทำให้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทมาก มีการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารและการจัดการ การดำเนินการและยังรวมไปถึงการให้บริการกับลูกค้า เพื่อให้ซื้อสินค้าได้สะดวกขึ้น

๗. เปลี่ยนรูปแบบการบริการเป็นแบบกระจาย เมื่อมีการพัฒนาระบบข้อมูล และการใช้ข้อมูลได้ดี การบริการต่าง ๆ จึงเน้นรูปแบบการบริการแบบกระจาย ผู้ใช้สามารถสั่งซื้อสินค้าจากที่บ้าน สามารถสอบถามข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์

๘. อำนวยความสะดวก สำหรับการดำเนินการในหน่วยงานต่าง ๆ ปัจจุบันทุกหน่วยงานต่างพัฒนาระบบรวบรวมจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในองค์การประเทศไทยมีระบบทะเบียนราษฎรที่จัดทำด้วยระบบ ระบบเวชระเบียนในโรงพยาบาล ระบบการจัดเก็บข้อมูลภาษีในองค์การทุกระดับเห็นความสำคัญที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

๙. ช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ในการประกอบกิจการทางด้านเศรษฐกิจ การค้า และการอุตสาหกรรม จำเป็นต้องหาวิธีในการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารเข้ามาช่วยทำให้เกิดระบบอัตโนมัติ

๑๐. เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมสารสนเทศ

๑๑. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากระบบแห่งชาติไปเป็นเศรษฐกิจโลก ที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของโลกผูกพันกับทุกประเทศ ความเชื่อมโยงของเครือข่ายสารสนเทศทำให้เกิดสังคมโลกาภิวัตน์

๑๒. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้องค์กรมีลักษณะผูกพัน มีการบังคับบัญชาแบบแนวราบมากขึ้น หน่วยธุรกิจมีขนาดเล็กลง และเชื่อมโยงกันกับหน่วยธุรกิจอื่นเป็นเครือข่าย การดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันกันในด้านความเร็ว โดยอาศัยการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารโทรคมนาคมเป็นตัวสนับสนุน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว

๑๓. เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเทคโนโลยีแบบสุนทรียสัมผัส และสามารถตอบสนองตามความต้องการการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ที่เลือกได้เอง

๑๔. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดสภาพทางการทำงานแบบทุกสถานที่และทุกเวลา

๑๕. เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดการวางแผนการดำเนินการระยะยาวขึ้น อีกทั้งยังทำให้วิธีการตัดสินใจ หรือเลือกทางเลือกได้ละเอียดขึ้น

๑๖. เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมสารสนเทศ

๑๗. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากระบบแห่งชาติไปเป็นเศรษฐกิจโลก ที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของโลกผูกพันกับทุกประเทศ ความเชื่อมโยงของเครือข่ายสารสนเทศทำให้เกิดสังคมโลกาภิวัตน์

๑๘. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้องค์กรมีลักษณะผูกพัน มีการบังคับบัญชาแบบแนวราบมากขึ้น หน่วยธุรกิจมีขนาดเล็กลง และเชื่อมโยงกันกับหน่วยธุรกิจอื่นเป็นเครือข่าย การดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันกันในด้านความเร็ว โดยอาศัยการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารโทรคมนาคมเป็นตัวสนับสนุน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว

๑๙. เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเทคโนโลยีแบบสุนทรียสัมผัส และสามารถตอบสนองตามความต้องการการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ที่เลือกได้เอง

๒๐. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดสภาพทางการทำงานแบบทุกสถานที่และทุกเวลา

๒๑. เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดการวางแผนการดำเนินการระยะยาวขึ้น อีกทั้งยังทำให้วิธีการตัดสินใจ หรือเลือกทางเลือกได้ละเอียดขึ้น^{๒๔}

ในอีกส่วนหนึ่งปัจจุบันนี้คอมพิวเตอร์กำลังมีบทบาทต่อการศึกษาด้านภาษา เป็นเพราะว่าแต่เดิมนั้น คอมพิวเตอร์มีบทบาท เฉพาะการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะคอมพิวเตอร์ได้รับการประดิษฐ์ขึ้นในประเทศที่ใช้ ภาษาอังกฤษ แต่ในขณะนี้สังคมข่าวสารไม่ได้จำกัดกันในการรับรู้สารนิเทศในภาษาอื่นๆ มีการสร้างโปรแกรมภาษาต่างๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สเปน และแม้แต่ภาษาทางด้านตะวันออก เช่น ภาษาอารบิก จีน ฮิบรู ญี่ปุ่น เกาหลี การสร้างโปรแกรมภาษาต่างๆ จัดทำโดยผู้ที่รู้ภาษานั้นๆ โดยตรง หรือผู้ที่สนใจในการสร้างโปรแกรมภาษาต่างๆ เช่น การสร้างโปรแกรม การใช้ภาษาไทย หรือ ภาษาลาว ตลอดจนการใช้โปรแกรมภาษาพม่า ซึ่งประดิษฐ์ขึ้นโดย วิศวกรไทย คอมพิวเตอร์จะเป็นตัวกลางในการขจัดปัญหาเรื่องความไม่เข้าใจภาษาระหว่าง คนชาติในอนาคต ในประเทศสหรัฐอเมริกา คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลมีบทบาทในด้าน การศึกษา มีการใช้คอมพิวเตอร์ มากขึ้นในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา คอมพิวเตอร์มีบทบาทต่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ทางด้านการศึกษาได้ เป็นอย่างดีไม่เฉพาะแต่

^{๒๔} ประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ, [ออนไลน์] แหล่งที่มา:

<http://montfort40651.blogspot.com> [๔ สิงหาคม ๒๕๕๗]

ภายในสถานศึกษาเท่านั้น บริษัทเอกชนต่าง ๆ สามารถนำคอมพิวเตอร์ มาใช้ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของตน ให้ได้รับการศึกษา หรือฝึกอบรมในงานหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ดีด้วย การใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการศึกษา จะเป็นเรื่องธรรมดาในระบบการศึกษาต่อไป

โดยสรุปแล้ว ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นพระนิสิตได้รับประโยชน์ในด้านการติดต่อสื่อสารทำให้สามารถสื่อสารกันได้รวดเร็ว ทันสมัย และประโยชน์ในด้านการศึกษาที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา และใช้เป็นเครื่องมือในการสอน

๓.๕ โทษของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต

นับตั้งแต่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทมากในชีวิตประจำวันของพระนิสิต การใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งหมายถึงการใช้เทคโนโลยีไปในด้านต่างๆ ซึ่งแน่นอนที่ทุกสิ่งย่อมมีทั้งคุณและโทษ มีโอกาสเกิดขึ้นได้แก่พระนิสิตได้ ซึ่งโทษของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตอาจจำแนกออกเป็น ๒ ประเด็นดังนี้ ได้แก่

๓.๕.๑ โทษที่มีผลต่อสุขภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากเกินไปจนเกิดความจำป็นยอมนำให้เกิดโทษต่อสุขภาพได้ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ที่ทำให้เกิดโทษต่อสุขภาพ เช่น ทำให้เกิดโรคหุนหวกและหุดับ มีอาการปวดศีรษะ ทำให้ผิวหน้าอักเสบ เสี่ยงต่อการเป็นโรคเนื้องอกในสมอง เป็นโรคสมาธิสั้น เป็นโรคอ้วนและคอเรสเทอรอลสูงได้ ซึ่งการทำกิจกรรมอะไรก็ตามเกี่ยวกับเทคโนโลยีจอใหญ่ จอเล็ก ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต การนั่งนาน ๆ จ้องนาน ๆ ไม่พ่นเป็นภาระดวงตา นิ้ว มือ แขน ไหล่ หลัง ก้น และขา ไม่ว่าสามเณร พระภิกษุหนุ่ม พระสังฆาธิการที่เข้ามาศึกษาในวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ หลายคนจะฝันทนเพื่อความรู้ อยากรู้ อยากเห็น ด้วยความเพลิดเพลินทางอารมณ์ ต้องการรู้เหนือผู้อื่น ต้องการเป็นหนึ่งว่าข้าแน่ รู้ทุกอย่างที่คนอื่นไม่รู้ เพื่อจะเด่นในงานของตนเอง จึงเป็นที่มาของโรคเงิบซึ่งเป็นภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ผลกระทบด้านร่างกาย คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับดวงตา และโรคทางกล้ามเนื้อกระดูก ซึ่งจะให้มีโรคประจำตัวไปจนกระทั่งแก่เฒ่า และทำให้เป็นทุกข์ตลอดชีวิต

โรคเกี่ยวกับดวงตา การจ้องหน้าจคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นเวลานาน ถ้าระดับที่วางความสว่างไม่เหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อระบบของการกลอกตา ระบบกล้ามเนื้อและประสาท ซึ่งจะเกิดหลังจากใช้สายตานานผิดปกติ ทำให้เกิดอาการดวงตาล้า ดวงตาตึงเครียด ตาเข้ตาแดง แสบ ส่วนการเล่นเกมส์ อพเดทข้อมูล บนสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หากอยู่ในท่าที่ไม่เหมาะสมเป็นเวลานานอาจทำให้ปวดคอ ปวดหลังได้เช่นกัน ส่วนการใช้นิ้วมือเป็นเวลานาน อันตรายส่วนนี้คงไม่มาก คือ อาจทำให้ปวดเมื่อยข้อ นิ้วมือ เท่านั้น

๓.๕.๒ โทษที่มีผลต่อสังคมสงฆ์ พระนิสิตแม้ว่าจะเข้ามาศึกษาในวิทยาลัยสงฆ์เป็นนิสิตของวิทยาลัยแล้วก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของคณะสงฆ์ด้วย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากเกินไปจนเกิดความจำป็นก็จะเกิดโทษต่อองค์กรสงฆ์ได้ ดังเช่น

- พระเล่นโทรศัพท์ เฟซบุ๊กใช้เป็นช่องทางในการจีบสีกา ตัดพ้อความรัก จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนได้

- ทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกับฆราวาส หรือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนในสังคมโลก การแพร่ของวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมอีกสังคมหนึ่งเป็นการสร้างค่านิยมใหม่ให้กับสังคมที่รับวัฒนธรรมนั้น ซึ่งอาจก่อให้เกิด ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ขึ้นในสังคมพระนิสิต

- ทำให้เกิดผลด้านศีลธรรม การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วในระบบเครือข่ายก่อให้เกิดโลกไร้พรมแดน พระนิสิตบางท่านอาจมีการหมกมุ่นเกินไปในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อาจทำให้เกิดการละเมิดศีลของตน จนไปถึงออกข่าวคราวในทางที่ไม่ดีมีผลกระทบต่อสังคมสงฆ์ได้

-การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในสังคมลดน้อยลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร และการทำงาน แต่ในอีกด้านหนึ่งการมีส่วนร่วมของกิจกรรมทางสังคมที่มีการพบปะสังสรรค์กันจะมีน้อยลง สังคมเริ่มห่างเหินจากกัน

สรุปได้ว่า โทษของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต จำแนกออกเป็น ๒ ประเด็น ดังนี้ ได้แก่ โทษที่มีผลต่อสุขภาพ ทำให้เกิดโรคหุนหวนและหูดับ มีอาการปวดศีรษะ ทำให้ผิวหนังอักเสบ เสี่ยงต่อการเป็นโรคเนื้องอกในสมอง เป็นโรคสมาธิสั้น เป็นโรคอ้วนและคอเรสเตอรอลสูง โทษที่มีผลต่อสังคมสงฆ์ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนได้ ทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกับฆราวาส ทำให้เกิดผลด้านศีลธรรม การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในสังคมลดน้อยลง

๓.๖ บทสรุป

การปฏิสัมพันธ์กับโลกตามหลักอายตนะ ๖ นั้นพระนิสิตต้องรู้จักวางท่าที ที่เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตนั้น จะต้องสำรวจระวังทุกอย่างในอายตนะทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ในการใช้อย่างแท้จริง ไม่ติดในวัตถุสิ่งของทางเทคโนโลยีจนเกินไป และต้องไม่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเกินความพอดีจนกระทบต่อสายตาผู้พบเห็น ถูกมองไปในทางลบ จนทำให้มีผลกระทบต่อศรัทธาของชาวพุทธ

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตในด้านต่างๆ แสดงให้เห็นว่า พระนิสิตของวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์ไปได้หลายประการเช่น การใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลด้านการศึกษา เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของพระนิสิตการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลทางการศึกษาของพระนิสิตนั้น เป็นไปเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในรายวิชาที่ได้ทำการศึกษา ให้เกิดความรวดเร็วในการทำงาน และเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต พระนิสิตเองก็ต้องระวังให้ดีในเรื่องของการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านั้น เพราะในความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย ก็มีสิ่งที่ไม่ดีที่พระนิสิตต้องปิดกั้นไว้ไม่ไปเกี่ยวข้อง เพราะอาจทำให้เกิดผลที่ไม่ดีต่อพระนิสิตตามมามากมายหลังก็ได้

การใช้เพื่อติดต่อสื่อสารทำให้สะดวกในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตเพื่อการสื่อสารนั้นก็เพื่อประโยชน์ต่อพระศาสนาในสังคมยุคใหม่ในปัจจุบันไม่ที่จะเป็นการสื่อสารเพื่อรับนิมนต์ หรือช่วยงานพระศาสนาในส่วนอื่นๆ ซึ่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารนั้นพระนิสิตก็ต้องใช้อย่างมีสติ สำรวมระวังให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นพระซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของชาวพุทธ

การใช้เพื่อเป็นสื่อในการเจริญจิตภาวนา เป็นประโยชน์ที่เอื้อต่อการเจริญสมาธิ การใช้สื่อสารสนเทศเพื่อเป็นสื่อในการเจริญจิตภาวนานั้น พระนิสิตสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปประกอบการเจริญจิตภาวนาได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเสียงที่ใช้เปิดประกอบการนั่งปฏิบัติธรรม การใช้เปิดสื่อธรรมะประกอบการเจริญสติ เหล่านี้ถือว่าเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประกอบการเจริญจิตภาวนาได้อีกทาง

การใช้ผลิตสื่อประกอบการสอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสอนธรรมให้แก่เด็กนักเรียน ในโรงเรียนต่างๆ ได้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตสื่อประกอบการสอนนั้น พระนิสิตสามารถใช้คอมพิวเตอร์ผลิตสื่อในการสอนธรรมะเพื่อไปใช้ในการอบรมธรรมะให้แก่เยาวชนหรือประกอบการสอนในห้องเรียนได้แก่ สื่อไม่ใช้เครื่องฉาย สื่อใช้เครื่องฉาย สื่อเสียง รวมไปถึงก่อนการไปสอนต้องเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเข้าไปสอน เช่น โดยเตรียมตัวผู้สอน เตรียมจัดสภาพแวดล้อม การใช้สื่อ และการประเมินติดตามผล สิ่งทั้งหลายเหล่านี้จะทำให้การผลิตสื่อในการเรียนการสอนของพระนิสิตประสบความสำเร็จได้

การใช้เพื่อพิมพ์งานส่วนตัวหรืองานคณะสงฆ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พระสงฆ์เข้าใจสภาวะของตนเองแล้ว เทคโนโลยีสารสนเทศก็คือวิชาการอย่างหนึ่งที่พระควรศึกษา และคณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้พระได้มีโอกาสศึกษาให้มากขึ้น โดยใช้หลักปฏิสัมพันธ์คือรู้จักความหมาย รู้จักหลักการ รู้จักภาษาหรือศัพท์เฉพาะต่างๆ และสามารถคิดต่อได้ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทันและนำไปอธิบาย หลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้กับคนร่วมสมัยเข้าใจได้ พระสงฆ์ก็จะอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปอีกนาน

เทคโนโลยีสารสนเทศก็คือวิชาการอย่างหนึ่งที่พระควรศึกษาและคณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้พระได้มีโอกาสศึกษาให้มากขึ้น โดยใช้หลักปฏิสัมพันธ์คือรู้จักความหมาย รู้จักหลักการ รู้จักภาษาหรือศัพท์เฉพาะต่างๆ และสามารถคิดต่อได้ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทันและนำไปอธิบาย หลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้กับคนร่วมสมัยเข้าใจได้ พระสงฆ์ก็จะอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปอีกนาน

ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นพระนิสิตได้รับประโยชน์ในด้านการติดต่อสื่อสารทำให้สามารถสื่อสารกันได้รวดเร็ว ทันสมัย และประโยชน์ในด้านการศึกษาที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา และใช้เป็นเครื่องมือในการสอน

โทษของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต จำแนกออกเป็น ๒ ประเด็นดังนี้ ได้แก่ โทษที่มีผลต่อสุขภาพ ทำให้เกิดโรคหุหนวกและหูดับ มีอาการปวดศีรษะ ทำให้ผิวหนังอักเสบ เสี่ยงต่อการเป็นโรคเนื้องอกในสมอง เป็นโรคมะเร็งลำไส้ เป็นโรคอ้วนและคอเรสเตอรอลสูง โทษที่มีผลต่อสังคมสงฆ์ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนได้ ทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกับฆราวาส ทำให้เกิดผลด้านศีลธรรม การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในสังคมลดน้อยลง

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ๒ ประการ คือ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ สรุปผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

๑) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรม คือการกระทำของมนุษย์ เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ สัญชาติญาณ โดยกำเนิดแรงขับชีวภาพ จิตใจ อารมณ์ การเรียนรู้ แรงจูงใจ ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน กฎเกณฑ์และประเพณีทางสังคม ทำให้มนุษย์มีการปรับพฤติกรรมของตนเองในทางดีและไม่ดี เพื่อความอยู่รอดในสังคมนั้น ๆ ในแง่ของพระพุทธศาสนา พฤติกรรมมีอิทธิมาจากจิตใจ ที่สั่งการให้กระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกรรมกับผลของกรรม แสดงออกทางกาย วาจา ใจ ทั้งด้านดีเรียกว่า กุศลกรรม ด้านไม่ดี เรียกว่า อกุศลกรรม การกระทำชื่อว่า กรรม หรือ สัตว์ทั้งหลายย่อมกระทำกรรมโดยอาศัยธรรมชาติ ที่เป็นเหตุให้สำเร็จการกระทำเหล่านั้น โดยมีเจตนาและโลภียกุศลจิต ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีสองด้านหลักๆ ที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมที่ผนวกเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ในกระบวนการจัดหา จัดเก็บ สร้างและเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเสียง ภาพ ภาพเคลื่อนไหว ข้อความตัวอักษร และตัวเลข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้อง ความแม่นยำ และความรวดเร็วให้ทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแสวงหาและการเข้าถึงสารสนเทศ ซึ่งพฤติกรรมนี้อาจจะเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น ผู้ใช้อาจจะใช้ระบบสารสนเทศที่เป็นทางการโดยใช้ระบบการให้บริการแบบออนไลน์หรือศูนย์สารสนเทศ หรืออาจใช้ระบบสารสนเทศที่ไม่เป็นทางการ คือระบบที่ไม่ได้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศเป็นหลักแต่อาจจะให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการได้ เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในหลายด้าน เช่น ด้านการศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารด้านการศึกษา เช่น ระบบการลงทะเบียน และระบบการจัดตารางสอน นอกจากนี้ยังใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มโอกาสทางด้านการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนตัวอย่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านการศึกษา ด้านการแพทย์และสาธารณสุข เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้เริ่มตั้งแต่การทำทะเบียนคนไข้ การรักษาพยาบาลทั่วไป ตลอดจนการวินิจฉัยและรักษาโรคต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม เช่น การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการเกษตรและพยากรณ์ผลผลิตด้านการเกษตร ด้านการเงินการธนาคาร

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้ด้านการเงินและธนาคาร โดยใช้ช่วยงานด้านบัญชี การฝากถอนเงิน โอนเงิน บริการสินเชื่อ แลกเปลี่ยนเงินตรา บริการข่าวสารการธนาคาร ด้านความมั่นคง มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกันอย่างแพร่หลาย เช่น ใช้ในการควบคุมประสานงานวงจรสื่อสารทหาร การแปลรหัสลับในงานจารกรรมระหว่างประเทศ การส่งดาวเทียมและการคำนวณวิถีการโคจรของจรวดไปสู่อวกาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติของประเทศไทยมีศูนย์ประมวลข่าวสาร มีระบบมีระบบจัดทำระเบียบปิ่น ทะเบียนประวัติอาชญากร ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการสืบสวนคดีต่างๆ ตัวอย่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก้านความมั่นคง ด้านการคมนาคม มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง เช่น การเดินทางโดยรถไฟ มีการเชื่อมโยงข้อมูลการจองที่นั่งไปยังทุกสถานี ทำให้สะดวกต่อผู้โดยสาร การเช็คอินของสายการบิน ได้จัดทำเครื่องมือที่สะดวกต่อลูกค้า ในรูปแบบของการเช็คอินด้วยตนเอง ด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการออกแบบ หรือจำลองสภาพการณ์ต่างๆ เช่น การรับแรงสั่นสะเทือนของอาคารเมื่อเกิดแผ่นดินไหว โดยการคำนวณและแสดงภาพสถานการณ์ใกล้เคียงความจริง ตัวอย่างซอฟต์แวร์การเกิดแผ่นดินไหว และด้านการพาณิชย์การค้า ซึ่งองค์กรในภาคธุรกิจใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการ เพื่อช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับองค์กรในการทำงาน ทำให้การประสานงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละหน่วยงานในองค์กร หรือระหว่างองค์กร

๒) การศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า พระนิสิตมีการปฏิสัมพันธ์กับโลกตามหลักอายตนะ ๖ โดยพระนิสิตต้องรู้จักวางท่าที ที่เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต จะต้องสำรวจระวังทุกอย่างในอายตนะทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ในการใช้อย่างแท้จริง ไม่ติดในวัตถุสิ่งของทางเทคโนโลยีจนเกินไป และต้องไม่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเกินความพอดีจนกระทบต่อสายตาผู้พบเห็น ถูกมองไปในทางลบ จนทำให้มีผลกระทบต่อศรัทธาของชาวพุทธ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตในด้านต่างๆ แสดงให้เห็นว่า พระนิสิตของวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์ไปได้หลายประการเช่น การใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลด้านการศึกษาซึ่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลทางการศึกษาของพระนิสิตนั้น เป็นไปเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในรายวิชาที่ได้ทำการศึกษา ให้เกิดความรวดเร็วในการทำงาน และเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต พระนิสิตเองก็ต้องระวังให้ดีในเรื่องของการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านั้น เพราะในความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย ก็มีสิ่งที่พระนิสิตต้องปิดกั้นไว้ไม่ไปเกี่ยวข้อง เพราะอาจทำให้เกิดผลที่ไม่ดีต่อพระนิสิตตามมาภายหลังก็ได้ การใช้เพื่อติดต่อสื่อสารซึ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตเพื่อการสื่อสารนั้นก็เพื่อประโยชน์ต่อพระศาสนาในสังคมยุคใหม่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารเพื่อรับนิมนต์ หรือช่วยงานพระศาสนาในส่วนอื่นๆ ซึ่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารนั้นพระนิสิตก็ต้องใช้อย่างมีสติ สำรวจระวังให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นพระซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของชาวพุทธ การใช้เพื่อเป็นสื่อในการเจริญจิตภาวนานั้นพระนิสิตนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปประกอบการเจริญจิตภาวนาได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเสียงที่ใช้เปิดประกอบการนั่งปฏิบัติธรรม การใช้เปิดสื่อธรรมะประกอบการ

เจริญสติ เหล่านี้ถือว่าเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประกอบการเจริญจิตภาวนาได้อีกทาง การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตสื่อประกอบการสอนนั้น พระนิสิตใช้คอมพิวเตอร์ผลิตสื่อในการสอนธรรมะเพื่อไปใช้ในการอบรมธรรมะให้แก่เยาวชนหรือประกอบการสอนในห้องเรียนได้แก่ สื่อไม่ใช้เครื่องฉาย สื่อใช้เครื่องฉาย สื่อเสียง รวมไปถึงก่อนการไปสอนต้องเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเข้าไปสอน เช่น โดยเตรียมตัวผู้สอน เตรียมจัดสภาพแวดล้อม การใช้สื่อ และการประเมินติดตามผล สิ่งทั้งหลายเหล่านี้จะทำให้การผลิตสื่อในการเรียนการสอนของพระนิสิตประสบความสำเร็จได้ รวมทั้งการใช้เพื่อพิมพ์งานส่วนตัวหรืองานคณะสงฆ์ซึ่งพระนิสิตได้ใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์ในการจัดพิมพ์เอกสารงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานพิมพ์งานเกี่ยวกับการศึกษาหรืองานการคณะสงฆ์รวมทั้งงานอื่นๆอีกด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พระสงฆ์เข้าใจสภาวะของตนเองแล้ว เทคโนโลยีสารสนเทศก็คือวิชาการอย่างหนึ่งที่พระควรศึกษาและคณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้พระได้มีโอกาสศึกษาให้มากขึ้น โดยใช้หลักปฏิสัมพันธ์คือรู้จักความหมาย รู้จักหลักการ รู้จักภาษาหรือศัพท์เฉพาะต่างๆและสามารถคิดต่อได้ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทันและนำไปอธิบาย หลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้กับคนร่วมสมัยเข้าใจได้ พระสงฆ์ก็จะอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปอีกนาน ประโยชน์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีมีความเกี่ยวข้องกับพระนิสิตนั้น ได้แก่ ประโยชน์ด้านการติดต่อสื่อสาร ทำให้สามารถได้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ประโยชน์ในด้านการศึกษาทำให้หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และโทษของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตนั้นจำแนกออกเป็น ๒ ประเด็น ได้แก่ โทษที่มีผลต่อสุขภาพ ทำให้เกิดโรคหุนหวนและหูดับ มีอาการปวดศีรษะ ทำให้ผิวหนังอักเสบเสี่ยงต่อการเป็นโรคเนื้องอกในสมอง เป็นโรคสมาธิสั้น เป็นโรคอ้วนและคอเรสเตอรอลสูง โทษที่มีผลต่อสังคมสงฆ์ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการศรัทธาของพุทธศาสนิกชนได้ ทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกับฆราวาส ทำให้เกิดผลด้านศีลธรรม การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในสังคมลดน้อยลง

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเล่มนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ จากการสรุปผลการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๔.๒.๑ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

๑. ศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ สะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต ควรที่จะส่งเสริมให้มีการศึกษาวิธีการใช้อย่างเหมาะสมครบวงจร จากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะช่วยส่งเสริมให้พระนิสิตมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๒. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในแต่ละอย่างให้แก่พระนิสิต เพื่อที่จะได้ใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

๓. ควรมีการสนับสนุนให้ผู้มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจากภายนอกมาช่วยฝึกหรือบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ควรส่งเสริมให้พระนิสิตได้ไปร่วมงานกับสถาบันอื่นที่มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่จัดในสถาบันอื่น

๔.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ เท่านั้น แต่ส่วนที่ยังไม่ได้ศึกษาวิจัยและควรศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิตในวิทยาลัยสงฆ์อื่นๆ

๒. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนิสิตคฤหัสถ์

๓. ควรมีการศึกษาอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อวิถีชีวิตของพระสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. พระไตรปิฎกภาษาสันสกฤต ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ข. ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กันยา สุวรรณแสง รศ.ดร. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : อักษรพิทยา, ๒๕๔๒.

กันยา สุวรรณแสง. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, ๒๕๓๖.

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสองวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : มุลนิธิภูมิปัญญา, ๒๕๓๙

ฐิตยา เนตรวงศ์. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศของอาจารย์ สถาบันราชภัฏสวน

ดุสิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗.

ปวีป เมธาคณวุฒิ. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

ประเทือง ภูมิภักตราคม. การปรับตัวพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๐.

ประสาน-ทิพวรรณ หอมพล. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : พิธีการพิมพ์, ๒๕๓๗.

ปราวีณา สุวรรณรัฐโชติ. การศึกษากระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน.

กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

ฝ่ายวิชาการภาษาไทย. พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัยและสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทซีเอ็ด
ยูเคชั่นจำกัด, ๒๕๕๓

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. การปรับตัวพฤติกรรม. มหาสารคาม : ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏ
มหาสารคาม, ๒๕๔๔.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยายความ. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก,
๒๕๒๗.

_____. ไอที ภายใต้วรรณธรรมแห่งปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา,
๒๕๔๐.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

.....**.พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พรรณราย ทรัพย์ประภา. **จิตวิทยาอุตสาหกรรม**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.
พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, ปรมัตถโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคหิก้า ปริเฉทที่ ๕ เล่ม ๒ กัมม
จตุกะมรณุปัตติจตูกะ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๓๙.

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. **การปรับพฤติกรรม**. มหาสารคาม : ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏ
มหาสารคาม, ๒๕๔๔.

ยีน ภูววรรณ,รศ.. **พจนานุกรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต**. กรุงเทพมหานคร:ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๔๖.
ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๒๕**. พิมพ์ครั้งที่ ๕.กรุงเทพมหานคร:
อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๘.

ลักขณา สรีวัฒน์. **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔.

วิโรจน์ นาคชาตรี. **พุทธปรัชญาเถรวาท**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, ๒๕๔๔.

ส. ศิวรักษ์. **ปรัชญาการศึกษา : ศาสตร์และศิลป์แห่งการปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร:
มูลนิธิเด็ก, ๒๕๔๕.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. **กรอบแนวคิดและความเป็นมา
ของความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้**.กรุงเทพมหานคร:ศูนย์เทคโนโลยี
อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งชาติ, ๒๕๔๔.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

สุขุม เฉลยทรัพย์ และคณะ. **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต, ๒๕๕๐.

สงวน สุทธิเลิศอรุณและคณะ. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒.

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ, **พฤติกรรมองค์การทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์สมเด็จ (พิมพ์ ธมมธโร). **มงคลยอดชีวิต ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร :
ธรรมสภา, ๒๕๕๒.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. **การปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖.

.....**.ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

สงวน สุทธิเลิศอรุณและคณะ. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒.

สุชาติ กิระนันท์. **เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ**. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๙.

แสงเดือน ทวีสิน. **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยแสง, ๒๕๔๕.

อำนวย วีรวรรณ และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **เมืองไทยในปี ๒๕๖๐ : อนาคตเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า**. กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๓๙.

(๒) วิทยานิพนธ์

กุลธิดา วีระแพทย์. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อกุณ ปริสุทฺธ. **ปริญญาครุศาสตรบัณฑิตสาขารัฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๔.

ฐิตียา เนตรวงษ์. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศของอาจารย์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗.

เชี่ยวชาญ ทองคำ. การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร (ปวช.) ประเภทอุตสาหกรรมวิทยาลัยเทคนิคน้ำพอง. **ปริญญาครุศาสตรบัณฑิตสาขารัฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๔.

นันทยา แสงสิงแก้ว. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. **ภาคินิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๗.

บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร. การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. **รายงานการวิจัย**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒.

ปริศนา มัชฌิมา. พฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗.

เพียว เกาทัณฑ์ทอง. การศึกษาพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๔.

พระมหาศุภวัฒน์ ชูติมนโต (สุฑา). ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่อง พฤติกรรมของมนุษย์ในทรรศนะของพุทธปรัชญาเถรวาทกับ ชิกมันด์ ฟรอยด์. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระโฆสิต สุเมธ (คุ้มท้าว). หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันห่วยในชุมชน. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๘.

พัชรีย์ ไชยฤกษ์. การศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิตสาขารัฐศาสตร์**. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๕.

- พรชัย สิงห์แก้ว. การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในเขตกรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาวิชาเทคโนโลยี
การศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.
- พชรกัญญ์ แยมฉิม. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,
๒๕๔๘.
- มนัส นามวงศ์. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้าน อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต, ๒๕๔๓.
- รัชนิพรพรณ ทะแพงพันธ์. การศึกษาพฤติกรรมการใช้วาจาในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปี
ที่ ๔ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิตปทุมธานี. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**.
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- วสันต์ เชื้อมทอง. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนายทหารนักเรียน หลักสูตรหลักประจำชุดที่ ๗๓-
๗๔ และ ๗๕ ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร-
มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓.
- วิชัย สมอ้าย. การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพนักงานบริษัท ทรูมูฟ จำกัด ใน
เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย
: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๔.
- ศุภอักษร ปรีดาสุทธิจิตต์. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน
ปลาย กรณีศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ. **ภาคินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**,
(สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕).
- หทัยรัตน์ แสนธิ. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ บุคลากรเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัด
อุดรธานี. **ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๔.
- อัญชนา บุญเรือง. การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหญิงและชายใน
องค์กรธุรกิจ. **วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์พัฒนาการมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

(๓) เว็บไซต์

- จักรกฤษณ์ สำราญใจ. พฤติกรรมการเรียนรู้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.jakkrit.lpru.ac.th/pdf/27-11-44/4.pdf>. [๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๗].
- ฐิตารีย์ งามอาจอิทธิชัย. ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา:
<http://learners.in.th/blog/add/72404>. [๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗].
- ประโยชน์ของโปรแกรมประมวลผลคำ.[ออนไลน์] : แหล่งที่มา
<http://bellzazabell.blogspot.com/2011/02/3.html>. [๔ ธันวาคม ๒๕๕๗]
- ประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ.[ออนไลน์] แหล่งที่มา:
<http://montfort40651.blogspot.com> . [๔ สิงหาคม ๒๕๕๗].

พระมหาบุญโฮม ปริบุญณสีโล. พฤติกรรมมนุษย์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.geocities.com/aticle_index/BEHAVIOUR.html. [๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๗]

พรทิพย์ ทานะมัย. ประโยชน์ที่ได้จากเทคโนโลยีสารสนเทศ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/lopburi/pornthip_t/computer/sec01p06.html. [๔ สิงหาคม ๒๕๕๗].

ยงยุทธ ชมไชย. ประโยชน์และตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. [ออนไลน์]

แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/kruyutbw/prayoch-n-laea-tawxyang>.

[๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗].

วัชรพล ผลนาค. ทฤษฎีการเรียนรู้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://www.geocities.com/Aewatcharaphon> [๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๗].

(๔) วารสาร

วิเชียร ภูสุวรรณ. การใช้เทคโนโลยี. วิชาการ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๔.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย
หนังสือขอสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาวิจัย

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/ ๖๖๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่นตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระพรสวรรค์ จิตติญาโน / ใจตรง รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๕๐๕๐๐๙ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชา พระพุทธศาสนา ภาควิชา ศูนยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” โดยมีกรรมการควบคุม คือ ดร.ประยูร แสงใส

เพื่อให้งานสารนิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามเกณฑ์การวิจัย ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย จึงขอเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ประธานกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

สนง.ศูนย์บัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓-๒๘๓-๕๕๗ ต่อ ๑๑๖
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญญ - จันท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

๓๓๖ แล้ว ต.เนินทราย ๑๕/๕

(ผอ.ดร.สุวิน ทองปั้น)

๒๑ พค. ๕๗

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/ ๖๒๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่นตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เจริญพร ดร.อุดร จันทวัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระพรสวรรค์ ฐิติญาโน / ใจตรง รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๕๐๕๐๐๙ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชา พระพุทธศาสนา ภาควิชา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” โดยมีกรรมการควบคุม คือ ดร.ประยูร แสงใส

เพื่อให้งานสารนิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามเกณฑ์การวิจัย ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย จึงขอเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนา มา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ประธานกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

สนง.ศูนย์บัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓-๒๘๓-๕๔๗ ต่อ ๑๑๖
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ - จันท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

วิมล ฐิติญาโน
ท่านแหวงมอ ๓๕
๐. ๓๕
๑๑/๐๕/๕๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑(๙)/๙๗

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน พระราชธรรมสารสุธี ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

ด้วย พระพรสวรรค์ ฐิติญาโณ รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๕๐๕๐๐๙ นิสิตปริญญาเอก แบบ บท.๒.๑ สาขาวิชา พระพุทธศาสนา ภาควิชา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ ดร.ประยูร แสงใส

เพื่อให้งานสารนิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามหลักการวิจัย ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่า ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ หัวหน้าสาขาวิชาและนิสิตวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ จึงขอสัมภาษณ์ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ หัวหน้าสาขาวิชาและนิสิตวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัย ของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาและขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ/เจริญพร

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วช.ขอนแก่น

-ผู้ประสานงาน-

พระมหาพิสิฐ วิสิฐบุญโญ – จนท.ศูนย์บัณฑิตศึกษา – ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑(๙)/๙๗

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ

ด้วย พระพรสวรรค์ รัฐญาโณ รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๕๐๕๐๐๙ นิสิตปริญญาเอก แบบ บท.๒.๑ สาขาวิชา พระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ ดร.ประยูร แสงใส

เพื่อให้งานสารนิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามหลักการวิจัย ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่าผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ จึงขอสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัย ของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาและขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ/เจริญพร

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วช.ขอนแก่น

-ผู้ประสานงาน-

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปญโญ – จนท.ศูนย์บัณฑิตศึกษา – ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑(๙)/๙๗

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ

ด้วย พระพรสวรรค์ ฐิติญาโณ รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๕๐๕๐๐๙ นิสิตปริญญาเอก แบบ บท.๒.๑ สาขาวิชา พระพุทธศาสนา ภาควิชา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ ดร.ประยูร แสงใส

เพื่อให้งานสารนิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามหลักการวิจัย ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่าผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ จึงขอสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัย ของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาและขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ/เจริญพร

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วช.ขอนแก่น

-ผู้ประสานงาน-

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปญโญ – จนท.ศูนย์บัณฑิตศึกษา – ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต
วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์

๑. ชื่อ.....นามสกุล/ฉายา.....
เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง อายุ.....ปี
๒. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ บรรพชิต
อื่นๆ ระบุ.....
๓. การศึกษา ☐ ป ๔-๖. ☐ ม. ๓-๖ ,
☐ อนุปริญา, ☐ ปริญญาตรี, ☐ ปริญญาโท, ☐ ปริญญาเอก
กำลังศึกษาอยู่ในระดับ
วุฒิทางศาสนศึกษาที่ได้รับ คือ () นักธรรม..... () เปรียญธรรม.....
๔. ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งเป็น.....

ตอนที่ ๒ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระนิสิต

๑. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาควรมีลักษณะและวิธีการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๒. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อค้นคว้าหาหลักฐานควรมีลักษณะและวิธีการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๓. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นสื่อในการเจริญจิตภาวนาควรมีลักษณะและวิธีการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

๔. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพิมพ์งานส่วนตัวหรืองานคณะสงฆ์ควรมีลักษณะอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๕. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผลิตสื่อประกอบการสอนควรมีทำอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ แนวทางแก้ไขพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีลักษณะอย่างไรบ้าง จึงจะเหมาะสม

.....

.....

.....

.....

๒. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนิสิตได้แก่อะไรบ้าง และมีผลต่อพฤติกรรมอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๓. ประโยชน์ที่ได้จากการแก้ไขพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมควรมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๕. ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

.....

.....

.....

.....

พระพรสวรรค์ จิตติญาโณ (ใจตรง)

นิติตปริญาเอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

สถานที่สัมภาษณ์ ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ๒๕๕๗ เวลา..... น.

ภาคผนวก ค

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
ประชากรผู้ให้ข้อมูล

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

๑. รศ.ดร. เอกฉันท จารุเมธีชน	<p>อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย</p>
๒. ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น	<p>อาจารย์ประจำ
สาขาวิชา ศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย</p>
๓. ดร.อุตร จันทวัน	<p>อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ
สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย</p>

ประชากรผู้ให้ข้อมูล

สัมภาษณ์ พระครูโพธิ์จรรย์วัฒนาพร. ๕๑ ปี หัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์. ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระอิศราวุธ จิตตปสาโท. ๓๓ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๓ สาขารัฐศาสตร์. ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ พระครูสุตวรารพร. ๕๒ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขารัฐศาสตร์. ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์พานิช ฐิตสาโร. ๔๔ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขารัฐศาสตร์.

๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระครูอินทวิธานยุต. ๕๕ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขารัฐศาสตร์. ๒ ธันวาคม

๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคณานุรักษ์. ๖๓ ปี. หัวหน้าสาขาวิชาพระพุทธศาสนา. ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระอธิการมโนกิจ อุทยญาโณ. ๔๕ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๓ สาขาการจัดการเชิงพุทธ

๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระอธิการดอน จนทโชโต. ๖๐ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขาการจัดการเชิงพุทธ

๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระพระสมุห์รัตนนที อภิปัญญา. ๓๐ ปี หัวหน้าห้องชั้นปีที่ ๒. ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระอธิการนิรันดร์ จกฤทธิโม. ๔๗ ปี หัวหน้าห้องชั้นปีที่ ๑. ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระสมบัตร์ จารุทธิโม. ๔๘ ปี เลขานุการชั้นปีที่ ๑. ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระอธิการประยงค์ สุนทโร. ๕๑ ปี เลขานุการชั้นปีที่ ๒. ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระลำไพโร สญญาโม. ๓๖ ปี เลขานุการชั้นปีที่ ๔ สาขาพระพุทธศาสนา. ๘ ธันวาคม

๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระจำเริญ อนุบาลโย. ๓๘ ปี เลขานุการห้องปี ๔ สาขารัฐศาสตร์, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ สิทธิธา มูลหงส์. อายุ ๕๑ ปี. ผู้อำนวยการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดศรีสะเกษ.

๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ อุตมลักษณ์ ประชุมลักษณ์. อายุ ๕๔ ปี. ผู้อำนวยการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

ศรีสะเกษ. ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ภาคผนวก ง

ภาพประกอบ

สัมภาษณ์ พระครูอินทวิธานุยุต. ๕๕ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขารัฐศาสตร์. ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระพรณธานุพงษ์ ฐิตিপสาโท. ๓๘ ปี เลขานุการชั้นปีที่ ๓. ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระอิศราวุธ จิตตปสาโท. ๓๓ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๓ สาขารัฐศาสตร์.
๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์พานิช ฐิตสาโร. ๔๔ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขารัฐศาสตร์.
๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระครูสุตวรารท. ๕๒ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขารัฐศาสตร์. ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระอธิการดอน จนทโชโต. ๖๐ ปี หัวหน้าห้องนิสิตชั้นปีที่ ๔ สาขาการจัดการเชิงพุทธ
๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคณานุรักษ์. ๖๓ ปี. หัวหน้าสาขาวิชาพระพุทธศาสนา. ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ พระครูไพโรจน์วัฒนาทร. ๕๑ ปี. หัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์. ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ฉายา นามสกุล	: พระพรสวรค์ ฐิติญาโณ (ใจตรง)
เกิด	: วันศุกร์ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๓
สถานที่เกิด	: ๑๐๙ หมู่ ๘ ตำบลน้ำคำ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ ๓๓๐๐๐
การศึกษา	: นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดศรีสะเกษ : พุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (พธ.บ.๕๔/๒๕๕๒) : ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ศน.ม.) : ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู พ.ศ. ๒๕๕๔
ประสบการณ์	: พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พ.ศ.๒๕๔๙ : อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ พ.ศ. ๒๕๕๖
อุปสมบท	: วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕
สังกัด	: วัดขามทอง ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
ปีที่เข้าศึกษา	: พุทธศักราช ๒๕๕๕
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดศรีอุทุมพร ต.สำโรง อ.อุทุมพรพิสัย จ.ศรีสะเกษ ๓๓๑๒๐